

# Svensk jazzbibliografi

Syftet med Svensk jazzbibliografi är att redovisa alla böcker om jazz och jazzmusiker som utgivits på svenska samt böcker om svensk jazz som utgivits på andra språk – dock ej noter/notesamlingar eller annat som kan betraktas som musikaliskt undervisningsmaterial och inte heller allmänna lexika eller enskilda tidskrifts- eller tidningsartiklar. Likaså redovisas inte småalster eller säljmaterial som till exempel skivkataloger eller programblad.

Vi välkomnar kommentarer och synpunkter på innehållet samt förslag på nya böcker och utgåvor som bör ingå – skicka ett mejl till [visarkivet@musikverket.se](mailto:visarkivet@musikverket.se).

© Mats Holmqvist och Svenskt visarkiv

Innehållet eller delar av innehållet får ej användas eller spridas i kommersiellt syfte.

## Förord

Idén till en svensk jazzbibliografi fick jag då jag inhandlade Donald Kenningtons "The literature of jazz".

I samband med en Stockholmsresa 2004 eller 2005 uppsökte jag dåvarande föreståndaren för Jazzavdelningen vid Svenskt visarkiv, Jens Lindgren, och frågade honom om en svensk jazzbibliografi vore av intresse för Visarkivet. Hans respons var nästan översvallande och han lovade, att Visarkivet skulle hjälpa mig på alla sätt som stod i dess makt.

Lindgren gick i pension strax efter vårt första möte men tillsammans med hans efterträdare, Jörgen Adolfsson och Roger Bergner, drogs riktlinjerna för bibliografin upp. Viktigt var att det i bibliografin inte skulle ges några recensioner utan endast sammanfattningar av författarens och förlagets intentioner med boken i fråga. Dessutom formulerades följande:

"Bibliografin skall omfatta all tryckt litteratur om jazz och jazzmusiker som utgivits på svenska samt all tryckt litteratur om svensk jazz och svenska jazzmusiker som utgivits på andra språk – dock ej noter/notesamlingar eller annat som kan betraktas som musikaliskt undervisningsmaterial och inte heller allmänna lexika eller enskilda tidskrifts- eller tidningsartiklar. Likaså skall inte småalster eller säljmaterial, som till exempel skivkataloger eller programblad, omfattas."

Sedan hade vi den i jazzsammanhang alltid så delikata frågan om vad som verkligen är jazz och inte. Och även frågan om hur mycket av en boks totala volym som skall behandla just jazz för att det skall vara korrekt att ta med den i sammanställningen. Det finns säkert de som saknar en och annan bok och kanske också någon som tycker att gränsdragningen varit för generös. I det här sammanhanget kan jag bara ödmjukt hoppas att de flesta anser, "att jag i det stora hela uppvisat en god urskilningsförmåga".

Hade jag från början till fullo förstått vad det var jag givit mig in på, är jag inte alls säker på att jag hade sjösat projektet. Att läsa och sammanfatta de olika böckerna var en sak (och det har bara varit roligt), men att katalogiseringsarbetet skulle vara så tidskrävande hade jag nog aldrig föreställt mig.

Tack och lov har jag hela tiden haft människor runt omkring mig, som stöttat mig i mitt arbete. Utan dessa människor hade "Svensk Jazzbibliografi" aldrig sett dagens ljus. De människor som jag i detta sammanhang vill omnämna är följande:

- Min fru, Ulrika, som aldrig delat mitt intresse för jazz, men som tyckt att jazz i det stora hela är ett ganska oförargligt intresse och som därför aldrig tvekat att stödja mig.
- Lektorn Åke Hellstrand (författare till den ytterst digra bibliografen "Resa i historien") och hans gode vän, professor emeritus Bo Andersson (tillika mångårig ordförande i Svenska JazzRiksförbundet). Dessa båda auktoriteter kom av en tillfällighet in i ett mycket tidigt skede av bibliografins tillkomst och sporrade mig hela tiden, var och en på sitt sätt, i mitt arbete. Tyvärr fick Åke Hellstrand inte se det färdiga resultatet av mitt arbete utan han avled 2013.
- Personalen på Svenskt visarkiv som i ganska exakt ett decennium stöttat mig – och inte bara med sin gedigna fackkunskap utan också med uppmuntrande tillrop – närhelst jag behövt deras hjälp. De personer, som på olika vis varit mig behjälpliga, är:
  - Jörgen Adolfsson
  - Roger Bergner
  - Lena Drake
  - Jens Lindgren

När jag hösten 2013 närmade mig slutet på arbetet, hade Visarkivet dessutom vänligheten att tillsätta en liten referensgrupp, som skulle hjälpa mig att försöka få de sista pusselbitarna på plats. De fyra som tillfrågades och som alla hade vänligheten att ställa upp var:

- Fil. dr Jan Bruér
- Professor emeritus Erik Kjellberg
- Professor emeritus Lars Kleberg
- Sekreteraren i Gruppen för Svensk Jazzhistoria, Martin Westin

Efter att gruppen bildades har även redaktören och musikproducenten Lars Westin medverkat.

Tack vare den breda och djupa kunskapsmassa, som dessa jazzforskningsauktoriteter besitter, fick vi förhoppningsvis inte bara många av de sista pusselbitarna på plats, utan vi fick också en ny – och stringentare – kapitelindelning till stånd. Likaså kastades diskografikapitlets uppställning om ganska ordentligt, så att även det blev mycket överskådligare.

Ett särskilt tacksamhetens ord vill jag i detta sammanhang rikta till Lars Kleberg, som i Orkesterjournalens decemhernummer från 1968 publicerade den första svenska jazzbibliografen och som ett år senare följde upp densamma med ett liknande arbete om våra jazztidningar (och som sedan, nästan 50 år efteråt, ingick i den referensgrupp som Visarkivet tillsatte!). Utan tillgång till dessa pionjärarbeten är jag tveksam till om jag hade påbörjat det här projektet.

Och så vill jag också tacka alla arkivarier och bibliotekarier på [Statens musikverk](#) och [Göteborgs universitetsbibliotek](#), som alla villigt hjälpt mig med mina fjärrlån, databassökningar och allt vad det nu är jag frågat efter.

Sedan ligger det i sakens natur att ett sådant här arbete i sin första version aldrig kan vara komplett. Hur många timmar som än läggs ner och hur många auktoriteter som än tillfrågas,

finns det alltid någon liten skrift, som missats. Om du som läsare saknar någon bok, tar jag tacksamt emot information på följande mailadress:

[visarkivet@musikverket.se](mailto:visarkivet@musikverket.se)

På samma sätt tar jag också gärna emot information om nytgivna böcker.

Mats Holmqvist  
Lindome 140930

## **Kapitel 1 – Svensk och utländsk jazzhistoria**

### **Abrahamsson, Åke**

Gyllene cirkeln: en bit av 60-talet  
Stockholm: Stockholms stadsmuseum, 1995  
25 sidor

Under perioden 1962–1969 var Gyllene Cirkeln på Sveavägen i Stockholm ett oerhört livaktigt ställe, där inte bara den svenska utan också den internationella jazzeliten framträdde.

För att skildra denna epok arrangerades det mellan november 1995 och februari 1996 en utställning på Stockholms stadsmuseum och det var till denna utställning, som den här utställningskatalogen sammanställdes. Förutom Åke Abrahamsson har även Bodil Malmsten och Ludvig Rasmusson bidragit med texter. Katalogen är rikligt illustrerad och bilderna är huvudsakligen tagna av Nils Edström och Christer Landergren.

Föreliggande utställningskatalog skall inte förväxlas med boken av Roger Bergner med den snarlika titeln "Den gyllene cirkeln: jazzen på 1960-talet".

### **Ahlkvist, Lars-Ivar (red.), Arvidsson, Kjell, Engström, Vincent, Gustavsson, Eivon, Rosengren, Ronald, Roskvist, Margaretha, Melin, Per, Melin, Jan, Ottosson, Carl Henrik & Palmqvist, Zenta**

Musik i Emmaboda så här var det: 1967-1985  
Emmaboda: Musik i Emmaboda, 2007  
143 sidor

Under nästan 20 år – mellan 1967 och 1985 – arrangerades det i lilla småländska Emmaboda en musikfestival – en festival som inte bara hade jazz på sitt program utan också många andra musikstilar.

Festivalen lockade under årens lopp många utländska storheter till sig som till exempel Charles Mingus, Max Roach, Don Cherry, Ben Webster och Dexter Gordon. Den svenska jazzeliten var förstås också på plats och inte minst Lars Gullin, som under cirka tio år faktiskt bodde i Emmaboda.

Inför 40-årsjubileet bildades en arbetsgrupp, som bland annat fick i uppdrag att skildra festivalen innan, som man skriver i boken, "allt försvinner ner i dammiga arkiv".

Festivalen skildras inte bara i ord utan boken är också rikt illustrerad – inte mindre än sexton

fotografer har bidragit med bilder. Skildringen avslutas med en årsförteckning, där man inte bara får ta del av vilka musiker som framträdde det och det året utan man får också ta del av föreningens räkenskaper.

**Allmo, Per-Ulf, Lindgren, Jens & Österholm, Peo (red.)**

When the saints: essäer om Stockholms skolbandsjazz

Stockholm: 2000

Publikationer från jazzavdelningen vid Svenskt visarkiv nr 15

71 sidor

Huruvida boken behandlar Stockholms skolbandsjazz (som det står på omslaget) eller svensk skolbandsjazz 1948–1960 (som det står på försättsbladet) kan vi kanske lämna därhän. För skolbandsjazz av det traditionella slaget handlar det om. Följande kapitel – varav vissa är nyskrivna och andra inte – ingår:

- \* Som en religiös väckelse (av Albrekt von Konow)
- \* Gazell Club – en underjordisk jazzrörelse (av Jens Lindgren)
- \* Läroverkens musik (av Holger Larsen och Sten Sandahl)
- \* Alla jazzvägar bar till Bromma (av Peo Österholm)
- \* Pionjärerna (av Olle Helander)
- \* When the saints go marching on (av Jens Lindgren)

**Andersson, Gunder**

Folkets Park: en hundraårig historia

Stockholm: Gidlunds Bokförlag, 1991

164 sidor

Boken gavs, som titeln indikerar, ut i samband med att Folkets Park-rörelsen firade sitt hundraårsjubileum.

Under årens lopp har det publicerats relativt många verk om detta ytterligt svenska fenomen. Folkparkerna nådde kanske sin höjdpunkt under 40- och 50-talen, när jazzen och dansmusiken var som populärast och därför betydde folkparkerna väldigt mycket för jazzens spridning. I motsats till de flesta av de andra författarna, som skrivit om ämnet, fokuserar Andersson inte enbart på det kulturhistoriska fenomenet, som folkparkerna i sig representerar, utan tittar också på vad för slags underhållning som framfördes och av vilka. Jazzen får i den här boken med andra ord sin beskärda del av utrymme.

**Arvidsson, Alf**

Från dansmusik till konstnärligt uttryck: framväxten av ett jazzmusikaliskt fält i Umeå 1920–1960

Umeå: 2002

Skrifter utgivna av Dialekt-, otsnamn- och folkminnesarkivet (DAUM) vid Umeå Universitet nr 21

93 sidor

Vid jazzens intåg i Sverige runt 1920 sågs väl musikformen först som en så kallad fluga – en modedans bland många andra, som snart skulle ersättas av andra. Arvidsson skildrar här hur

jazzen i en så pass provinsiell stad som Umeå med omgivningar kunnat växa från att vara "bara en fluga" till att få en särställning som en självständig musikform med sin egen särskilda estetik.

### **Arvidsson, Alf (red.)**

Jazz i norr: uppsatser i svensk jazzhistoria

Umeå: Institutionen för etnologi vid Umeå Universitet, 1998

137 sidor

I den här sammanställningen har ett antal universitetsuppsatser satts samman. De belyser den svenska jazzhistorien på olika vis, men har det gemensamt, att de skildrar jazzen i norr (framför allt övre Norrland). Följande kapitel ingår:

- \* Att konstruera jazzhistoria
- \* Onestep & jumpa; om moralisk panik i 1910-talets Sverige
- \* När jazzen kom till Luleå
- \* Ace Kärns – en dansorkester i brytningstid 1956-1961
- \* Oskönt stampande: jazzen tar plats i det seriösa musiklivet
- \* Säg det i toner: en studie av ett ungt jazzrockbands identitetsarbete och musikaliska tillvaro
- \* Jazz i studion: en etnologisk studie i jazzklubbsmiljö

### **Arvidsson, Alf**

Jazzens väg inom svenskt musikliv: strategier för självständighet och erkännande 1930–1975  
Stockholm: Gidlunds Bokförlag, 2011

Publikationer från jazzavdelningen vid Svenskt visarkiv nr 22

317 sidor

När jazzen påbörjade sitt segertåg över Sverige, sågs den av det musikaliska etablissemanget först som något som katten hade släpat hem – något som man inte ens ville ta i med tång. Dessutom fanns det de som hade moraliska aspekter på jazzen och den pardans, som man dansade till densamma.

På omslaget skrivs följande:

"Under 50-talet tog jazzen på allvar plats i kulturdebatten, samtidigt som den utvecklade nya stilar på estrad och skiva. På 60- och 70-talen gick stegen vidare in i konserthus, skolor och kyrkor. Nya musikformer och positioner formades i jazzens möten med folkmusik, symfoniorkestrar och stråkkvartetter ...

Jazzmusiken är med andra ord ett tydligt exempel på hur en populärkulturform kan förändra sin status och bli etablerad som konstnärligt uttryck. I denna bok studeras hur utvecklingen gick till i Sverige."

### **Arvidsson, Lotta m fl**

Nationalpalatset: Nalen

Stockholm: Info Books AB, 1998

111 sidor

Även om det genom åren funnits många mytomspunna nöjesställen, finns det i alla fall inget jazzställe som nått i närheten av den särställning Nalen (eller Nationalpalatset, som det egentligen hette) hade under de knappa 30 år, som stället drevs av den legendariske ägaren, Topsy Lindblom. Här flockades, enligt legenden, de bästa musikerna tillsammans med de mest dansanta killarna och snyggaste tjejerna. Det var också på Nalen de häftigaste målningarna och tävlingarna förekom. Och Lindbloms mycket originella annonser signalerade enligt dem, som var med på den tiden, särart och mervärde.

1997 köpte SAMI (Svenska Artisters och Musikers Intresseorganisation) fastigheten på Regeringsgatan 74 för att åter göra den till ett nöjespalats och det var med anledning av detta, som denna bok kom till. Visserligen skildras också tiden före Lindblom och likaså tiden efter, men självklart koncentreras innehållet i första hand på de klassiska jazzåren.

Man har dock valt att inte göra boken till någon torr faktaredovisning utan har i stället försökt fånga, skildra och förklara den unika stämning som enligt besökarna rådde där. Det är många och oftast mycket namnkunniga författare, som bidragit till boken och den är genomgående rikligt illustrerad.

Boken avslutas med ett litet lexikon över musikerslang (då- och nutida) samt en kort presentation över de medverkande författarna.

En engelskspråkig version av boken, i översättning av Graham Bowers, utgavs samma år.

### **Berglund, Arne**

Mätteslurkarnas gyllene tidsålder

Helsingborg: Albe Media, 2016

303 sidor

I denna bok skildrar författaren olika företeelser eller händelser från sin uppväxtid i Helsingborg från slutet av 40-talet till början av 60-talet. Någon egentlig struktur verkar inte finnas, utan författaren tycks helt enkelt ha valt att skildra det som han tycker är värt att skildras. Sammanlagt finns det 21 kapitel i boken.

Ett av dessa kapitel tillägnas jazzen i Helsingborg. Precis som i de flesta andra svenska städer vid denna tid fanns det många lokala förmågor men tack vare sin geografiska närhet till både Malmö och Köpenhamn, fick staden dessutom besök av många framstående utländska artister. Denna historik återges i ett knappt 20 sidor långt och rikt illustrerat kapitel.

### **Bergner, Roger (red.), Abrahamsson, Åke (text)**

Den gyllene cirkeln: jazzen på 1960-talet

Stockholm: Bokförlaget Prisma, 2002

Publikationer från jazzavdelningen vid Svenskt visarkiv nr 16

Övriga medverkande: Edström, Nils (foto) & Landergren, Christer (foto)

216 sidor

Under slutet av 50-talet och början på 60-talet upphörde jazzen alltmer att vara en musik man dansade till och detta ledde till att publiken flyttade från de gamla danspalatsen till nystartade jazzklubbar. I den här historiken, där ett flertal namnkunniga skribenter medverkat, skildras den stockholmska jazzklubben och restaurangen på Sveavägen. Dess verksamhet, som

sträckte sig från 1962 till 1969, skildras utifrån alla tänkbara synvinklar – "en rik kaleidoskopisk återblick" sägs det också mycket riktigt på bokomslaget.

Boken avslutas med en sammanställning över vilka som framträdde när på klubben samt en diskografi över de live-inspelningar som gjordes på klubben av olika skivbolag.

Boken är genomgående rikligt illustrerad och för fotona svarar i allmänhet Nils Edström och Christer Landergren.

Till boken hör också en CD med inspelningar som gjordes på plats.

Föreliggande bok skall inte förväxlas med utställningskatalogen från 1995 av Åke Abrahamsson med den snarlika titeln "Gyllene cirkeln: en bit av 60-talet".

### **Björnberg, Alf**

Skval och harmoni: musik i radio och TV 1925–1995

Stockholm: Norstedts Förlag, 1998

Skrifter utgivna av Stiftelsen Etermedierna i Sverige nr 10

407 sidor

Eftersom Sveriges Radio – och sedan även Sveriges Television – i många år hade monopol på alla radio- och TV-utsändningar, var dessa två institutioners inverkan på svenskarnas musiksmak och musikval enorm.

Tonvikten i boken ligger på radions musikutbud men också musikprogrammen i TV behandlas. Vissa avsnitt behandlar jazzen specifikt, men detta är en bok som ställer jazzen – eller viken musikstil man nu "bekänner sig till" – i ett större perspektiv.

### **Borg, Christer & Olsson, Jan (red.)**

Jazzen i Malmö

Lund: Corona Förlag AB, 2003

136 sidor

Trots att det bevisligen funnits jazz i Malmö före 1939, har författarna valt att ta just detta år som utgångspunkt för sin jazzhistoriska kavalkad.

I boken skildras Malmöjazzen ur alla tänkbara synvinklar och man bjuds som läsare på en hel del roliga överraskningar. Hur många visste, till exempel, att gitarristen och sångaren Mikael Wiehe också varit jazzsaxofonist eller att journalisten Göran Skytte varit tradjazztrumpetare?

Inte mindre än sexton kapitel ingår i boken med så skilda ämnen som bland annat "Sten Broman och jazzen", "Mästerfotografen ser på sitt jazzmalmö – några av Georg Oddners jazzbilder" och "Mitt förvirrade femtiotal" av Östen Warnerbring.

Boken avslutas med ett kapitel om Malmöjazz på CD.

### **Brolinsson, Per-Erik & Larsen, Holger**

När rocken slog i Sverige: svensk rockhistoria 1955–1965

Stockholm: Sweden Music Förlags AB, 1984  
156 sidor

Som titeln anger, är detta i första hand en skildring av rockmusikens första decennium i Sverige. Författarna nöjer sig dock inte med att bara konstatera att rocken under åren runt 1955 trängde undan jazzen utan beskriver också hur och varför. Boken blir därför också en skildring över jazzens sista år som de ungas musik. Stor vikt läggs också vid att skildra hur den svenska ungdomen under dessa år går från en mer eller mindre anonymitet till att bli en betydelsefull grupp i samhället med egen livsstil och därmed förknippade värderingar.

### **Bruér, Jan & Westin, Lars**

Jazz: musik, människor, miljöer  
Stockholm: Bokförlaget Prisma, 1974  
160 sidor

Redan 1974 gav alltså Bruér och Westin ut sin numera klassiska bok, som när det här skrivs (2018) alltså finns i tryck (dock i reviderad och omgjord upplaga).

Boken är en allmänhistorisk översikt, varför tyngdpunkten ligger på den amerikanska jazzen, men eftersom den är skriven av svenska författare för svenska läsare, så ägnas ett flertal kapitel åt den svenska jazzscenen.

Till den första upplagan av den här boken hörde kompendiet "[Jazz: handledning för dig som vill lyssna](#)", som i första hand var avsett för cirklarna inom de olika studieförbunden.

### **Bruér, Jan**

Bebop, swing, dixie, cool and all that jazz: en kortfattad historik  
Stockholm: Svenska rikskonserter, 1994  
23 sidor

Här berättas kortfattat om jazzens historia och utveckling från början av 1900-talet fram till publikationens utgivning. Den vänder sig till lärare och elever på såväl grundskola, gymnasium och musikskola eller till den som vill få en allmän, kortfattad introduktion till jazzen.

### **Bruér, Jan**

Guldår och krisår: svensk jazz under 1950- och 60-talen  
Stockholm: 2007  
Publikationer från jazzavdelningen vid Svenskt visarkiv nr 19  
246 sidor

I denna doktorsavhandling från 2007 skildrar Bruér ytterst detaljrikt den svenska jazzen under 1950- och 60-talen – en epok som enligt vissa utgör jazzens höjdpunkt men som också innebar början till slutet för jazzen som de ungas musik. Boken avslutas med en mycket omfattande källförteckning.

Dessutom finns två appendix – ett om det omfattande skivprojektet "Svensk jazzhistoria", som Bruér var en av de ansvariga för, och ett med en intervju med Monica Zetterlund från

2004. Likaså får läsaren i början av boken ta del av hur svensk jazzforskning sett ut och bedrivits fram till avhandlingens utgivning.

**Bäckman, K-G, Dahlgren, Rolf, Eiwar, Rolf & Lindblom, Hasse**

Boken om Nalen: historien om en nöjesepok

Stockholm: AB Nike-Tryck Bokförlag, 1967

140 sidor

Boken, som återger nöjespalatset Nalens – eller Nationalpalatset, som det egentligen hette – historia, gavs ut i samband med att nöjesverksamheten lades ner och fastigheten övertogs av Lewi Pehrsson-stiftelsen.

I det första kapitlet beskrivs kortfattat byggnadens tillkomst och utveckling fram till mitten av 30-talet, då den legendariske Topsy Lindblom övertog driften och kapitel två skildrar Lindbloms bakgrund. I övrigt ägnas boken i sin helhet åt Nalens musik och publik.

I och med att boken skrevs i direkt samband med nöjesetablissemangets nedläggning och inte, såsom ofta sker, många år i efterhand har man haft ovanligt god tillgång till förstahandskällor – bland annat var Hasse Lindblom son till Topsy Lindblom och K.G. Bäckman var under många år etablissemangets övervakningsmästare.

**Edström, Olle**

Göteborgs rika musikliv: en översikt mellan världskrigen

Göteborg: Avdelningen för Musikvetenskap vid Musikhögskolan, 1996

706 sidor

Detta mastodontverk över Göteborgs musikliv mellan världskrigen skildrar verkligen allt – från pianoundervisning i hemmet och sång på arbetsplatser och i kyrkan till musiken på bio, opera och annat uteliv. Rent procentuellt är det med andra ord inte mycket av bokens innehåll som berör just jazzen – cirka 50 sidor eller knappt tio procent – men det som avhandlas, avhandlas mycket uttömmande. Dessutom är det ju så, att Gunnar Möllerstedts bok, "Göteborgsjazz", främst behandlar musiker och dansställen under 50-talet. Härigenom kompletterar dessa två böcker varandra ytterst väl. Edströms bok är genomgående rikligt illustrerad med foton, tidningsurklipp med mera.

Till boken hör också en CD, där exempel ges på musik med göteborgsmusiker från denna tid.

**Edström, Olle**

Schlager i Sverige 1910–1940

Göteborg: Göteborgs universitet, 1989

Skrifter från Musikvetenskap nr 21

355 sidor

Som titeln indikerar, handlar boken i första hand inte om jazz utan om schlagermusik i stort. Men eftersom jazzmusiken under den period, som boken behandlar, utgjorde en betydande del av den svenska schlagerrepertoaren, tillägnas jazzen en betydande del av det totala utrymmet.

Utöver de rent musikaliska aspekterna på denna eras schlager – vad är det för skillnad på

svensk vals och wienervals, mellan en amerikansk foxtrot och en svensk bonnfox et cetera – beskriver författaren hur schlager skrevs, hur de spreds och framfördes och så vidare.

Boken innehåller dessutom många notexempel och är rikligt illustrerad.

### **Eklund, Hans & Lindström, Lars**

Jazzen i Stockholm 1920–1960

Stockholm: Natur & Kultur, 1983

100 sidor

Boken, som är rikligt illustrerad med både foton och teckningar, tillkom i samband med en utställning i Stockholms kulturhus med samma namn.

Förutom "den rena historiken" – som är dels verbalt skildrad av Hans Eklund och dels uppställd i kronologisk punktform av Jan Bruér och Bengt Nyquist – innehåller boken ett antal "specialkapitel", nämligen:

- \* Ur mitt jazzliv (av Thore Jederby)
- \* Bakgrund och villkor för jazzmusiker i Stockholm perioden 1930-1955 (av Bengt Wittström)
- \* Skolbandsjazz i 1940-talets slut – en radikal tradition (av Albrekt von Konow)
- \* Jazzens lokaler i Stockholm (av Hans Eklund, Lars Lindström och Bengt Wittström)
- \* Thore Jederbys Hall of Fame: lista över bortgångna jazzmusiker (av Thore Jederby)

Boken avslutas med en förteckning över "Några av jazzens slanguttryck och termer" samt en komprimerad litteraturlista.

Dessutom fanns det under utställningsperioden en utställningskatalog i form av ett stencilerat häfte. Titeln på denna katalog var densamma som på boken, men alla kapitel, som ingår i boken, ingick inte i katalogen.

### **Elfström, Roger**

En Trocadero och fyra sugrör... Sundsvalls musikhistoria 1920-1970 (med tonvikt på populärmusiken)

Sundsvall: Norra Förlaget, 2001

199 sidor

Här presenteras Sundsvalls musikhistoria under perioden 1920-1970 och då jazzen under en stor del av denna epok var den tongivande musikstilen ägnas den stort utrymme.

I boken redovisas de musikaliska händelserna i kronologisk ordning, där varje decennium utgör ett kapitel och dels i form av olika kortfattade musikerporträtt. Dessutom skildras olika institutioner – dansställen, biografier, musikaffärer – som haft betydelse för det lokala musikutbudet och likaså enskilda evenemang som varit mer minnesvärda än andra.

Skildringen av Sundsvalls musikhistoria avslutas med ett årtalsregister (som sträcker sig bakåt i tiden ända till 1854), en förteckning över stadens musiketablissemang, dess musikaffärer och klubbar samt ytterligare en förteckning över radio- och TV-program med anknytning till Sundsvall.

**Elmquist, Håkan (red.)**

Det svenska musikundret: från Winter till vår tid  
Stockholm: Ekerlids Förlag, 2001  
448 sidor

Boken gavs ut med anledning av att SKAP, det vill säga Föreningen Skapande Kompositörer Av Populärmusik, firade sitt 75-årsjubileum. Även om syftet med boken är att skildra all populärmusik under 75-årsperioden 1926-2001, så har ju jazzen under nämnda period spelat en väsentlig roll, varför den också får sin beskärda del av utrymmet. Man får dock leta ganska noggrant. Boken innehåller nämligen drygt 150 avsnitt men bland dessa återfinns "Från jass till progressiv jazz", "Jazz upphör att vara dansmusik", "Jazz på svenska" med mera.

**Engström, Göran**

Aneby jazzklubb: de första 50 åren (jubileumsbok 1961–2011)  
Aneby: Aneby jazzklubb, [2011?]  
115 sidor

Aneby är ingen stor kommun – drygt 6000 invånare – och därför får det nog anses vara ganska anmärkningsvärt, att man där haft en jazzklubb, som 2011 kunde fira 50-årsjubileum.

Under alla dessa år innehade dessutom bokens författare, Göran Engström, posten som föreningens sekreterare. I förordet skriver han bland annat, att föreningen under den här perioden anlitat 386 professionella band (varav många utländska) och att det i Aneby framträtt 1 700 proffsmusiker plus att 639 studerande eller amatörmusiker givits arbetstillfällen.

Historien om allt detta återges av författaren på ett både överskådligt och humoristiskt vis. Boken är genomgående rikt illustrerad.

**Engström, Göran**

Svenska jazzriksförbundet: historik över SJR:s första 50 år  
Stockholm: Svenska Jazzriksförbundet, 1998  
110 sidor

Boken är en historik över hur Svenska jazzriksförbundet kom till 1947/1948 (fast då under namnet Svenska Jazzklubbars Riksförbund) och sedan utvecklats från att vara ett relativt anonymt nav för ett antal så kallade "spisarklubbar" till att bli en "riktig organisation" för jazzen med utdelning av olika utmärkelser och stipendier, egen tidning, skivutgivning, bemannat kansli och så vidare – en väg som nog inte alltid varit så spikrak, eftersom ju jazzen är en musikstil med många olika smakriktningar.

Allt detta skildras av SJR:s mångåriga sekreterare och kanslist, Göran Engström, och i slutet på boken redovisas alla ordförande, platserna för föreningens årsmöten, SM-vinnarna i jazzfrågesport samt en förteckning över vilka som fått motta föreningens olika utmärkelser och stipendier.

För den som vill veta mer om SJR, hänvisas också till förbundets hemsida [www.svenskjazz.se](http://www.svenskjazz.se)

(och att utvecklingen fortgår, framgår ju bland annat av att föreningen åter bytt namn – numera heter den kort och gott Svensk Jazz).

### **Ericsson, Torbjörn (text och teckningar) & Israelsson, Kjell (foton)**

I afton dans: när en dansbiljett kostade tio öre

Stockholm: Carlsson Bokförlag, 2010

Ericsson Torbjörn (text och teckningar) & Israelsson, Kjell (foton)

302 sidor

Enligt författarna var det 1909 som dansen flyttade utomhus och därigenom skapade förutsättningar för att utvecklas till det folknöje som den sedan blev. Syftet med den här boken är dock inte bara att skildra den moderna dansen från 1909 fram till dess storhetstid på 40-talet och en bit in på 50-talet utan författarna vill också skildra "allt det andra", som hörde dansen till under dessa år. Därför ägnas inte bara själva dansandet ett stort antal sidor utan det finns också kapitel om danspalatset Nalen, jazztidskrifterna Estrad och Orkester Journalen med mera. Dessutom skildras ungefär trettio olika jazzartister i korta, skissartade biografier.

### **Fornäs, Johan**

Moderna människor: folkhemmet och jazzen

Stockholm: Norstedts, 2004

470 sidor

När jazzen kom till Sverige i början på 20-talet, upplevdes den av många som ett hot – ett hot mot den vita rasen, den europeiska musiken, den svenska moralen, klassgränserna... kort och gott mot hela det svenska samhällssystemet. Författaren har i sin musikanthropologiska bok försökt skildra hela denna process under perioden 1920-1950. Följande huvudindelning av kapitlen har gjorts:

- \* Identiteter på spel
- \* Det nya
- \* Det unga
- \* Det låga
- \* Det främmande
- \* Det kvinnliga

Boken avslutas med en ytterst uttömmande källförteckning.

### **Fridlund, Hans**

Gata Regerings 74: jazzfolk i Arne Domnérus Nalenkvarter

Uppsala: Uppsala Publishing House, 1998

158 sidor

Hans Fridlund var under många år en av de ledande jazzskribenterna i Sverige. Dessutom medverkade han ofta i Sveriges Radio.

Föreliggande verk är dock inte någon faktabaserad skildring av danspalatset Nalen utan mer en personlig tillbakablick av en som var med på tiden det begav sig.

Med boken följer dessutom en CD.

### **Frykman, Jonas**

Dansbaneeländet: ungdomen, populärkulturen och opinionen

Stockholm: Natur och Kultur, 1998

167 sidor

Runt tiden för andra världskriget uppstod en het debatt kring dansbanornas och dansens dåliga inverkan på den svenska ungdomen – ett fenomen som kom att kallas just för "dansbaneeländet" och där parallellerna till de nutida diskussionerna om ravepartyn är uppenbara. Den här boken är sålunda mer en sociologisk studie än en musikalisk sådan, men eftersom det oftast var jazz som associerades med "dansbaneeländet", får "dansbaneeländet" nog anses vara en del av den svenska jazzhistorien och därmed försvarar boken väl sin plats i en sammanställning som denna.

### **Gamme, Harald**

Jazzen i Kalmar

Kalmar: Barometerns Förlag, 1989

107 sidor

Harald Gamme, som själv ledde ett jazzband i staden, redogör här för jazzen i Kalmar. Någon traditionell historik i kronologisk ordning rör det sig dock inte om utan i stället tilldelas vissa band, som varit verksamma på Kalmars jazzscen sedan 1935 (vilket var det år som jazzen, enligt författaren, började spira i staden) eller senare var sitt kapitel. Dessutom finns fyra kapitel, som avviker från detta upplägg: dels ett kapitel om hur Gamme själv kom i kontakt med jazzen, ett annat om när jazzen kom till Kalmar, ett tredje om jazzpromotorn Olle Tornegård samt ett avslutande om hur jazzen i Kalmar gestaltade sig i samband med bokens utgivning.

Boken, som är rikligt illustrerad, är baserad på en artikelserie med samma namn, vilken publicerades i tidningen Barometern under sommaren och hösten 1988. Materialet har dock blivit något omstuvat och likaså har ett antal foton tillkommit.

### **Gilbert, Will & Poustochkine, Constantin**

Jazzmusik

Stockholm: Gebers, 1948

Översättning: Holmberg, Hilda

Originaltitel: Jazzmuziek

167 sidor

Boken är en allmän studie över jazzen, där författarna säger sig inte bara vilja redogöra för jazzens historia och karaktär, utan också försöka reda ut många av de missuppfattningar, som jazzen vid den här tiden ofta råkade ut för.

Boken innehåller dessutom ett "extrakapitel" om rumba och avslutas med en bibliografi, som upptar mycket av den allra första litteraturen om jazzen och andra musikstilar med afrikanskt ursprung eller inslag.

**Hahn, Ove**

Gröna Lund Stora scenen kl. 20.00: från Evert till Miles

Stockholm: Wahlström & Widstrand, 1994

347 sidor

Ove Hahn var under mer än trettio år artistchef på Gröna Lund och i boken berättar han om många av de musiker, som under hans tid uppträdde på nöjesfältet. Under årens lopp kom han i kontakt med åtskilliga av jazzens storheter och bland annat tillägnas Louis Armstrong, Duke Ellington, Count Basie, Dizzy Gillespie, Ella Fitzgerald, Ray Charles, Mahalia Jackson, Delta Rhythm Boys, Alice Babs och Miles Davis egna kapitel.

Dessutom skriver Hahn också om Gröna Lunds historia, ägarfamiljen och så vidare (något som han tillsammans med Andreas Theve och Mats Wickman 2003 utvecklade i en annan bok, "Folkets Gröna Lund: på Kungl. Djurgården").

**Helander, Olle**

Jazzens väg: en bok om blues och stomps, deras upphovsmän och utövare

Stockholm: Nordiska Musikförlaget, 1947

346 sidor

Samtidigt som intresset för jazzmusiken under 20-, 30- och 40-talen bara ökade och ökade, var det till en början ytterst få som insåg hur många det var – och då kanske framför allt i Europa – som inte bara ville lyssna på jazz utan också läsa om den.

Den första "seriösa" jazzhistoriken anses nog "Jazzmen" av Fredric Ramsey Jr. och Charles Edward Smith vara. Den uppskattning som den boken rönste, gjorde att det sedan kom ett flertal böcker i samma stil, varav Helanders "Jazzens väg" är en.

Här skildrar Helander utförligt jazzens första år fram till och med mitten av 30-talet. Boken tog enligt författaren flera år att skriva och rönste även den stor uppskattning. Den fjärde och sista upplagan trycktes så sent som 1958.

Boken avslutas med ett diskografiskt urval.

**Hellström, Nils (red.)**

Jazz: historia, teknik, utövare

Stockholm: Tidskriften Estrad, 1940

127 sidor

Mot bakgrund av hur få jazzböcker det hade hunnit ges ut i USA, där ju nästan all information fanns att hämta, är det ganska fantastiskt att det i det lilla och avlägsna Sverige publicerades en seriös jazzhistorik redan 1940. Redaktör för boken är jazztidskriften Estrads chefredaktör Nils Hellström, som också står för det första kapitlet, "Jazzmusikens historia". Dessutom finns följande kapitel i boken:

\* Jazzens tekniska säregenheter av Thore Ehrling

\* Grammofonjazz under 20 år av Thore Jederby

\* En jazzorkester år 1919 av Ernest Ansermet

Boken avslutas med följande sammanställningar:

- \* Vem är vem?
- \* Jazzens terminologi
- \* Bibliografi

Boken gavs dessutom ut i två parallella upplagor – en bibliofilupplaga i 200 numrerade exemplar och en onumrerad.

### **Hernegren, Olle**

Jazzen i Karlstad

Karlstad: Skriptus, 2019

156 sidor

I denna uttömmande skildring får läsaren följa med till jazzens allra första stapplande steg i Karlstad (samt närliggande orter). Därefter försöker författaren skildra stadens jazzutveckling ur alla tänkbara aspekter - såväl lokala förmågor som utländska besök skildras ingående.

Parallellt med texten förekommer rikligt med illustrationer. Dessutom återges också tidningsurklipp, konsertbiljetter, konsertprogram mm.

Men som om detta inte räckte så hänvisas läsaren också till en hemsida, [www.jazzenikarlstad.se](http://www.jazzenikarlstad.se). Där kan den intresserade ta del av ännu mer information om jazzlivet i Karlstad. Där finns dessutom möjlighet för den, som så vill, att lyssna på olika orkestrar.

### **Hodeir, André**

Jazzens musiker och idéer

Stockholm: Bonniers, 1954

Översättning: Berg, Jan och Gierow, Carl-Olof

Originaltitel: Hommes et problèmes du jazz

253 sidor

En musikalisk studie över jazzen och dess stilarter fram till bokens utgivningsår. Boken är uppdelad i fem huvudkapitel, som vart och ett sedan består av flera underkapitel. De fem huvudkapitlen är:

- \* Inledning
- \* Från primitiv till modern jazz
- \* Improvisationens problem
- \* Frågan om jazzens väsen
- \* Jazzen och Europa

### **Höglind, Niclas (red.)**

Ta de' från sticket!: jazzen i Blekinge

Karlskrona: Musik i Blekinge, 2007

72 sidor

Det här är ingen traditionell historik i kronologisk ordning, utan man har varit mer intresserad av att försöka fånga in än det ena och än det andra som man tyckt präglat jazzmusiken i Blekinge. Trots det ringa sidantalet består boken av sjutton kapitel, där allt från Duke Ellingtons besök 1939 till dagens jazzklubbar skildras.

Till boken hör också två CD, där lokala förmågor både framträder och skildras.

### **Jazz i Helsingborg**

Jazz i Helsingborg: jubileumskronika 1984–1994

Helsingborg: Jazz i Helsingborg, 1994

42 sidor

Denna skrift gavs ut i samband med att föreningen Jazz i Helsingborg firade sitt tioårsjubileum.

I skriften försöker man skildra de gångna tio åren ur alla tänkbara synvinklar. Dels har man en kronologi, där man redovisar vad som hänt år för år, men man har också reportage om medlemmar som betytt mycket för föreningen, om olika minnesvärda konserter med mera. Likaså har man en förteckning över vilka som ingått i föreningens styrelse under de tio åren. Skriften är rikligt illustrerad.

### **Jazzboken**

Stockholm: Bokförlaget Forum AB, 1955

Översättning och bearbetning: Kull, Percy & Resberg, Lars

Originaltitel: Jazzens hvem, hvad, hvor – Politikens jazzleksikon (förlaga, som dock bearbetats av översättarna)

287 sidor

Jazzboken, som ingick i den så kallade "När-Var-Hur-serien", är ett tidigt och ambitiöst uppslagsverk över jazzens största musiker – såväl amerikanska som europeiska och svenska. Merparten av boken – drygt tre fjärdedelar – ägnas sålunda åt korta biografier på klassiskt manér. Utöver biografierna finns dock ytterligare sex kapitel:

- \* Jazzens historia
- \* Jazzens element
- \* Jazzens instrument
- \* Skivmärken
- \* Litteraturförteckning
- \* Jazzens viktigaste årtal

Kapitlen jazzens historia och jazzens element ingick inte i den danska originalutgåvan utan har skrivits av Lars Resberg.

### **Johansson, KG**

Jazzens historia

Piteå: Musikhögskolan i Piteå, 1996

180 sidor

I denna bok skildras jazzens historia – alltifrån införandet av de första svarta slaverna till Frank Zappa och Keith Jarrett – dels i ord och dels genom musikaliska exempel – de musikaliska exemplen upptar cirka 100 sidor och texten i övrigt cirka 80 sidor. Genom en genomtänkt rubriksättning är boken mycket lätt att hitta i.

Till boken hör också två CD.

### **Jones, LeRoi**

Blues people

Stockholm: Rabén & Sjögren, 1974

Översättning: Resberg, Lars & Elisabeth

246 sidor

Jones (som senare bytte namn till Amiri Baraka) vill i denna blues- och jazzhistorik inte bara återge musikaliska och historiska fakta utan också redogöra för den betydelse som sociologin och antropologin haft för dessa musikstilars uppkomst.

Boken fick vid sin utgivning stor uppmärksamhet i USA, eftersom det enligt uppgift var första gången en afroamerikan tog sig an uppgiften att skildra "sin musik" på ett utförligare sätt.

Lars Resberg avslutar boken med ett efterord.

### **Jonsson, Göran**

Frihetens blå toner: en berättelse om jazzen i Sverige

Stockholm: Carlsson Bokförlag, 2018

364 sidor

1985 publicerades "Svensk jazzhistoria: en översikt" av Erik Kjellberg, vilket då var den första större historiken över svensk jazz.

Sedan dröjde det faktiskt ända fram till 2018 – drygt trettio år – innan det var dags för nästa nya stora historik. I sitt efterord skriver författaren, att boken inte gör anspråk "på att vara en fullständig historiebeteckning av jazzen i Sverige" utan att "ambitionen med den här boken är att brett och översiktligt skildra den musikstil, jazzen, som närmare än någon annan musik följt det moderna samhällets framväxt – och att beskriva den svenska jazzens utveckling i förhållande till närliggande stilar, framför allt pop- och rockmusik." Dock belyser författaren – precis som Kjellberg gjorde i sin bok – den svenska jazzen ur alla tänkbara synvinklar från de tidigaste amerikanska influenserna fram till och med tidpunkten för publiceringen av boken.

### **Jonsson, Göran**

Fasching: the finest live jazz since 1977

Stockholm: Carlsson bokförlag, 2020

199 sidor

Det var 1977, som Föreningen Sveriges Jazzmusiker (FSJ) köpte AB Fasching, som därmed blev en renodlad jazzklubb. Till 15-årsjubileet publicerades en bok - "Jazz: en kärlekshistoria" av Erik Centerwall och Christer Landergren - som huvudsakligen innehöll kortare essäer av och med musiker, som berättade om sin kärlek till jazzen.

25 år senare - i samband med 40-årsjubileet 2017 - väcktes tanken på en ny bok. Uppdraget att sammanställa denna gavs till journalisten Göran Jonsson, som nästan samtidigt sammanställt sin skildring om den svenska jazzhistorien i boken "Frihetens blå toner: en berättelse om jazzen i Sverige".

I boken återges en mängd foton, som många olika fotografer bidragit med. Och precis som i Erik Centerwalls och Christer Landergrens bok är det många musiker, som delar med sig av sina minnen. Dessutom skildrar författaren inte bara byggnaden i vilken klubben är inrymd utan också föreningen bakom klubben och de problem som föreningen ställts inför under sin drygt 40-åriga levnad.

### **Kan, Mischa van**

Swingin' Swedes: the transnational exchange of Swedish jazz in the US  
Göteborg: Göteborgs universitet, Institutionen för Kulturvetenskaper, 2016  
Skrifter från musikvetenskap nr 104  
315 sidor

Även om jazzen var en nordamerikansk musikform som under mellankrigsåren – och därefter – fann sin väg till Europa och övriga världen, förekom det också att europeisk jazz och europeiska jazzmusiker satte sina spår i den amerikanska jazzmyllan. Det kändaste exemplet på detta torde väl vara Django Reinhardt och franska Hot-kvintetten, men även svensk jazz och svenska jazzmusiker har hållit sig väl framme i detta avseende – Alice Babs och Rolf Ericsson är två exempel.

Den här avhandlingen från Göteborgs universitet syftar till att spåra spridningen av svensk jazz i USA under åren 1947-1963 samt att analysera dess mottagande. De två centrala frågorna i avhandlingen, skriver författaren, är:

- \* Hur kom svensk jazz in på den amerikanska skivmarknaden och hur blev den uppmärksammasad?
- \* Vilka betydelser kopplades till svensk jazz i USA?

Med undantag av en tre sidor lång sammanfattning på svenska är boken skriven på engelska.

### **Kjellberg, Erik (red.)**

Nordisk jazzforskning: rapport från den första konferensen 14–16 februari 1980 i Stockholm  
Stockholm: 1981  
Publikationer från jazzavdelningen vid Svenskt visarkiv nr 1  
78 sidor

1980 anordnade Gruppen för svensk jazzhistoria (GSJ) i samarbete med Arkiv för Dansk Jazzhistorie och Norsk Jazzarkiv den första konferensen i ämnet nordisk jazzforskning. Konferensen, som anordnades i Stockholm, hade som syfte att belysa på vilken nivå som jazzforskningen stod i dessa tre länder och även att ge de deltagande personerna möjlighet att

dryfta idéer och erfarenheter med varandra. Boken är uppdelad i tre huvudavsnitt:

- \* Rapporter från pågående och planerade nordiska jazzforskningsprojekt
- \* Fria referat
- \* Afro-amerikansk musik i undervisning och forskning vid några nordiska universitet

Dessa kapitel är i sin tur indelade i ett antal delartiklar.

I samband med att den här rapporten skulle publiceras, blev det klart, att Utbildningsdepartementet ställde medel till förfogande för en stadigvarande jazzforskning vid Svenskt visarkiv. Rapporten fick därför bli den första i serien "Publikationer från jazzavdelningen vid Svenskt visarkiv".

### **Kjellberg, Erik**

Svensk jazzhistoria: en översikt

Stockholm: Norstedts, 1985

Publikationer från jazzavdelningen vid Svenskt visarkiv nr 4

294 sidor

Även om en hel del skrivits om svensk jazz tidigare, var det först runt 1980 som jazzforskningen tog fart på allvar och 1985 var det dags för dåvarande föreståndaren för jazzavdelningen vid Svenskt Visarkiv, Erik Kjellberg, att publicera sin bok "Svensk jazzhistoria: en översikt".

I detta verk belyser författaren den svenska jazzen ur alla tänkbara synvinklar från de tidigaste amerikanska influenserna fram till och med 70-talet.

Boken avslutas med ett urval med svensk jazz, som utkommit på LP, samt en omfattande bibliografi.

En [digital version](#) av boken finns på Svenskt visarkivs hemsida

### **Lahger, Håkan & Ermalm, Lasse**

Hög standard: om Sonet, folkhemmet och starten för det svenska musikundret

Stockholm: Leopard Förlag, 2018

335 sidor

I många år var Sonet ett av Sveriges ledande skivbolag. Bolaget var emellertid inte bara en renodlad skivproducent utan man var också distributör för utländska skivbolag, man hade en bokningsagentur för så vitt skilda artister som Miles Davis, the Beatles och Marlene Dietrich och likaså hade man ett eget musikförlag. I mitten på 80-talet startades dessutom Sonet Film, ett produktions- och distributionsbolag för filmer, och sist men inte minst hade bolaget på sin repertoar så mycket mer än bara jazz. I detta omfattande verk – som dessutom är rikligt illustrerat – får man ta del av hela denna fascinerande historia.

### **Lang, Iain**

Blues och jazz

Stockholm: Bonniers Förlag, 1957

Översättning: Berg, Jan

Originaltitel: Jazz in perspective: the background of the blues

156 sidor

Den här boken, som är en skildring av jazzens och bluesens uppkomst och som sträcker sig en bit in på 40-talet, följer det "traditionella" upplägget med Afrika, New Orleans, Mississippifloden, Chicago och New York. Dessutom finns ett separat kapitel om trumpetaren Bix Beiderbecke och ett om boogie woogie.

Det långa slutkapitlet om blues presenterar en mängd bluestexter – närmare bestämt 60 stycken – med åtföljande analyser.

### **Lehmann, Theo**

Negro spirituals: en bok om ursprunglig folksång

Stockholm: SKBD Diakonistyrelsens Bokförlag, 1963

Översättning: Ginzel, Oswald

Originaltitel: Nobody knows

157 sidor

Under framför allt 60-talet, när Martin Luther King och "den svarta rörelsen" i USA var som störst, blev de svarta amerikanarnas andliga musik ordentligt uppmärksammat och uppskattad i Europa – främst tack vare Mahalia Jacksons turnéer.

Ofta vägrade många av de främsta företrädarna för denna musikstil – däribland Mahalia Jackson – att sjunga både jazz och blues. Orsaken till detta var att jazz och blues ansågs vara "syndig musik".

Dock finns det ju många jazzband – framför allt traditionella – som på sin repertoar haft negro spirituals och eftersom boken bemödar sig om att skildra den svarta amerikanska musikens rötter, är den en utmärkt skildring över hur jazzen och den svarta andliga musiken tillsammans utvecklats.

Historiken, som upptar de första 60 sidorna, är rikligt illustrerad. Därefter följer 50 texter, som alla är översatta till svenska, och det hela avslutas med 30 melodier, med både noter och engelsk text till. Översättningen till svenska av dessa texter står Anders Frostensson för.

### **Leidstedt, Anders**

Jazzen i Uppsala

Uppsala: Sthig Jonassons förlag, 2001

240 sidor

Boken ingick som del två i en planerad trilogi om Uppsalas nöjesliv under 1900-talet. Här skildras jazzen ur ett uppsaliensiskt perspektiv under främst perioden 1925-1975 (trots titeln finns det faktiskt ett kapitel, som behandlar tiden före 1925, och likaså ett, som behandlar tiden efter 1975). Störst utrymme ägnas åt de utländska besöken men även inhemska musiker och lokala klubbar kommenteras.

Parallellt med texten förekommer rikligt med illustrationer. Dessutom återges också tidningsurklipp, konsertbiljetter, konsertprogram med mera.

**Lindgren, Carl-Erik**

Jazzen går vidare: en bok om swing  
Stockholm: Nordiska Musikförlaget, 1958  
217 sidor

"Jazzen går vidare" har fått sin titel av att den är tänkt att ta vid där Olle Helander slutade med sin bok, "Jazzens väg" – det vill säga runt 1935. "Jazzen går vidare" skildrar dock inte swingen som någon företeelse i sig utan i separata kapitel ges i stället utförliga redogörelser för flertalet av de ledande amerikanska orkestrarna från denna tid. Dessutom har Leif Anderson bidragit med ett kapitel om Duke Ellington. Bildredaktör har Lars Werner varit.

Boken avslutas med ett diskografiskt urval, som är sammanställt av Leif Anderson.

**Lindgren, Jens (red.)**

Nordisk jazzforskning: rapport från konferensen i Stockholm 15–16 november 1991  
Stockholm: 1993  
Publikationer från jazzavdelningen vid Svenskt visarkiv nr 9  
66 sidor

Boken är en redogörelse för den konferens, som hölls i Stockholm den 15-16 november 1991. Utöver korta presentationer av Svenskt visarkiv, Gruppen för Svensk Jazzhistoria (GSJ), Norsk Jazzarkiv och Suomen-arkisto innehåller publikationen åtta refererat – huvudsakligen om svenska jazzföreteelser, nämligen:

- \* Jazz i Norge 1940–1950 – okkupation og etterkrigstid (av Jon Berghs och Björn Stendahl)
- \* Jazz i svensk film – från Lyckans gullgossar till Lyckliga skitar (av Jan Bruér)
- \* Jan Garbareks musikk i en kulturell endringsprocess (av Tyr Dybo)
- \* The History of Jazz Tenor Saxophone: Black Artists 1917–1959 (av Jan Evensmo)
- \* Jazzens historia och musikaliska tekniker (Jazz II) – en kurs på institutionen för musikvetenskap (av Erik Kjellberg och Ulf Johansson)
- \* Jazzmusik och upptagningsteknik – och etik (av Bengt Nyquist)
- \* Lars Gullin-sällskapet presenterar sig (av Pär Rittsell)
- \* Om arbetet med boken "Från Skånska Lasse till Benny Goodman" (av Bo Westin)

**Lindgren, Jens (red.)**

Svensk jazzforskning: rapport från konferensen i Stockholm om lokal jazzforskning den 31 mars och 1 april 1995  
Stockholm: 1995  
Publikationer från jazzavdelningen vid Svenskt visarkiv nr 11  
87 sidor

Efter att det under åren 1980-1991 arrangerats flera konferenser om nordisk jazzforskning, ansågs tiden mogen för att arrangera en konferens om enbart svensk jazzforskning. Dessutom bemödade man sig om, som titeln anger, att lägga tonvikten på "lokal" jazzforskning – det vill säga utanför storstäderna i allmänhet och Stockholm i synnerhet – eftersom det redan var de större städernas jazzhistorik, som redan var nöjaktigt dokumenterad. Utöver ett förord av Jens Lindgren, dåvarande föreståndare för Jazzavdelningen vid Svenskt visarkiv och tillika

ledamot av Gruppen för Svensk Jazzhistoria (GSJ) – de två organisationer som organiserade konferensen – lämnades det följande rapporter i boken:

- \* Problem i svensk jazzhistoria (av Alf Arvidsson)
- \* Om jazzlivet i Växjö (av Stig Jonasson)
- \* Malte Johnson och jazzen (av Tore Ljungberg)
- \* Resande i musik – pianisten Leif Roland Lundmark 1896-1968 (av Staffan Lundmark)
- \* Jazz på slätta (av Tor-Björn Lyrhed)
- \* Lokal jazzhistorisk forskning i framtiden (av Göran Nylöf)
- \* Jazzforskningen inom musikvetenskapen (av Peter Reinholdsson)
- \* Harry Arnold, Åke Persson and all that Scanian jazz (av Ulf Åbjörnsson)

### **Longstreet, Stephen**

Jazz

Stockholm: Wennerbergs Förlag, 1958

Översättning: Holmqvist, Bo

Originaltitel: The real jazz, old and new

199 sidor

Stephen Longstreet var en amerikansk författare och konstnär/illustratör, som under sitt långa liv skrev ett mycket stort antal böcker – oftast illustrerade av honom själv. Här återger han – med tonvikten företrädesvis lagd på den äldre jazzen – sin mycket personliga version av jazzens historia.

I förordet skriver Longstreet, att han "inte skrivit den här boken. Jag har hört den. Nästan allt vad den innehåller har berättats för mig under den långa följd av år då jag tecknade och målade jazzlivet i New Orleans och New York och Chicago och Los Angeles." Med detta i bakhuvudet och då boken helt saknar källhänvisningar, måste man nog ta många uppgifter med en nypa salt.

Boken är genomgående illustrerad av författaren i den stil, som var så karakteristisk för 1950-talet.

### **Lyttkens, Bertil**

Svart och vitt: utländska jazzbesök 1895–1939 speglade i svensk press

Stockholm: 1998

Publikationer från jazzavdelningen vid Svenskt visarkiv nr 13

126 sidor

Författaren redovisar här de utländska (främst amerikanska) jazzbesöken, som gjordes i Sverige mellan 1895 (Fisk Jubilee Singers) till 1939 (Duke Ellington and his Famous Orchestra), då andra världskriget satte stopp för fler besök. Detta gör han genom att återge vad de svenska tidningarna skrev om besöken i fråga.

Genom att de här åren i Sverige till stor del präglades av vad som samtidigt hände i Nazi-Tyskland, så får läsaren inte bara en inblick i hur jazzen mottogs på framför allt 30-talet utan också i hur den svenska pressen – och förmodligen också den svenska allmänheten – såg på icke-ariet i allmänhet och svarta i synnerhet.

**Malmström, Dan**

Härligt, härligt men farligt, farligt: populärmusik i Sverige under 1900-talet  
Stockholm: Bokförlaget Natur & Kultur, 1996  
357 sidor

Boktiteln anger ju att det handlar om populärmusik i Sverige under 1900-talet och det är också denna som skildras. För att kunna redogöra för dess utveckling har författaren dock gått tillbaka till 1800-talets början och förklarar hur industrialismen, de religiösa väckelserörelserna och även uppfinningar som fonografen påverkade Sverige och svenskarna.

Boken skildrar, som sagt var, all populärmusik under 1900-talet och då ju jazzen under nämnda period spelade en högst väsentlig roll, så får den sin beskärda del av utrymmet.

**Morgan, Alun & Horricks, Raymond**

Modern jazz: idéer, former, utövare 1939–1959  
Stockholm: Bonniers, 1959  
Översättning: Resberg, Lars & Elisabeth  
Originaltitel: Modern jazz: a survey of developments since 1939  
256 sidor

Författarna ger här en historieskildring av den moderna jazzens utveckling från 1939 och framåt. Med undantag av ett kapitel, som beskriver utvecklingen i Europa, ägnas boken helt och hållet åt utvecklingen i USA.

Boken skiljer sig från den engelska originalutgåvan så till vida, att just kapitlet om Europa och den moderna jazzen där omarbetats och utökats. Dessutom har en kort sammanfattning gjorts av vad som hänt under de år sedan den engelska originalutgåvan utkom.

**Möller, Bozze**

Jazzen i Norrköping: 1953-2004  
Norrköping: Bozze's Jazzbok, 2008  
88 sidor

Bozze Möller, som jobbat som musikrecensent i mer än 40 år, har här gjort en sammanställning över det jazzutbud som förekommit i Norrköpingstrakten under ovannämnda femtioårsperiod. Då bildmaterialet är rikligt och sidantalet tyvärr bara uppgår till 88 sidor, har det inte funnits alltför mycket plats över till textskildringar. Allt redovisas i kronologisk ordning, kort och summariskt.

Eftersom Möller också var verksam i den klassiska jazzklubben i Norrköping, Crescendo, blir boken också en skildring av denna klubbns verksamhet från allra första början.

**Möllerstedt, Gunnar**

Göteborgsjazz: musiker och dansställen under 50-talet  
Göteborg: Wezäta Förlag, 1982  
143 sidor

"Göteborgsjazz" är en skildring av hur jazzen började spira i Göteborg efter andra världskriget och av de musiker som då framträdde på de olika etablissemangen. Likaså skildras de olika etablissemangen från denna epok. Dock läggs ingen större vikt vid besöken av tillresta musiker – oavsett om dessa var från övriga Sverige eller utomlands.

Eftersom den här boken är fokuserad på 50-talet, kompletterar den väldigt väl Olle Edströms "Göteborgs rika musikliv: en översikt mellan världskrigen".

Till boken hör dessutom ett kassettband med göteborgsjazz från 50-talet.

### **Möllerstedt, Gunnar**

Nöjesvirvlar från Rota till Rondo

Göteborg: Tre Böckers Förlag/Göteborgs-posten, 1990

126 sidor

Rotundan – eller "Rota" som det kallades i folkmun eller Rondo som det senare kom att heta och fortfarande heter – invigdes i januari 1940 och blev snabbt ett av Göteborgs populäraste dansställen. Även om den primära målsättningen med boken är att skildra byggnadens femtioåriga historia, ägnas en stor del åt den jazzmusik och den jazzpublik, som huserade i lokalerna under 40- och 50-talen.

### **Nylöf, Göran**

Kampen om jazzen: traditionalism mot modernism: en värdekonflikt speglad i svensk jazzpress under efterkrigstiden

Stockholm: 2006

Publikationer från jazzavdelningen vid Svenskt visarkiv nr 18

233 sidor

Under 20- och 30-talen stod kampen mellan unga entusiaster och representanter för etablissemang för eller emot jazzen. På 40- och 50-talen, däremot, kom kampen att stå om jazzen mellan de två smakriktningarna traditionalism och modernism eller annorlunda uttryckt: vad var det som var "riktig jazz"?

Av praktiska skäl har Nylöf valt att begränsa sin studie till perioden 1945-1955, eftersom det var då som debatten stod som hetast. En viktig startpunkt, anger han, är novembernumret 1945 av tidskriften Estrad, där den i USA verksamme medarbetaren Leonard Feather inleder debatten med den utmanande rubriken "Dixieland är död musik". Samma år kom i Sverige också boken "Jazzmusik och swing" av Hughes Panassié ut, där denne i stället tar den gamla jazzen i försvar och menar att den nya jazzen obestridligen gett musiken ett kommersiellt värde men samtidigt avlägsnat en del av ursprungligheten.

Detta var dessutom den tid då, då ungdomskulturen började växa sig stark, så boken kan också ses som en studie av hur viktig musik och musikstilar blivit för de ungas identitet.

### **Persson, Hasse "HP"**

Dansbiljetter: musik och festplatser från förr

Ängelholm: Nordvästra Skånes Tidningar, 1996

96 sidor

"Dansbiljetter" är, som det skrivs i omslagstexten, en tillbakablickande bok. Här varvas, från tiden det begav sig, porträtt av lokalt välkända musiker med porträtt av såväl nationellt som internationellt kända musiker – de flesta av jazzintresse. Dessutom skildras lokala festplatser och dansställen.

### **Persson, Hasse "HP"**

Klanger från förr: en orkesterkavalkad från 40-50-60-talet

Billesholm: Eget förlag, 1992

102 sidor

Trumslagaren, skribenten och tecknaren Hasse Persson återger här sina personliga minnen av några av de band och musiker som var verksamma i trakterna kring Billesholm i nordvästra Skåne samtidigt som han själv var aktiv.

Boken är inte bara försedd med talrika foton utan dessutom illustrerad med författarens egna teckningar.

### **Rasmusson, Ludvig**

Jazz

Stockholm: AWE/Gebbers, 1980

218 sidor

Författaren, journalisten och musikkritikern Ludvig Rasmusson har här skrivit en jazzhistorik "i stora drag", där han sätter musikformen i dess historiska, sociala och musikaliska sammanhang och där jazzens utveckling skildras från dess afrikanska rötter till dagens jazzrock och europeiska experimentjazz.

Boken avslutas med ett förslag på hur en studiecirkel i jazz kan läggas upp och det finns även förslag på skivor och böcker.

### **Rasmusson, Ludvig**

Jazzens historia

Bromma: Opal, 1989

Nordström, Jockum (bild)

44 sidor

Författaren återger här en mycket kortfattad jazzhistorik (gissningsvis för yngre läsare, fastän detta inte står utsatt någonstans), som utgivits i samarbete med LL-stiftelsen (LättLäst). Utöver de "sedvanliga" kapitlen om jazzens bakgrund, dess väg från New Orleans till Chicago, New York och så vidare, skildras ett antal av jazzens storheter.

Boken är rikligt illustrerad med foton, teckningar och bildcollage.

### **Samuelsson, Ingemar**

Dansorkestrar i Linköping: under tre decennier

Linköping: Linköpingsmusikernas Kamratförening, 2016

126 sidor

I föreliggande bok skildras huvudsakligen de många dansorkestrar, som förekom i staden under 1950-, 1960- och 1970-talen. Som titeln anger, behandlar boken samtliga orkestrar som framförde dansmusik och då ju jazzmusiken fortsatte att vara dansmusik under hela 50-talet och en bit in på 60-talet, så är det många jazzorkestrar och jazzmusiker som avhandlas. I många fall handlar det dessutom om orkestrar och musiker som ofta bara var lokalt kända och därför inte kommenteras i några andra jazzböcker.

Dock nöjer man sig inte med att skildra bara orkestrarna och musikerna utan man beskriver också många av de olika dansetablissemangen, där musiken framfördes. Likaså skildrar man summariskt stadens utveckling under dessa år och berättar också om Linköpings musikliv i stort.

Bilddokumentationen är riklig och man har också grävt ordentligt i tidningsarkiven för tidningsurklippen är många.

### **Schnabl, Ludwig**

Musik utan gränser: en brevkurs för unga musiklyssnare och spisargrupper

Stockholm: Gruppverksamheten/KF, 1959

111 sidor

Boken, som är utplagd som en kursbok för korrespondensläsning i gruppform, syftar i första hand till att sätta in läsaren i jazzens historia och särart. Med hjälp av en till kursen hörande EP-sats försöker författaren också få läsaren att förstå och uppfatta skillnaderna mellan jazzens olika stilarter, solister, orkestrar och så vidare.

Eftersom det enligt författaren inte råder något motsatsförhållande mellan jazz och klassisk musik – båda två utgör enligt honom musikstilar "som vill något" – finns det i texten också ett flertal jämförelser med klassisk musik. Likaså diskuteras hur jazzen och musiken kan påverkas av – och i vissa fall även påverka – konstnärliga och litterära strömningar och även historiska händelser som till exempel andra världskriget.

Boken avslutas med en kort litteraturförteckning. Till boken hör även ett kommentarhäfte.

### **Schultz-Köhn, Dietrich**

Jazzens utveckling

Mölnadal: Musik och Skola Förlag AB, 1971

Översättning: Rydberg, Ingemar

Originaltitel: Die Entwicklung des Jazz

28 sidor

Författaren, som var en av de tidiga tyska jazzskribenterna, medverkade regelbundet i Orkester Journalen, och har blivit känd för att ha kunnat kombinera sitt intresse för i den Nazi-Tyskland ytterst illa ansedda jazzen med en militär karriär.

Här har Schultz-Köhn sammanställt en mycket komprimerad jazzhistorik, som är avsedd som undervisningsmaterial i skolan. Till historiken hör också två skivor, som exemplifierar texten.

**Shapiro, Nat & Hentoff, Nat (red.)**

Jam Session

Stockholm: Almqvist &amp; Wiksell/Gebers, 1957

Översättning: Lindgren, Carl-Erik

Originaltitel: Hear me talkin' to ya

497 sidor

Jam session – "Jazzens historia av dem som skapade den", som förlaget skriver på bokomslaget – är en av jazzlitteraturens verkliga klassiker. Författarna har själva inte skrivit någonting utan endast hämtat citat från olika böcker, tidskrifter, skivomslag och så vidare. Mestadels är det musikerna själva, som kommer till tals, men ibland är det också andra som till exempel managers eller nattklubbsägare.

Kapitelupplägget är det klassiska med start i New Orleans, uppför floden till Chicago och så vidare till New York, men där finns också kapitel som tillägnas enskilda musiker och sångare: Bix Beiderbecke, Duke Ellington, Fats Waller och Bessie Smith. Eftersom originalupplagan gavs ut 1955, har den moderna jazzen inte kunnat behandlas lika ingående som äldre jazzstilar.

Sedan 1957 har boken utgivits ett flertal gånger – till och med som pocketbok, vilket är ganska unikt för svenska jazzböcker.

**Sjögren, R & Harryson, L**

Långa benet före – om jazzens rötter

Lund: Kursverksamhetens Förlag, 1989

28 sidor

"Långa benet före: om jazzens rötter" är en grundbok till "Långa benet före: om jazzdans i studiecirkel". Medan den andra boken innehåller praktiska övningar, är denna fokuserad på teoretiska studier. På ett kortfattat sätt beskrivs här jazzens bakgrund och historia och likadant görs med jazzdansens bakgrund och historia.

Boken avslutas med förslag på skivor och böcker, som läsaren kan lyssna på respektive läsa.

**Sjöström, Kjell**

Dansband och dansbanor: ett folknöje

Vännäs: Eget Förlag, 1996

169 sidor

Här presenteras de orkestrar och de musiker, som var aktiva i Vännäsbygden och trakterna kring Umeå mellan åren 1935 och 1965, vilket ju sammanfaller med jazzens storhetstid. Även dansbanor och annat som kan vara av intresse skildras.

Bokens fokus ligger dock inte så mycket på musiken utan mest på människorna som trakterade instrumenten – vilka var de, vart tog de vägen och så vidare.

**Sneeggen, Odd (red.)**

Svensk Jazz 2001

Stockholm: STIM/Svensk Musik och Svenska Jazzakademin, 2002  
160 sidor

Under ett antal år – mellan 2001 och 2006 – gav STIM/Svensk Musik och Svenska Jazzakademin – ut en serie jazzårsböcker, vars syfte var att beskriva var den svenska jazzen befann sig och vart den var på väg. Denna utgåva, som är den första i serien, är uppdelad i sju huvudgrupper:

- \* Insatser för den svenska jazzen
- \* Jazzforskning
- \* Improvisation
- \* Svensk jazz i utlandet – från ett utländskt perspektiv
- \* Jazzens utövare
- \* Tankar om jazz
- \* Skivutgivning/Jazz på radio

### **Sneeggen, Odd (red.)**

Svensk Jazz 2002

Stockholm: STIM/Svensk Musik och Svenska Jazzakademin, 2003

160 sidor

Under ett antal år – mellan 2001 och 2006 – gav STIM/Svensk Musik och Svenska Jazzakademin – ut en serie jazzårsböcker, vars syfte var att beskriva var den svenska jazzen befann sig och vart den var på väg. Denna utgåva, som är den andra i serien, är uppdelad i nio huvudgrupper:

- \* Insatser för den svenska jazzen
- \* Jazzforskning
- \* Improvisation
- \* Svensk jazz i utlandet – från ett utländskt perspektiv
- \* Jazzens utövare
- \* Debatt/Tankar om jazz
- \* Bilder och jazz
- \* Skivutgivning/Jazz på radio
- \* Jazzåret 2002

### **Sneeggen, Odd (red.)**

Svensk Jazz 2003

Stockholm: STIM/Svensk Musik och Svenska Jazzakademin, 2004

152 sidor

Under ett antal år – mellan 2001 och 2006 – gav STIM/Svensk Musik och Svenska Jazzakademin – ut en serie jazzårsböcker, vars syfte var att beskriva var den svenska jazzen befann sig och vart den var på väg. Denna utgåva, som är den tredje i serien, är uppdelad i åtta huvudgrupper:

- \* Insatser för den svenska jazzen
- \* Jazzforskning
- \* Improvisation

- \* Från ett utländskt perspektiv
- \* Jazzens utövare
- \* Debatt/Tankar om jazz
- \* Skivutgivning/Jazz på radio
- \* Jazzåret 2003

**Sneeggen, Odd (red.)**

Svensk Jazz 2004/5

Stockholm: STIM/Svensk Musik och Svenska Jazzakademin, 2004

152 sidor

Under ett antal år – mellan 2001 och 2006 – gav STIM/Svensk Musik och Svenska Jazzakademin – ut en serie jazzårsböcker, vars syfte var att beskriva var den svenska jazzen befann sig och vart den var på väg.

I den här utgåvan, som är den fjärde i serien, har man gått ifrån de tidigare utgåvornas indelning i huvudgrupper. I stället blandas alla kapitel friskt med varandra. Här har man också infört ett register över samtliga artiklar, som ingått i årsboksserien.

**Sneeggen, Odd (red.)**

Svensk Jazz 2005/6

Stockholm: STIM/Svensk Musik och Svenska Jazzakademin, 2005

152 sidor

Under ett antal år – mellan 2001 och 2006 – gav STIM/Svensk Musik och Svenska Jazzakademin – ut en serie jazzårsböcker, vars syfte var att beskriva var den svenska jazzen befann sig och vart den var på väg.

I den här utgåvan, som är den femte och sista, följer man det föregående årets upplägg med att blanda alla kapitel med varandra. I artikelregistret, som täcker årsboksseriens samtliga artiklar, har man dock valt att redovisa artiklarna dels efter ämnena och dels efter författarna.

**Stearns, Marshall W.**

Jazzens historia

Stockholm: Aldus/Bonniers, 1960

Översättning: Resberg, Lars &amp; Elisabeth

Originaltitel: The story of jazz

212 sidor

Marshall W. Stearns var på sin tid en av de absolut tyngsta jazzforskarna och var en av grundarna till det som idag är ett av de viktigaste jazzforskningsinstituterna, the Institute of Jazz vid Rutgers University i New Jersey.

I den här historiken "borrar" sig Stearns längre tillbaka än vad som är brukligt i sådana här sammanhang och i det första kapitlet börjar han med ganska så utförliga beskrivningar om "Jazz och västafrikansk musik", "Från Afrika till Nya Världen" och "Västindien och Förenta Staterna". Först därefter tar beskrivningen om jazzens historia och utveckling i USA över.

**Stenberg, Bella**

Röster från musiklivet: Göteborg 1955-2018

Göteborg: Göteborgs stadsmuseum, 2015

81 sidor

I samband med att Göteborgs Stadsmuseum arrangerade utställningen "Musiklivet Göteborg 1955-2018", sammanställde man också ovanstående utställningskatalog.

Även om det inte direkt står utsatt, är det inte det etablerade musiklivet man vill skildra utan mera det alternativa eller det progressiva. Eftersom jazzen definitivt kan räknas in i detta, tillägnas jazzen ett kapitel som man kallat för "Jazzens guldålder". Här skildras i första hand jazzklubben Jazz Artdur (som numera heter Nefertiti). En kort biografi över Sonya Hedenbratt finns också samt ett inlägg om den göteborgska jazzscenen, som den tedde sig 2015, av sångerskan Maria Rylander.

**Strandberg, Björn**

Gungor, karuseller och trumpeter: om jazzmusiken på Gröna Lund

Stockholm: Stockholms Universitet, 1993

Skrifter från Musikvetenskapliga institutionen nr 11

109 sidor

Under många år var den nya dansbanan på Gröna Lund, som invigdes i slutet på 20-talet, en av Stockholms populäraste dansbanor. Eftersom det under dessa år till stora delar var jazz som det dansades till, har jazzen och Gröna Lund under en lång epok hört intimt ihop. Dessutom har det på Gröna Lund också arrangerats konserter med många av jazzens storheter. Om allt detta redogör författaren för i denna sin uppsats i musikvetenskap.

Boken avslutas med en kronologisk förteckning över vilka musiker som uppträtt dels på dans- och dels på konsertstraden.

**Sörhuus, Torbjörn**

Stockholms skivaffärer & skivbörsar: en 100-årig historia

Stockholm: Premium Publishing, 2018

288 sidor

Grovt räknat kan det, som boktiteln indikerar, nog sägas att skivhandeln, som bransch betraktat, är runt 100 år. I den digitala värld som vi nu lever i, kan det för yngre människor förmodligen te sig nästan obegripligt vilken stor bransch som detta på sin tid faktiskt var. I Sörhuus väldokumenterade skildring, som visserligen skildrar alla former av skivaffärer – såväl de exklusiva skivbutikerna med nyproducerade skivor av alla de slag som de små skivbörsarna med begagnade vinyl- eller 78-varvsskivor av ett visst musikslag en halvtrappa ner i en källarlokal – ges den jazzintresserade läsaren möjlighet att stifta bekantskap med de många jazzbutiker som under årens lopp funnits i Stockholm.

Boken är dessutom oerhört rikt illustrerad.

**Westin, Martin**

Musikerförbundet och jazzen 1920–1940: en genomgång av tidningen Musikern

Stockholm: 1998

Publikationer från jazzavdelningen vid Svenskt visarkiv nr 12

21 sidor

Boken – eller snarare häftet – behandlar Svenska Musikerförbundets attityd till jazz på 20- och 30-talen. För att indikera hurdan kunskapen och inställningen från Svenska Musikerförbundets sida gentemot jazzen var, har Westin på försättsbladet saxat följande citat ur Musikern, nummer 15 från 1921:

"... jazzband är ett amerikanskt musikinstrument, som består av trummor i olika storlekar, klockspel, tamtams, kuckuck, xylophone och drillpipor. Detta instrument hava negerkapellen överfört till Europa..."

"Vid sidan av ett allmänt ogillande av den nya tidens musik", skriver Westin, "är det ett par teman som hela tiden återkommer. Det ena är kampen mot import av utländska musiker. Det andra är övertygelsen om den egna rasens överlägsenhet."

Från och med 1940 påvisar Westin, att det börjar blåsa nya vindar inom förbundet. Därför sätter han också punkt för sin studie här.

### **Wetterberg, Sture**

Musik och nöjesliv i Klippanbygden

Klippan: Eget förlag, 1988

212 sidor

Syftet med boken, är, som framgår av titeln, att skildra hela den musikaliska scenen i Klippanbygden. Historiken börjar omkring förra sekelskiftet och sträcker sig fram till bokens utgivning.

Jazzen var ju under denna tid en viktig och vital del inom musiklivet och får därför sin beskärda del av utrymmet. Boken innehåller också många foton av såväl enskilda musiker som orkestrar, som sällan eller aldrig ses någon annanstans.

### **Wiener, Marion, Vásárhelyi, Lilian & Häger, Bengt**

Jazzdanser: från stepp till madison

Stockholm: Brevskolan, 1979

88 sidor

Förutom att boken är en instruktionsbok i hur man praktiskt dansar jazzdans - med steg och rörelseillustrationer och även med notexempel - ger den också en historisk beskrivning av de olika dansernas uppkomst.

Boken är uppdelad i sju huvudavsnitt:

- \* Jazzdansens uppkomst och utveckling
- \* Jazzdans i Sverige
- \* Skolor och stilbildare inom jazzdansen
- \* Dans och anatomi
- \* Uppvärmningsövningar

- \* Dans och musik
- \* Improvisation och rums känsla

Boken avslutas med en litteraturförteckning, i vilken fler förslag till böcker med anknytning till jazzdans ges.

Till boken finns dessutom en kurshandledarbok att tillgå samt två kassetter (en med rytmövningar och en med musik till danserna).

### **Vigna, Giuseppe**

Musikens mästare: jazzen och dess historia  
Mölnadal: Musikförlaget Lutfisken AB, 1998  
Översättning: Gren, Katarina & Nilsson, Birger  
Originaltitel: Il jazz e la sua storia  
64 sidor

Tyvär står det ingenstans vad syftet med denna bok är, men troligen är den tänkt som en introduktion i ämnet för elever på grundskolan eller gymnasiet. Ett annat alternativ är att den är tänkt som en handledning för musklärare.

Boken återger nämligen i mycket korta och summariska kommentarer jazzens historia från de första slavarnas tid i början på 1600-talet fram till bokens utgivning 1998. Trots att sidantalet är så pass begränsat och att sidorna dessutom till stora delar upptas av olika illustrationer och foton, lyckas författaren ändå i sin punktformsartade redogörelse belysa jazzens viktigaste huvuddrag och musiker. Utöver de kapitel, som mer eller mindre alltid förekommer i redogörelser av detta slag, hittar man bland annat "Jazzen går i krig", "Jazzfestivaler" och "Upproriska röster". Boken avslutas med "Några årtal ur jazzens historia" och "Lyssnartips på CD".

### **Wistrand, Stefan**

Eskilstuna i våra hjärtan : sjunde boken : jazzen och dansorkestrarna i Eskilstuna: 1924-1969  
Eskilstuna: ABF:s arbetshistoriska råd, 2017  
147 sidor

Redan 1924 framträdde pianisten och kapellmästaren Baltzar Ernelli med ett jazzband i Eskilstuna. I en artikel om honom, som författades många år senare, skrevs det att han:

"... var den förste i Eskilstuna som bjöd publiken en modern dansorkester. /.../ Naturligtvis bjöd Ernellis på jazz: Ernst Rolf lancerade den på Felix-Kronprinsen och Karl Gerhard på Berns och Folkan. Men vilka wienervalser var det inte också under kristallkronorna! Festvåningen på Eskilstuna stadshotell hade renommé för ett av de bästa dansgolven i landet... /.../ Det var i de dagarna Ernelli bjöd Eskilstuna modern dansmusik. Han och hans pojkar var pionjärer. Och populära."

Om Ernelli och allt som därefter skedde i jazzväg i Eskilstuna berättar författaren i denna historik. Boken tar förmodligen upp allt som en läsare kan begära. Här skildras såväl tidiga som sena musiker och orkestrar men också stadens jazzklubbar. Likaså finns det kapitel om de utländska jazzbesöken i Eskilstuna mellan 1937 och 1964 samt ett kapitel om vilka lokala förmågor som deltog i de jazztävlingar som under åren 1958 och 1959 arrangerades i i radio

och TV.

Till boken, som är rikligt illustrerad, hör en CD-skiva med inspelningar med Eskilstunaorkestrar från åren 1926–1968.

### **Wågerman, Ingemar**

Down by the riverside: den traditionella jazzen i Göteborg med omnejd

Hönö: Eget förlag, 2010

270 sidor

Enligt förordet började Wågerman, mest för skoj skull, i mitten på 80-talet dokumentera vilka traditionella band som fanns i Göteborg och vilka medlemmar som hade ingått under årens lopp. Att sammanställa den här boken har sålunda tagit närmare tjugofem år.

Wågerman har verkligen försökt sig på att dokumentera allt. Den avgjort största delen av boken ägnas åt just bandpresentationerna - detta upptar exakt hälften av bokens sidantal. Men sedan har han också försökt sig på att belysa den traditionella jazzen i Göteborg ur alla tänkbara synvinklar. Skoldanser, jazz i kyrkan, jazzen i Göteborg mellan 1910 och 1930, utländska jazzbesök i Göteborg och jazzinslagen i Chalmerscortègen är bara några av de sammanlagt 38 kapitel som finns i boken.

Vad gäller den göteborgska tradjazzdiskografin skriver Wågerman, att "med nutida inspelnings- och utgivningsteknik har de flesta band fått möjlighet att producera CD - eller lägga ut musiken på internet. Det är naturligtvis omöjligt att ta med alla dessa privatinspelningar i en diskografi, men arbetet med en så komplett förteckning som möjligt över göteborgska inspelningar har påbörjats."

Boken innehåller också en uttömmande litteraturförteckning, som inte bara täcker den traditionella göteborgsjazzen utan mycket, mycket mer.

Boken är även oerhört rik på foton med mera.

### **Wågerman, Ingemar**

Jazz at Vespers: jazz och religion

Hönö: Eget förlag, 2013

197 sidor

Går man tillräckligt långt tillbaka i historien, framgår det tydligt hur viktig kyrkan och dess musik var för jazzens uppkomst och utveckling. Men någonstans på vägen – kanske när musiken blev så "svängig" att besökaren hellre ville dansa än att lyssna till vad prästen hade att säga? – skar det sig och i många fall har det sedan dess rått en konflikt mellan jazz och kyrka.

1927 spelade Sam Morgan och hans orkester in de första skivorna med religiösa melodier med ett jazzband och 1953 skriver Wågerman att jazzen "upphöjdes" till sakral musik genom att George Lewis Ragtime Band deltog i en aftongudstjänst i the Holy Trinity Episcopal Church of Oxford, Ohio.

Mycket har sedan dess skrivits om både jazz och religion och även en hel del om

motsättningarna, men ytterst få verk tar, som författaren skriver, mer än summariskt upp sambandet mellan jazzen och religionen. Detta försöker Wägerman råda bot på i "Jazz at Vespers". Boken består till vissa delar av rent historiska skildringar om jazzens, bluesens och gospelns rötter, om begravningsmusiken i New Orleans, de första inspelningarna av religiös musik med jazzband med mera. Sedan skildras också motsättningarna - men också sambandet - mellan jazz och kyrka i såväl USA som Sverige och andra länder och dessutom finns kapitel med förteckningar över religiösa melodier som spelats av traditionella jazzband et cetera.

### **Zetterquist, Jörgen m fl**

Kåken & Valand: konstnärsliv i 1950-talets Göteborg

Göteborg: Eget förlag, 2012

143 sidor

De som skrivit denna bok var i stor utsträckning elever på Valands Konstskola i Göteborg och som titeln indikerar är detta främst en bok om dessa elevers konstnärsliv under 1950-talet i Göteborg. Flera av dem bodde dessutom i ett och samma hus - den så kallade "Kåken" - i stadsdelen Landala. Huset blev inte bara ett göteborgskt högkvarter för nya strömningar inom konsten utan det var också - främst tack vare bröderna Jörgen och Olle Zetterquist - här som tradjazzen fick sitt genombrott i Göteborg, huvudsakligen genom det klassiska tradjazzbandet The Original Landala Red Hot Stompers. Tradjazzen går inte bara som en röd tråd genom boken utan dessutom har konstnären och musikern Becke Hinnerson skrivit ett separat kapitel om jazzen, som heter "Jazzen och Nya Valand".

### **Åhlén, Carl-Gunnar**

Tangon i Europa, en pyrrusseger?: studier kring mottagandet av tangon i Europa och genrens musikaliska omställningsprocess

Stockholm: Proprius, 1987

Skrifter från Musikvetenskapliga institutionen; 11 (dvs 13)

187 sidor

Liksom jazzen uppstod tangon i slutet av 1800-talet i den så kallade Nya Världen i slutet av 1800-talet och gjorde, även den, sitt intåg i Europa under 20-talet.

Självklart ligger bokens fokus på tangon - underrubriken till boken är ju också "Studier kring mottagandet av tangon i Europa och genrens musikaliska omställningsprocess" - men det görs många intressanta jämförelser mellan jazzens och tangons uppkomst och spridning - jämförelser som man som jazzentusiast kanske inte så ofta tänker på.

Till boken, som är en akademisk avhandling, medföljer också en grammofonskiva.

## **Kapitel 2 – Memoarer och biografier**

### **Alandh, Tom (red.)**

Till Z: Röster om Monica Zetterlund

Stockholm: Monica Zetterlund-sällskapet/Ersatz, 2007

92 sidor

Relativt snart efter Monica Zetterlunds bortgång, bildades Monica Zetterlund-sällskapet. I den här boken har ett antal – närmare trettio stycken – av hennes vänner, släktingar, medmusiker med flera gått ihop för att delge läsarna sina personliga minnen av Zetterlund.

### **Albertson, Chris**

Bessie: Empress of the blues

Stockholm: Rabén & Sjögren, 1988

Översättning: Resberg, Lars & Elisabeth

222 sidor

I början på 70-talet ansvarade Chris Albertson, som då jobbade på CBS Records, för återutgivningen av alla Bessie Smiths då kända plattor – ett projekt som kom att omfatta fem dubbel-LP. Denna återutgivning blev en sådan framgång, att Albertson, som inte bara varit producent utan också skrivit alla albumtexter, bestämde sig för att skriva en biografi över Smith.

Eftersom Smith, i likhet med många andra musikaliska storheter, var en speciell personlighet, har Albertson bemödat sig om att inte bara presentera biografiska fakta utan att också belysa henne som person.

### **Almstedt, Gunnar**

Musikantminnen

Fuengirola: Melkerson & Nott, 1997

96 sidor

Basisten Gunnar "Ankan" Almstedt återger här sina minnen från sin mångåriga karriär.

I förordet skriver Almstedt att "memoarer låter lite för pretentiöst". I stället vill han kalla boken för "sporadiskt ihågkomna levnadsminnen i kåseriform ur ett rikt och meningsfullt musikliv. Inga långa utläggningar eller ingående beskrivningar, bara ett försök att utan spökskrivare måla de episoder och upplevelser, som förgyllt min tillvaro i egenskap av musikanter". Sålunda saknas förteckningar över vilka orkestrar Almstedt spelat med, vilka inspelningar som han under årens lopp gjort och så vidare.

Boken inleds med en personligt skriven sammanfattning om jazzens ursprung, vilken avslutas med några ord om Duke Ellingtons storhet – för det var Ellington som gjorde, att Almstedt ville bli yrkesmusiker.

### **Armstrong, Louis**

Satchmo: mitt liv i New Orleans

Stockholm: Bonniers, 1955

Översättning: Collenberg, Claes

Originaltitel: Satchmo: my life in New Orleans

201 sidor

Som en av jazzens absoluta megastjärnor gav Louis Armstrong redan 1936 ut sitt första självbiografiska verk, "Swing that music". Denna gavs dock aldrig ut i Sverige.

I "Satchmo: mitt liv i New Orleans" berättar Armstrong om sin enkla uppväxt i New Orleans, hur det kom sig att han fick börja spela trumpet, om stadens sprudlande musikliv och om livet för svarta i stort tills han 1922 flyttade upp till Chicago för att börja spela med King Olivers Creole Jazz Band.

2008 gavs boken ut i en helt ny upplaga på Bokförlaget Bakhåll. Görgen Antonsson stod för nyöversättningen och Gösta Hägglöf hade skrivit efterordet. Dessutom medföljde en CD.

### **Axelsson, Lisbeth & Jansson, Rolf**

All that Swedish jazz: 12 svenska jazzstjärnor som erövrat världen

Karlstad: Votum Förlag, 2009

221 sidor

"All that Swedish jazz" är en rikligt illustrerad reportagebok, som skildrar tolv nya, unga jazzartister, som, enligt författarna, var och en erövrat världen. Följande tolv artister är det som porträtteras:

- \* Nils Landgren
- \* Viktoria Tolstoy
- \* Magnus Lindgren
- \* Karin Hammar
- \* Magnum Coltrane Price
- \* Jan Lundgren
- \* Rigmor Gustafsson
- \* Jon Fält
- \* Lisen Rylander Löve
- \* Andreas Öberg
- \* Peter Asplund
- \* Martin Tingvall

### **Axelsson, Lisbeth & Jansson, Rolf**

I afton Landgrens

Fjugesta: Axelsson & Jansson Media AB, 2007

12 sidor

Även om den här boken, så klart, rider på intresset för vår internationellt kände trombonist, Nils Landgren, så är den inte någon biografi över honom utan en skildring av släkten Landgrens musikaliska aktiviteter under ungefär etthundra år – en skildring av hur allting började på Bruket i Degerfors, fortsatte i Folkets Park med dansmusik och jazz för att sedan, endast avslutningsvis, skildra Nils Landgrens globala framgångar.

Till boken medföljer en CD, som bjuder på unikt material ur familjen Landgrens arkiv.

### **Babs, Alice**

Född till musik

Stockholm: Norstedts, 1989

388 sidor

Genom sina stora framgångar med the Swe-Danes och senare även med Duke Ellington, är Alice Babs tvivelsutan en av de internationellt mest kända företrädarna för svensk jazz – framgångar som bidrog till att hon i början på 70-talet blev utnämnd till hovsångerska. Dessutom kom hon ju i Sverige genom sitt framträdande i filmen "Swing it, magistern!" mer eller mindre att personifiera den jazzmusik, som så många i den äldre generationen förfasade sig över.

Om detta och mycket, mycket mer kan man läsa i denna bok.

### **Baker, Chet**

As Though I Had Wings – Som om jag hade vingar

Lund: Bakhåll, 2003

Översättning: Blomqvist, Hans & Ciasnocha, Danuta

Originaltitel: As Though I Had Wings

158 sidor

Detta är, enligt uppgift, Chet Bakers egen bok om sitt liv, om musiken, om kvinnorna och inte minst drogerna – en bok han skrev under en turné i Europa 1975.

Boken, som kuriöst nog är dubbelspråkig på både svenska och engelska, inleds med ett förord av hans fru Carol Baker. Där beskriver hon memoarerna som "ett underbart virrvarr av bilder och intryck" samt "ett ständigt kaos blandat med ren genialitet". Den avslutas med ett efterord av Peter Glas.

Med boken följer en CD med tretton spår, som gjordes i Los Angeles 1954.

### **Bengtsson, Bo C.**

Iskra : gränslös musik

Göteborg: Bo Ejeby Förlag i samarbete med Svenskt visarkiv, 2017

Publikationer från jazzavdelningen vid Svenskt visarkiv nr 26

182 sidor

Under drygt 25 år var Iskra ett av de mera framträdande banden inom den svenska improvisationsmusiken – eller, om man så vill, den fria jazzen. Iskra blandade traditionella instrument med såväl leksaker som egentillverkade "ljudverktyg".

Boken skildrar Iskras dryga tjugo år på den svenska musikscenen – tjugo år som utspelade sig under de politiskt och kulturellt dynamiska 70- och 80-talen – med konserter, musikverkstäder och radio- och TV-produktioner.

Boken, som är rikt illustrerad med fotografier och tidningsurklipp, avslutas med presentationer av de olika musiker, som under årens lopp ingått i gruppen samt en diskografi.

### **Bjerknes, Bo**

Han bär en ljusrymd med sig dit han går: en berättelse om Jan Johanssons liv

Bollnäs: Tidningen Ljusnan, 1998

134 sidor

En biografi över Jan Johanssons alltför korta liv (1931-1968). Boken avslutas med ett kapitel om Jan Johanssons stipendiefond, en diskografi i vilken även hans kompositioner redovisas, en förteckning över Jan Johansson-kompositioner, som spelats in av andra musiker och en kronologi, där de viktigaste händelserna i Johanssons liv återges i punktform.

Till boken hör också en CD, som sammanställts av Johanssons son, Anders. På denna skildras inte bara Jan Johanssons musikaliska mångsidighet utan där återfinns också en radiointervju med honom.

### **Blackburn, Julia**

Billie Holiday

Stockholm: Norstedts, 2006

Översättning: Törngren, Erland

Originaltitel: With Billie

280 sidor

I många år kämpade en kvinna vid namn Linda Kuehl med att intervjua människor, som känt Billie Holiday. Målet var sedan att utifrån alla dessa intervjuer – över 150 stycken – sammanställa en bok. Av olika orsaker blev hon aldrig klar och 1979 begick hon självmord. Intervjuerna – och allt annat material hon samlat på sig – såldes av hennes familj till en samlare, som drygt 20 år senare lät Julia Blackburn, en brittisk författarinna, ta del av dem.

Utifrån de många intervjuerna har Blackburn låtit ett 30-tal människor komma till tals. Av dem hon valt ut finns i och för sig några musiker, men framför allt rör det sig om barndomsvänner, släktingar, klubbägare, före detta älskare men även narkotikapoliser och så vidare. Härigenom skildras inte så mycket Billie Holidays betydelse som sångerska utan tonvikten läggs i stället på hennes person.

### **Borg, Christer**

Östen med rösten: sångare, musikanter och underhållare

Malmö: Kira förlag, 2015

290 sidor

Innan han blev den välkände sångare och underhållare som han med åren blev, hade Warnerbring också en gedigen men relativt kort karriär som jazzmusiker bakom sig. Instrumenten han trakterade var klarinett samt saxofon och på dessa var han så framgångsrik, att han blev medlem i Arne Domnéus band på Nalen.

I den väldokumenterade boken får man följa Warnerbrings hela karriär. Boken är dessutom oerhört rikt illustrerad med tidningsklipp et cetera och inte minst med gamla skivomslag (bland annat rariteten Lucky Stuff från 1962 med den då tämligen okända popgruppen från Liverpool på B-sidan, the Beatles!).

Boken avslutas med en diskografi.

### **Borgström, Björn**

Chet Baker

Stockholm: Eklund & Joost, 1990

Landergren, Christer (foton)  
74 sidor

En kort biografi – biografien upptar blott 40 sidor – över Chet Baker, som utkom inte långt efter trumpetarens bortgång i maj 1988. Utöver den biografiska delen finns det en diskografi över Bakers inspelningar 1952–1988 samt en förteckning över Bakers, enligt honom själv, tio bästa inspelningar fram till maj 1980 (en förteckning som är hämtad från texten på albumet *Once Upon A Summertime*). Boken avslutas med ett kapitel, där vänner och bekanta får uttala sig om Baker.

Landergrens foton är tagna i samband med Bakers framträdande 1987 i Stockholm.

### **Bruér, Jan**

Putte Wickman, klarinettist

Göteborg & Stockholm: Bo Ejeby Förlag i samarbete med Svenskt visarkiv, 2012

Publikationer från jazzavdelningen vid Svenskt visarkiv nr 24

284 sidor

Redan 1956 – blott 13 år gammal – intervjuade Bruér Putte Wickman första gången.

Texten i den här boken bygger dock på intervjuer från slutet av 90-talet och resultatet från dessa intervjuer återges på knappt 100 sidor. Dessutom får närmare tjugofem musikerkolleger, vänner och andra möjlighet att på ungefär lika många sidor delge läsarna sina minnen av Wickman.

Boken avslutas med en kronologi samt diskografi.

Dessutom medföljer en CD – "Putte Wickman under 6 decennier" – med smakprov på Wickmans produktion från 1945-2005.

### **Bruér, Jan, Fagius, Gunnel, Jönsson, Sofia Lilly & Nyström, Martin**

Georg Riedel: jazzmusiker och kompositör

Göteborg: Bo Ejeby Förlag, 2020

206 sidor

För de flesta är Georg Riedel troligen mest känd som tonsättaren till de många Astrid Lindgren-filmerna.

Dock är det få musiker som arbetat på ett så brett, händelserikt och varierande verksamhetsfält som basisten och kompositören Georg Riedel. Och dessutom länge... ända sedan början av 50-talet har han tillhört en av landets mest anlitade jazzmusiker.

För att spegla denna bredd är boken uppdelad i fyra kapitel: "Med jazzen som bas", "Jazzbasisten som komponerar för barn", "Den judiske kyrkomusikern" och "Att komponera nya världar". Eftersom det är inom jazzen Riedel varit mest verksam - i alla fall som musiker - ägnas merparten av bokens text åt hans jazzkarriär. Kapitlet om Riedels jazzkarriär är skrivet av Jan Bruér.

Med boken följer också två CD-skivor, som återspeglar Riedels omfattande verksamhet som musiker och kompositör.

### **Bruér, Jan**

Lars Gullin: saxofonist och kompositör

Göteborg: Bo Ejeby förlag, 2018

Publikationer från jazzavdelningen vid Svenskt visarkiv nr 31; Kungliga Musikaliska Akademiens skriftserie nr 151

317 sidor

Trots sitt korta levnad – Lars Gullin blev bara 48 år – hann Lars Gullin med att sätta fler avtryck än de flesta på svensk jazz.

Redan 1986 publicerades den första Gullin-biografin, "Jazz Amour Affair: en bok om Lars Gullin" av Keith Knox och exakt 20 år senare publicerades en Gullin-diskografi, "Lars Gullin: a discography" av Pär Rittsel.

I den här – rikligt illustrerade – boken har även jazzhistorikern Jan Bruér tagit på sig uppgiften att skildra Gullin. Gullins musikaliska insatser – både som musiker och kompositör – skildras ingående. Även två av hans fruar, Gerd Gullin och Mailis Gullin, intervjuas. Tyvärr hade ju medaljen även en baksida i form av drogmissbruk. Också detta uppmärksammas i ett separat kapitel. Två av hans fruar men skriver här Jan Bruér. Tyvärr fanns det också en baksida på medaljen i form av drogmissbruk. Även detta skildras.

Boken innehåller även en handfull musikanalyser av Jan Levander, själv saxofonist, kompositör och arrangör.

### **Carling, Lennart**

Mina år på estraden

Linköping: Eget förlag, 2004

94 sidor

Pianisten Lennart Carling återger här sina minnen från framför allt 50- och 60-talen. Carling var aldrig någon av de mer kända jazzmusikerna i Sverige, men turnerade under flera decennier landet runt i olika orkestrar och det är framför allt sitt musicerande under jazzens storhetstid, som han velat skildra.

### **Carlsson, Bo**

Åke Persson - Trombonist

Hässleholm: Eget förlag, 2015

189 sidor

Trots sina korta levnad - Persson skulle just fylla 43 när han i februari 1975 begick självmord - hann den i Hässleholm födde trombonisten skriva in sig i den svenska jazzhistorien med besked. Listan över musiker - såväl svenska som utländska - med vilka Persson spelade under årens lopp kan göras nästan hur lång som helst och antalet skivinspelningar han hann med är också imponerande.

Förutom själva biografien, som tar upp knappt åttio sidor, består boken också av en uttömmande diskografi på ungefär lika många sidor. Dessutom finns ett kortare kapitel, "Minnen av Åke", där vänner, medmusiker med mera fått komma till tals.

### **Carlsson, Rune**

Precis i tiden: en jazzmusiker minns

Göteborg & Stockholm: Bo Ejeby Förlag AB i samarbete med Svenskt visarkiv, 2009

Publikationer från jazzavdelningen vid Svenskt visarkiv nr 20

271 sidor

Från början av 60-talet och fram till sin bortgång var trumslagaren Rune Carlsson en av den svenska jazzens förgrundsfigurer. På bokomslaget skrivs att han var "trummisen som spelat med alla" och med tanke på att han inte bara var verksam i Sverige utan även utomlands är detta påstående inte helt felaktigt. Chet Baker, Eric Dolphy, Bill Evans, Art Farmer, Dizzy Gillespie, Dexter Gordon, Coleman Hawkins och Ben Webster är några av de utländska storheter han spelat med.

Flera representanter ur den lite äldre generationen av svenska jazzmusiker har givit ut sina memoarer, men detta är något som den lite yngre generationen varit sparsam med, vilket gör hans bok ännu intressantare. Här skildras nämligen inte bara var och med vem Carlsson spelade utan läsaren får också följa hur jazzen går från efterkrigstidens 50-tal in i flower power-rörelsens 60-tal och Vietnam-rörelsens 70-tal och ta del av vad dessa epoker förde med sig.

Lars Westin har skrivit förordet och med boken följer en CD.

### **Charters, Samuel**

Mambo time : Från Havanna till Haninge : historien om Bebo Valdés

Stockholm: Ars Förlag, 2001

Översättning: Thörnvall, Olle

181 sidor

Bebo Valdés var på sin tid en av pionjärerna och ett av de stora namnen inom det som på senare tid kommit att kallas för latin jazz. 1960 - vid drygt 50 års ålder – valde han att lämna Castros Kuba och kom via Mexico, USA och Europa till slut fram till Sverige och Stockholm – en stad som han efter ett tag valde att bosätta sig i.

Där kom han sedan i kontakt med en annan jazzauktoritet, som också valt att flytta till Stockholm – den amerikanske författaren och skivproducenten Samuel Charters, som skrivit flera välkända verk inom jazz- och bluesmusik.

Deras bekantskap resulterade sedermera i denna biografi. Boken avslutas med en kronologi över Valdés liv och karriär samt en förteckning över CD-skivor med Bebo Valdés.

### **Cole, Bill**

Miles Davis: en berättelse om hans musik

Stockholm: Rabén & Sjögren, 1976

Översättning: Resberg, Lars & Elisabeth

Originaltitel: Miles Davis: a musical biography  
234 sidor

Den här boken är en utvidgning av den doktorsavhandling i musik, som författaren avlade ett par år tidigare. Cole berättar i sitt förord, att framställningen är uppbyggd i tre delar:

- \* En inledning som klarlägger utvecklingen under den period som inrymmer Miles Davis musikaliska historia fram till bokens utgivning
- \* En musikalisk biografi som behandlar Davis orkestrar och dem som påverkade honom och hans musik

samt

- \* En granskning av hans stil, som också beskriver hans utveckling som skapande musiker

Boken avslutas med en diskografi samt tretton transkriptioner.

### **Collier, James Lincoln**

Duke Ellington

Stockholm: Rabén & Sjögren, 1988

Översättning: Resberg, Lars & Elisabeth

385 sidor

1978 gavs James Lincoln Colliers klassiska jazzhistorik, "The Making of Jazz: A Comprehensive History", ut. Därefter sammanställde han under tio års tid tre biografier över tre av jazzens verkliga giganter: först Louis Armstrong (som också gavs ut på svenska), sedan Duke Ellington och till sist Benny Goodman.

Collier har i sin biografi över Ellington inte bara koncentrerat sig på historiska fakta. Eftersom han själv varit aktiv som musiker, har han ägnat mycket utrymme åt att analysera Ellingtons musik och dessutom har han lagt stor vikt vid att försöka skildra människan Duke Ellington.

### **Collier, James Lincoln**

Louis Armstrong

Stockholm: Rabén & Sjögren, 1986

Översättning: Resberg, Lars & Elisabeth

Originaltitel: Louis Armstrong: an American genius

382 sidor

1978 gavs James Lincoln Colliers klassiska jazzhistorik, "The Making of Jazz: A Comprehensive History", ut. Därefter sammanställde han under tio års tid tre biografier över tre av jazzens verkliga giganter: först Louis Armstrong, sedan Duke Ellington (som också gavs ut på svenska) och till sist Benny Goodman.

Collier har i sin biografi över Armstrong inte bara koncentrerat sig på historiska fakta. Eftersom han själv varit aktiv som musiker, har han ägnat mycket utrymme åt att analysera Armstrongs musik och dessutom har han lagt stor vikt vid att försöka skildra människan Louis Armstrong.

**Dance, Stanley**

Duke Ellington

Halmstad: Bokförlaget Spektra AB, 1971

Översättning: Söderberg-Reeves, Ingrid

Originaltitel: The world of Duke Ellington

334 sidor

Stanley Dance, som var ett av de kändaste namnen inom jazzlitteraturen, blev mycket känd för sina "World of"-böcker ("The World of Duke Ellington", "The World of Count Basie" med flera). "The World of Duke Ellington" är dock den enda boken av Dance, som översattes till svenska.

"Duke Ellington" är dock – i likhet med de flesta andra "World of"-böckerna – ingen renodlad biografi utan boken är uppdelad i fyra huvudavsnitt, nämligen:

- \* "Maestron", som behandlar Ellington själv
- \* "Medhjälparna", som skildrar Billy Strayhorn, sonen Mercer Ellington samt Tom Whaley
- \* "Musikerna", där 26 av Ellingtons mest namnkunniga orkestermedlemmar skildras (och där Alice Babs, som enda sångerska, ingår)
- \* "Händelser och evenemang", där händelser av lite mera udda karaktär fått plats

**Davis, Miles & Troupe, Quincy**

Miles: självbiografin

Stockholm: Norstedts Förlag AB, 1990

Översättning: Berggren, Hans

Originaltitel: Miles; the autobiography

474 sidor

Att Miles Davis – både på och utanför scenen – är en av jazzens färgstarkaste personligheter, är ett påstående, som förmodligen inte är alltför kontroversiellt. Det var därför med stor spänning som hans memoarer emotsågs och troligen motsvarade de förväntningarna, för på ett uttömmande och osminkat vis berättar Davis om det mesta – kolleger, de svartas situation i USA, drogmissbruk och, inte minst, om sin musik.

**Edström, Olle**

Duke Ellington - och jazz i Sverige

Stockholm: Carlssons/Göteborgs universitet, Institutionen för kulturvetenskap, 2015

Skrifter från musikvetenskap, Göteborgs universitet (nr. 103)

395 sidor

Duke Ellington, hans orkester och kompositioner är tvivelsutan något av det mest omskrivna som finns inom jazzlitteraturen. Ändå - nästan 100 år efter hans debut och nästan 50 år efter hans bortgång - upphör inte hans musik att fascinera lyssnarna.

Ellington besökte Sverige första gången 1939 - där han faktiskt firade sin 40-årsdag - och efter andra världskriget besökte han landet ett flertal gånger. Här - precis som på andra ställen i världen - kom han att bli oerhört uppskattad och mest känd i Sverige är han väl för sitt intima samarbete med Alice Babs.

I denna sin bok om Ellington redogör författaren, professor emeritus i musikhistoria, inte bara för Ellingtons musik i sig utan han placerar också in den i den svenska jazzhistorien.

Boken är oerhört rikt illustrerad - inte bara med foton, tidningsartiklar med mera utan också med notexempel.

### **Ekegren, Bror-Erik**

Det vill gärna bli bra: en bok om Jazz i Baljan

Ljungby: Baljans Bokförlag, 2002

152 sidor

Denna bok skulle från början ha givits ut till Jazz i Baljans 25-årsjubileum 1997, men materialet man ville ha med, visade sig vara så omfattande, att det i stället fick ges ut till 30-årsjubileet 2002.

Ekegren skriver i sin inledning att denna bok är "skriven först för oss själva i Jazz i Baljan... skriven med Baljan-perspektiv". Den är dock en utmärkt redogörelse för dixie-, swing eller mainstreambandens villkor under perioden i fråga med ströspelningar, sommarfestivaler och så vidare.

Utöver "de sedvanliga kapitlen" man kan förvänta sig av en publikation av detta slag såsom bandets historik, förteckningar över dess medlemmar, skivinspelningar och så vidare, finns det även en sammanställning över de texter som Jazz i Baljan under årens lopp satt ihop samt ytterligare några lite mer udda kapitel.

### **Ellington, Duke**

Jag älskar musik

Stockholm: Rabén & Sjögren, 1974

Översättning: Resberg, Lars & Elisabeth

Originaltitel: Music is my mistress

197 sidor

Duke Ellingtons självbiografiska berättelse var i sin amerikanska originalversion på mer än 500 sidor. Den version, som gavs ut i Sverige, var med andra ord så nerkortad, att den inte gavs någon rimlig chans att göra originalet rättvisa.

De korta biografiska återblickarna varvas kontinuerligt med "mellanspel" om Dukes medmusiker, medarbetare och vänner från orkesterns olika epoker.

### **Elworth, Lennart**

I afton dans: en trumslagares och tecknares memoarer

Stockholm: Sellin & Partner Förlags AB, 1991

251 sidor

Lennart Elworth är för de flesta förmodligen mer känd som tecknare än som musiker – bland annat är han pappa till den tecknade serien 47:an Löken och han har även varit illustratör i olika tidningar. Men under flera decennier turnerade han också landet runt som trumslagare i olika orkestrar och det är framför allt sitt musicerande under jazzens storhetstid han här

skildrar. Eftersom Elworth aldrig riktigt var med "de riktigt stora pojkarna", får man också en god inblick i hur jazzlivet i de lite mindre sammanhangen fungerade. Boken är likaså en skildring av ett svenskt brukssamhälle, som inte längre finns.

### **Engström, Ulf**

Finsnickaren – Sven Olof Andersson  
Falun: Dalarnas Museums förlag, 2001  
112 sidor

Bokens primära syfte är, enligt kolofonet, "att ge en bakgrund till Sven Olof Anderssons liv som konsthantverkare och att i text och bild lyfta fram valda delar ur hans mästerliga tillverkning".

Andersson var dock inte bara konsthantverkare utan också aktiv som jazztrumslagare och en hel del av bokens utrymme ägnas därför åt Anderssons musikaliska karriär.

### **Fox, Charles**

Fats Waller  
Stockholm: Hörsta, 1960  
Översättning: Anderson, Leif  
Originaltitel: Fats Waller  
95 sidor

1959 påbörjade det engelska förlaget Cassell utgivningen av en serie jazzbiografier, som de kallade för "Kings of Jazz". Serien, som till slut kom att omfatta tolv böcker, hade som målsättning att på ett kortfattat (ingen av böckerna var på mer än 100 sidor) men ändå substantiellt vis skildra de mest kända jazzmusikernas liv och musik. Som författare anlätades flera av den tidens mest kända jazzskribenter och ofta innehöll böckerna både kortfattade diskografier och källförteckningar.

Utgivningen verkar ha varit mycket framgångsrik, för serien gavs ut inte bara i Storbritannien utan även i andra länder. Huruvida serien var framgångsrik eller ej i Sverige vet vi inte, men här gavs bara de första åtta böckerna i serien ut.

I den här volymen, som är nummer sju i serien, skildras pianisten Fats Waller.

### **Gross, Holger**

Minnen från en musikanter: ett litet stycke svensk jazzhistoria  
Stockholm: Gross Produktion, 2015  
182 sidor

Gitarristen och banjoisten Holger Gross återger här sina minnen. Gross, som varit verksam under ett flertal decennier inom företrädesvis den traditionella genren, skildrar dessa år i bokens första del. Därefter följer ett omfattande kapitel med bilder ur Gross privata fotosamling, som han samlat på sig under årens lopp. Dessutom finns det i boken en diskografi över de inspelningar, där Gross medverkat.

**Gustafson, Klas**

Enkel, vacker, öm: boken om Monica Zetterlund  
Stockholm: Leopard Förlag, 2009  
351 sidor

Zetterlund är förmodligen bättre dokumenterad än någon annan svensk jazzpersonlighet. Dessutom finns det sedan ett antal år ett Monica Zetterlund-sällskap.

Eftersom Zetterlund inte bara var en av våra mest kända jazzsångerskor utan också en mycket folkkär och framgångsrik revyartist, filmskådespelerska och TV-artist täcker en biografi om henne nästan automatiskt en stor del av svensk underhållningshistoria från slutet av 50-talet till mitten på 90-talet, då hennes sjukdom begränsade möjligheterna till framträdanden. I den här biografien passerar således ett imponerande antal svenska berömdheter – och för den delen också många utländska – revy.

**Harrison, Max**

Charlie Parker  
Stockholm: Hörsta, 1960  
Översättning: Anderson, Leif  
Originaltitel: Charlie Parker  
96 sidor

1959 påbörjade det engelska förlaget Cassell utgivningen av en serie jazzbiografier, som de kallade för "Kings of Jazz". Serien, som till slut kom att omfatta tolv böcker, hade som målsättning att på ett kortfattat – ingen av böckerna var på mer än 100 sidor – men ändå substantiellt vis skildra de mest kända jazzmusikernas liv och musik. Som författare anlätades flera av den tidens mest kända jazzskribenter och ofta innehöll böckerna både kortfattade diskografier och källförteckningar.

Utgivningen verkar ha varit mycket framgångsrik, för serien gavs ut inte bara i Storbritannien utan även i andra länder. Huruvida serien var framgångsrik eller ej i Sverige vet vi inte, men här gavs bara de första åtta böckerna i serien ut.

I den här volymen, som är nummer sex i serien, skildras altosaxofonisten Charlie Parker.

**Hedman, Frank**

Alice Babs: berättelsen om artisten Alice "Babs" Nilson Sjöblom  
Stockholm: Rabén & Sjögren, 1975  
201 sidor

Författaren var under ett antal år skivproducent åt Alice Babs, varför dessa år, 1965-1975, belyses extra väl. För att täcka de tidigare åren har han till sitt förfogande haft Alice Babs privata klippsamling. Bildurvalet har dessutom skett tillsammans med sångerskan.

Boken avslutas med en skivförteckning samt fyra teckningar av den kände illustratören Björn Berg.

**Himmelstrand, Peter**

Jazzens stjärnor

Stockholm: Lindqvists Förlag, 1958

52 sidor

Det här häftet har i olika litteraturförteckningar angivits som en bok och skulle av den anledningen förmodligen saknas, om det inte fanns med. Det är dock ingen bok utan ett enskilt nummer i en tidskriftsserie, som hette Rapsodi. "Jazzens stjärnor" var nummer två i serien.

Häftet består dels av ett förord och dels av 23 korta biografier med tillhörande foton över musiker – samtliga amerikanska – som var "i ropet" vid utgivningen av tidskriften. De flesta fotografierna är tagna av Bengt H. Malmqvist.

Följande musiker och sångerskor presenteras: Louis Armstrong, Count Basie, Dave Brubeck, Miles Davis, Duke Ellington, Ella Fitzgerald, Errol Garner, Stan Getz, Dizzy Gillespie, Benny Goodman, Chico Hamilton, Milt Jackson, J. J. Johnson, Quincy Jones, John Lewis, Thelonious Monk, Gerry Mulligan, Wilbur de Paris, Charlie Parker, Oscar Peterson, Sonny Rollins och Sarah Vaughan.

**Holiday, Billie & Dufty, William**

Svart stjärna

Stockholm: Rabén &amp; Sjögren, 1956

Översättning: Lindgren, Carl-Erik

Originaltitel: Lady sings the blues

233 sidor

Billie Holiday är tvivelsutan en av de mest legendomspunna artisterna inom jazzhistorien. Född i ett fattigt hem av två mycket, mycket unga föräldrar, fängslad på grund av sitt drogmisbruk och genom den provokativa sången "Strange Fruit" en symbol för de svartas kamp för rättigheter och så vidare men också – och kanske framför allt – en fantastisk sångerska, fortsätter Billie Holiday att fascinera lyssnare, historiker med flera.

I memoarerna från 1956 återger Holiday sin osminkade version av sitt liv. Här får man läsa om skandalerna, som kantade hennes karriär, och den sanne jazzvännen hade kanske önskat att fokus mer legat på musiken – dock är det en fantastisk, om än skriven i moll, skildring över villkoren för en svart artist i USA för drygt femtio år sedan.

Enligt uppgift översatte Lindgren från ett tidigt manuskript, som Holiday och Dufty av olika skäl senare tvingades att omarbeta. Den svenska originalutgåvan lär således skilja sig i innehåll från den amerikanska.

Boken, som under årens lopp givits ut i nya upplagor under namnet "Lady sings the blues", avslutas med en diskografi, som sträcker sig fram till och med utgivningen.

2001 gav Bokförlaget Bakhåll ut en ny upplaga i nyöversättning av den utgivna amerikanska upplagan av Niklas Lundgren. Även denna fick behålla den amerikanska originaltiteln, "Lady sings the blues".

Boken har också legat till grund för en filmatisering av Holidays liv.

**Hughes, Langston**

Black music: från blues till bop

Stockholm: Wennerbergs, 1956

Översättning: Crona, Börje

Originaltitel: Famous negro music makers

112 sidor

Langston Hughes var nog den förste svarte författaren, som nådde berömmelse även utanför USA:s gränser.

Dessutom var han mycket musikintresserad och i den här boken har han inte så mycket försökt skriva en ren jazzbok, vilket den svenska titeln låter påskina, utan i stället har han velat redogöra för de svartas musik i sin helhet.

Boken består av arton skissartade kapitel. Av dessa är två, "Slavsånger som erövrade världen" och "Berömda jazzmusiker – från blues till bop" av det övergripande slaget, medan övriga sexton skildrar olika svarta musikpersonligheter, nämligen:

James A. Bland, Bert Williams, Bill "Bojangles" Robinson, Huddie "Leadbelly" Leadbetter, Jelly Roll Morton, Roland Hayes, William Grant Still, Bessie Smith, Duke Ellington, Ethel Waters, Louis Armstrong, Marian Anderson, Bennie Benjamin, Mahalia Jackson, Dean Dixon och Lena Horne.

**Jackson, Mahalia & Wylie, Evan McLeod**

Mot höjden med sång

Stockholm: EFS-Förlaget, 1968

Översättning: Adlerberth, Roland

Originaltitel: Movin' on up

139 sidor

Även om Mahalia Jackson själv ansåg, att hon aldrig sjöng vare sig jazz eller blues – både jazzen och bluesen var enligt henne "en syndig musik" – så växte hon upp i jazzens New Orleans och flyttade sedan vidare till bluesens Chicago. Hennes skildringar av dessa miljöer samt att gospel och negro spirituals faktiskt utvecklats hand i hand med jazzen, gör denna bok till en läsvärd skildring.

Boken är inte bara musikaliskt intressant utan hennes berättelser om rasförhållningarna i USA och om den goda kontakten med Martin Luther King är också mycket läsvärda.

**James, Burnett**

Bix Beiderbecke

Stockholm: Hörsta, 1959

Översättning: Foerster, Svante

Originaltitel: Bix Beiderbecke

94 sidor

1959 påbörjade det engelska förlaget Cassell utgivningen av en serie jazzbiografier, som de kallade för "Kings of Jazz". Serien, som till slut kom att omfatta tolv böcker, hade som målsättning att på ett kortfattat – ingen av böckerna var på mer än 100 sidor – men ändå substantiellt vis skildra de mest kända jazzmusikernas liv och musik. Som författare anlidades flera av den tidens mest kända jazzskribenter och ofta innehöll böckerna både kortfattade diskografier och källförteckningar.

Utgivningen verkar ha varit mycket framgångsrik, för serien gavs ut inte bara i Storbritannien utan även i andra länder. Huruvida serien var framgångsrik eller ej i Sverige vet vi inte, men här gavs bara de första åtta böckerna i serien ut.

I den här volymen, som är nummer fyra i serien, skildras trumpetaren Bix Beiderbecke.

### **James, Michael**

Dizzy Gillespie

Stockholm: Hörsta, 1959

Översättning: Lindgren, Carl-Erik

Originaltitel: Dizzy Gillespie

92 sidor

1959 påbörjade det engelska förlaget Cassell utgivningen av en serie jazzbiografier, som de kallade för "Kings of Jazz". Serien, som till slut kom att omfatta tolv böcker, hade som målsättning att på ett kortfattat – ingen av böckerna var på mer än 100 sidor – men ändå substantiellt vis skildra de mest kända jazzmusikernas liv och musik. Som författare anlidades flera av den tidens mest kända jazzskribenter och ofta innehöll böckerna både kortfattade diskografier och källförteckningar.

Utgivningen verkar ha varit mycket framgångsrik, för serien gavs ut inte bara i Storbritannien utan även i andra länder. Huruvida serien var framgångsrik eller ej i Sverige vet vi inte, men här gavs bara de första åtta böckerna i serien ut.

I den här volymen, som är nummer tre i serien, skildras trumpetaren Dizzy Gillespie.

### **Janson, Claes**

Cooking: med många Jansons frestelser

Göteborg: Janson & Janson Musik & Media, 2014

173 sidor

Claes Janson har inte bara varit sångare och skådespelare (bland annat som Tjorm i Astrid Lindgren-filmen Ronja Rövardotter) utan han har också varit verksam i olika roller på Hamburger Börs, Fasching med mera.

Om allt detta berättar han i denna självbiografi, som dock inte bara handlar om musik utan också om en annan av hans passioner - mat. Hans musikminnen varvas därför med recept på än det ena och än det andra.

Boken avslutas med en kort diskografi samt en förteckning över några av de utmärkelser han under årens lopp erhållit.

**Johansson, KG & Gullberg, Anna-Karin**

Arno Gullberg: musikern, myterna, människan  
Stockholm: Notfabriken, 2015  
214 sidor

Arno Gullberg, en svensk vibrafonist och pianist, var under sina tidigaste år främst verksam i sin hemkommun Kalmar. Därefter, på 50-talet, flyttade han till Stockholm, där han framträdde med olika musiker i diverse sammanhang – folkparker, danslokaler men också i radio och på olika grammofoninspelningar.

I slutet på 50-talet bosatte sig dock han och hans familj i Piteå, där Gullberg – vid sidan av sitt musicerande – arbetade som lärare vid Framnäs Folkhögskola fram till sin pensionering. Gullbergs undervisning, skrivs det i boken "kan ha varit den allra första gången jazzmusik förekom på en svensk musikutbildning".

De läsare, som vill läsa ännu mer, hänvisas till hemsidan [www.arnogullberg.se](http://www.arnogullberg.se)

**Jonsson, Lennart "Jonken"**

Alla dessa prickar: 30 år med Sandviken Big Band  
Sandviken: Sandviken Big Band, 1999  
240 sidor

Sandviken Big Band startade 1968 och 1998 var det sålunda dags för deras 30-årsjubileum – ett jubileum som man bland annat tyckte skulle firas med en minnesbok.

Uppdraget att skriva ner denna historik gick till en av bandets saxofonister, Lennart "Jonken" Jonsson, som varit med nästan från början.

Utöver den rena historiken finns en diskografi samt en förteckning över vilka gäststartister – såväl svenska som utländska – som Sandviken Big Band under åren framträtt tillsammans med.

**Jonzon, Nicko**

Från knark till Kristus  
Stockholm: Normans Förlag AB, 1971  
128 sidor

Nicko Jonzon var en lovande jazztrumslagare från Hälsingland, som under en skivinspelning blev narkoman över en natt.

I "Från knark till Kristus" ligger inte fokus på jazzmusiken, utan läsaren får i stället ta del av en av underhållningsindustrins avigsidor – en avigsida som Jonzon nog var en av de första i Sverige att skildra. Här får man utan några försköningar följa en knarkares vardag på 60-talet men också ta del av hur Jonzon sedan, med frälsningens hjälp, fann en väg ut ur eländet.

**Jordahl, Annelie & Lahger, Håkan**

Ett lingonris i cocktailglas: ett porträtt av Monica Zetterlund

Stockholm: Telegram, 2014

35 sidor

Telegram är förlaget, som i en serie, som de kallar för Telegram Journalistik, börjat ge ut gamla tidskriftsartiklar – "vintage journalism" kallar de det skämtsamt för – i bokform.

I den här lilla boken – eller kanske snarare häftet – har man hämtat en artikel ur tidningen Clic från 1989. Här skildras kortfattat i två delar historien om Monica Zetterlund. I den första delen berättar kollegorna. I den andra berättar hon själv.

**Keyet, Mats**

Sture Dahlström: en biografi

Stockholm: LemonArt, 2000

231 sidor

För de litterärt initierade är nog Sture Dahlström mest känd som författare – bland annat är han författare till den första svenska jazzromanen, "Änglar blåser hårt", från 1961. Innan han började med författandet, hade han dock hunnit med att vara jazzgitarrist – först på lokal nivå hemma i Jönköpingstrakten och därefter på nationell nivå. Den här boken täcker in båda hans sysselsättningar.

Keyet har dessutom sammanställt "Sture Dahlströms vulkanarkiv", som är en klipp- och plockbok med material om Dahlström som person och författare.

**Kjellberg, Erik & Zackrisson, Lasse**

Bengt Hallberg: jazzpianist, kompositör, arrangör, pedagog

Vaxholm: Vax Records, 2021

Publikationer från Jazzavdelningen vid Svenskt visarkiv nr 30

421 sidor

Bengt Hallberg är tvivelsutan en av den svenska jazzens giganter och därför är det kanske lite märkvärdigt, att något verk om honom inte utkommit förrän 2021 - knappt tio år efter hans bortgång.

Några år efter Hallbergs frånfalle bildades dock en grupp, som bestämde sig för att dokumentera hans olika aktiviteter. Gruppen kom att bestå av Jan Allan, Elise Einarsdotter, Erik Kjellberg och Lasse Zackrisson och de kom fram till att "Bengt Hallberg-projektet" skulle omfatta fem delar, nämligen:

1. Många (958) av Bengt Hallbergs inspelningar 1948-2012
2. Biografi
3. Kompletta verkförteckning inom alla genrer med detaljer kring uruppföranden, inspelningar mm
4. Detaljerad diskografi med uppgifter om alla medverkande, år/plats mm
5. Återutgivning av Bengt Hallbergs Modern Pianojazz

Hallbergs karriär omfattade drygt ett halvsekel - från 1950 fram till hans bortgång.

Föreliggande verk skildrar inte bara en stor del av den svenska jazzhistorien utan också en stor del av den göteborgska jazzhistorien, eftersom det var där, som allt i Hallbergs fall startade.

### **Kjellberg, Erik**

A visionary Swedish musician – Jan Johansson – jazz pianist, composer, arranger  
Stockholm: Svensk Musik/Swedish Music Information Center, 1998  
142 sidor

Erik Kjellbergs omfattande verk om Johansson – "Jan Johansson: tiden och musiken" – gavs ut 2009 och var på inte mindre än 440 sidor.

Redan 1998 hade han dock givit ut föreliggande – och mindre omfattande – bok på engelska om Johansson. Med boken följer också en CD.

### **Kjellberg, Erik**

Jan Johansson: tiden och musiken  
Hedemora: Gidlunds förlag, 2009  
Kungliga Musikaliska Akademiens skriftserie nr 14  
442 sidor

Trots sin korta levnad (1931-1968) hann pianisten, kompositören och arrangören Jan Johansson med att göra ett större intryck inom den svenska jazzen än de flesta och genom sina varierande kompositioner nådde han också fler lyssnare än de flesta. Han blandade jazz med svensk folkmusik och han skrev den väl idag närmast odödliga signaturmelodin till Pippi Långstrump.

Redan 1998 gav Erik Kjellberg ut sin första bok om Johansson - "A visionary Swedish musician - Jan Johansson - jazz pianist, composer, arranger". Denna gavs dock bara ut på engelska. I den svenska boken ger Kjellberg - som väl sig bör - en betydligt utförligare skildring av Johanssons liv och musik.

En fyllig diskografi ingår och likaså medföljer en CD med bland annat inte tidigare utgiven musik.

### **Knox, Keith**

Jazz amour affair: en bok om Lars Gullin  
Stockholm: Svensk Musik, 1986  
220 sidor

En kombinerad biografi/självbiografi, där Gullins levnad skildras genom att han själv, släktingar, medmusiker med flera får återge sina minnen.

Intervjuerna påbörjades av Knox, medan Gullin fortfarande levde, och meningen var, enligt Knox, att "boken om Lars Gullin skulle bli den första biografien om en jazzmusiker, som publicerades under hans livstid". Tyvärr avled Gullin 1976 och Knox valde därför att fördjupa arbetet med intervjuerna med vänner och kolleger.

Utöver biografien finns ett kapitel av Pelle Broberg och Lars Sjösten, som heter "Lars Gullins musik – en analys" samt en diskografi av Pär Rittsel.

Boken avslutas med en förteckning över Gullins verk – både publicerade och opublicerade.

Gunnar Lindqvist har redigerat och bearbetat boken.

### **Lahger, Håkan & Ermalm, Lasse**

De legendariska åren: Metronome Records

Stockholm: Premium Publishing, 2007

285 sidor

Metronome Records, som startades 1949 av trumslagaren Anders Burman, hans bror Lasse samt Börje Ekberg, var under sina första år ett utpräglat jazzmärke. Charlie Norman, Alice Babs, Lasse Gullin, Arne Domnérus, Stan Getz och Quincy Jones var bara några av de jazzstorheter, som återfanns i bolagets katalog.

I takt med att den globala musiksmaken förändrades, ersattes de gamla musikerna i katalogen med nya men hela tiden lyckades Metronome hålla sig i framkant och hitta nya stjärnor - Owe Thörnqvist, Siw Malmkvist, Svante Thuresson, Lill Lindfors, Cornelis Vreeswijk, Fred Åkerström och Totte Wallin var några av dessa - och som läsare får man följa bolagets historia fram till 1983, då det såldes till japanska Sony.

Boken är med andra ord en sällsam exposé över svensk musik efter andra världskriget och parallellt med bolagets historia får man också läsa om Anders Burman - både som musiker, skivproducent och privatperson.

Boken är mycket rikt illustrerad och avslutas med en komplett förteckning över bolagets skivutgivning under åren 1949-1983.

Till boken medföljer en CD på 21 spår med några av Anders Burmans favoriter från åren i fråga.

### **Lambert, George Edmund**

Duke Ellington

Stockholm: Hörsta, 1959

Översättning: Anderson, Leif

Originaltitel: Duke Ellington

95 sidor

1959 påbörjade det engelska förlaget Cassell utgivningen av en serie jazzbiografier, som de kallade för "Kings of Jazz". Serien, som till slut kom att omfatta tolv böcker, hade som målsättning att på ett kortfattat – ingen av böckerna var på mer än 100 sidor – men ändå substantiellt vis skildra de mest kända jazzmusikernas liv och musik. Som författare anlätades flera av den tidens mest kända jazzskribenter och ofta innehöll böckerna både kortfattade diskografier och källförteckningar.

Utgivningen verkar ha varit mycket framgångsrik, för serien gavs ut inte bara i Storbritannien utan även i andra länder. Huruvida serien var framgångsrik eller ej i Sverige vet vi inte, men

här gavs bara de första åtta böckerna i serien ut.

I den här volymen, som är nummer ett i serien, skildras pianisten och orkesterledaren Duke Ellington.

### **Lindberg, Nils**

As you are: musikminnen

Stockholm: 2006

Publikationer från jazzavdelningen vid Svenskt visarkiv nr 17

168 sidor

Här återger pianisten och kompositören Nils Lindberg sina musikminnen som sträcker sig från slutet av 40-talet fram till och med utgivningsåret och här sammanför han läsaren med många av de berömdheter – Duke Ellington, Alice Babs, Putte Wickman, Judy Garland med flera – som han under sin karriär samarbetat med. Genom att Lindberg inte låtit sig placeras i ett speciellt fack utan representerat den så kallade gränsöverskridande musiken, får man här möjlighet att följa den problematik som detta i sig kan medföra.

Boken avslutas med en diskografi.

### **Linde, Ulf**

Från kart till fallfrukt: 70 korta kapitel om mitt liv et cetera

Stockholm: Bonniers, 2008

358 sidor

För de allra flesta är Ulf Linde förmodligen mest känd för sina insatser inom konsten – han var före detta professor vid Konsthögskolan och har även varit verksam vid Moderna Muséet och Thielska Galleriet. Likaså var han under drygt 30 år medlem av Svenska Akademien.

Men under några intensiva år i slutet på 40-talet och början på 50-talet tillhörde han, som framstående vibrafonist, också den svenska jazzeliten. Dessutom var han också aktiv som jazzskribent i olika tidskrifter och tidningar.

Merparten av hans bok ägnas åt hans insatser inom konsten, men även hans jazzår ägnas vederbörligt utrymme.

### **Lindgren, Jens**

Kustbandet... kul nästan jämt...

Stockholm: Eget förlag, 2012

115 sidor

"Jazzen har klingat i 100 år, Kustbandet i 50" förkunnas det stolt på omslaget till denna bok och visst är det imponerande att en orkester av detta slag kunnat hålla ihop så länge.

Kustbandet har en imponerande historik bakom sig med spelningar på Nobelmiddagar och på diverse klassiska festivaler. Likaså har bandet framträtt i olika sammanhang med framstående gästmusiker såsom Benny Carter, Dizzy Gillespie, Eubie Blake och Maxine Sullivan för att nu nämna några. Dock har Jens Lindgren – mångårig trombonist och kapellmästare i bandet –

valt att i den här boken inte lägga alltför mycket fokus på "den klassiska" historieskildringen. Förteckningarna över medverkande musiker, inspelade skivor och så vidare finns alla med, men de ges ingen framträdande plats. I stället vill Lindgren framhäva allt det roliga som bandet under sina första femtio år fått vara med om.

Med boken följer också en CD – "Let's have a jubilee" – där man på dess 19 spår får höra tagningar från 1964 till 2008.

### **Ljungberg, Mårten**

Östen Warnerbring från Tristano till tyrolerhatt: karriären inom svensk populärmusik 1952–1970

Stockholm: Stockholms universitet, 1996

Skrifter från Musikvetenskapliga institutionen nr 13

138 sidor

För de allra flesta är Östen Warnerbring nog bara känd som sångare. Faktum är dock att han började sin karriär som klarinettist och saxofonist och det var som sådan han först framträdde i Skåne med lokala jazzband. 1954 flyttade han så till Stockholm för att börja spela – och sjunga – med Arne Domnérus.

Merparten av boken skildrar Warnerbrings karriär som populärsångare, men även hans jazzår ingår i skildringen.

### **Ljungberg, Tore**

Malte – Musik, minnen, magi: en bok om Malte Johnson

Göteborg: Tre Böckers Förlag/Göteborgs-Posten, 1993

251 sidor

Trots att saxofonisten och violinisten Malte Johnson var född och uppvuxen i Helsingborg, har han förmodligen mer än någon annan jazzmusiker kommit att förknippas med Göteborg. Dit flyttade han redan 1935 och ledde från mitten av 40-talet sedan sin berömda orkester i flera decennier – framför allt på Liseberg men också på många andra av stadens olika etablissemang. Orkestern innehöll under åren ett otal stora musikernamn och den medverkade dessutom i regelbundna utsändningar i radion. Först 1980 drog Johnson sig helt tillbaka, så för den göteborgskt jazzintresserade finns här mycket att hämta.

### **Lomax, Alan**

Mr Jelly Roll: den märkliga historien om Jelly Roll Morton, en kreol från New Orleans och "jazzens uppfinnare"

Stockholm: Rabén & Sjögren, 1954

Översättning: Lindgren, Carl-Erik

Originaltitel: Mister Jelly Roll: the fortunes of Jelly Roll Morton, New Orleans creole and "inventor of jazz"

334 sidor

Alan Lomax var en av de första musikforskarna, som på allvar ägnade sig åt den svarta musiken. Tillsammans med sin far, John, företog han åtskilliga forskningsresor över den amerikanska kontinenten och på dessa "hittade" de åtskilliga musiker, som, deras arbete

förutan, förmodligen aldrig skulle nått offentlighetens ljus. Ett mycket känt fynd var bluessångaren och gitarristen Huddie "Leadbelly" Leadbetter.

Ett annat spektakulärt fynd var återupptäckten av Jelly Roll Morton – pianisten och kompositören som på 20-talet lett sin mycket populära orkester the Red Hot Peppers, men som sedan fallit i glömska. Morton var tvivelsutan en av jazzens största personligheter och hävdade bland annat att det var han som komponerat "Tiger Rag" och likaså att det var han som uppfunnit jazzen i New Orleans 1902.

Under två månader 1938 fick Morton möjlighet att för the Library of Congress i Washington, där Lomax arbetade, på skiva redogöra för sin levnadshistoria. En hel del av det som Morton hävdade på dessa inspelningar har i efterhand ifrågasatts, men oavsett om det han påstod stämde eller ej, så återgav Morton allt på ett så fascinerande sätt, att dessa ganska omfattande inspelningar – som från början bara var avsedda att dokumentera jazzens ursprung – inte bara gavs ut på 78-varvare utan senare också på vinyl och ännu senare på CD.

Boken, som återger Jelly Roll Mortons levnadsöde, bygger huvudsakligen på inspelningarna från the Library of Congress, men Lomax har dessutom gjort kompletterande efterforskningar.

Boken avslutas med Mortons diskografi och innehåller även noter till åtta av Mortons kompositioner. Likaså finns en förteckning över Mortons kompositioner.

David Stone Martin har bidragit med sina tidstypiska och karaktäristiska illustrationer.

### **Lystedt, Lars**

Swinging Umeå: Lars Lystedt minns

Umeå: OMEA, 1998

119 sidor

I denna bok försöker författaren varva sin egen jazzhistorik – som rymmer många och olika underhållande händelser – med Umeås jazzhistoria, vilka ofta går hand i hand. Utöver sina insatser som trombonist och orkesterledare har han arbetat med Umeå Jazzfestival och bidragit till jazzutbildningen vid Umeå Universitet.

Boken avslutas med en selektiv diskografi och bibliografi, där jazzmusik och jazzböcker med anknytning till Umeå redovisas.

### **Malson, Lucien**

Jazzens mästare

Stockholm: Bonniers, 1955

Översättning: Collenberg, Claes

Originaltitel: Les maîtres du jazz

113 sidor

Med undantag av en kort inledning, där jazzens bakgrund återspeglas, ägnas boken åt åtta av jazzens mest framträdande musiker, som var och en får sitt eget lilla kapitel. De åtta jazzmusikerna som porträtteras är följande:

\* King Oliver

- \* Louis Armstrong
- \* Sidney Bechet
- \* Fats Waller
- \* Duke Ellington
- \* Coleman Hawkins
- \* Lester Young
- \* Charlie Parker

**McCarthy, Albert J.**

Louis Armstrong  
Stockholm: Hörsta, 1960  
Översättning: Kleberg, Lars  
Originaltitel: Louis Armstrong  
96 sidor

1959 påbörjade det engelska förlaget Cassell utgivningen av en serie jazzbiografier, som de kallade för "Kings of Jazz". Serien, som till slut kom att omfatta tolv böcker, hade som målsättning att på ett kortfattat – ingen av böckerna var på mer än 100 sidor – men ändå substantiellt vis skildra de mest kända jazzmusikernas liv och musik. Som författare anlätades flera av den tidens mest kända jazzskribenter och ofta innehöll böckerna både kortfattade diskografier och källförteckningar.

Utgivningen verkar ha varit mycket framgångsrik, för serien gavs ut inte bara i Storbritannien utan även i andra länder. Huruvida serien var framgångsrik eller ej i Sverige vet vi inte, men här gavs bara de första åtta böckerna i serien ut.

I den här volymen, som är nummer fem i serien, skildras trumpetaren och orkesterledaren Louis Armstrong.

**Mezzrow, Mezz & Wolfe, Bernard**

Dans till svart pipa  
Stockholm: Rabén & Sjögren/Tidningen Vi, 1953  
Översättning: Lindgren, Carl-Erik  
Originaltitel: Really the blues  
403 sidor

I grund och botten är detta klarinettisten Mezz Mezzrows självbiografi och skulle nog, om den endast skildrat Mezzrows liv, snart fallit i glömska, eftersom Mezzrow, rent musikaliskt, väl aldrig ansetts tillhöra storheterna.

Boken besatt dock så stora litterära kvaliteter – och detta gällde inte bara det tidstypiska "hårdkokta" språket utan också person- och miljöskildringarna från Chicago- och New York-jazzens 20- och 30-tal – att den idag anses vara en av de mest klassiska jazzböckerna. Boken var dock inte okontroversiell – bland annat redogjorde Mezzrow öppet för sitt narkotamisbruk och allt vad det förde med sig – och det fanns många recensenter, som förfasade sig över dess innehåll.

**Mingus, Charles**

Självbiografi

Stockholm: Gidlunds Förlag, 1981

Översättning: Rudin, Bo

Originaltitel: Beneath the underdog

236 sidor

Charles Mingus var ju inte bara en av den moderna jazzens främsta företrädare utan dessutom en mycket färgstark personlighet och hans självbiografi motsvarar förmodligen de flestas förväntningar. Här berättar Mingus på ett karaktäristiskt och osminkat vis om det mesta.

Boken är fackgranskad av Lars Resberg.

**Nicolausson, Harry**

Svenska jazzstjärnor

Stockholm: Orkester Journalen, 1940

Törner, Gösta (illustrationer)

40 sidor

Gösta Törner – en av den svenska jazzens pionjärer – var inte bara en ytterst framstående trumpetare utan också en eminent tecknare. Av Orkester Journalen, som då bara var några år gammal, fick han 1936 i uppdrag att avteckna de musiker, som skulle pryda tidskriftens första textsida. Där skulle nämligen framstående svenska jazzmusiker presenteras under rubriken "Svenskt stjärnalbum". Om man inkluderar Törners självporträtt, återges här porträtten av sammanlagt 39 jazzmusiker. Till varje porträtt hade Orkester Journalens chefredaktör, Harry Nicolausson, skrivit en kort biografi.

**Nilson, Tommy**

Nilson - inte en Svensson: en Göteborgare som gjort det han ville. Och lite till

Onsala: Eget förlag, 2016

275 sidor

Trumslagaren Tommy Nilson och hans yngre bror, pianisten Staffan, var under många år två framträdande personligheter på den göteborgska jazzscenen. Tommy var dessutom inte bara musiker utan dessutom involverad i den lokala nattklubbsbranschen.

Boken behandlar visserligen inte bara Tommy Nilsons liv som musiker utan också hans liv som affärsman. "Boken är dessutom", skriver han, "en skrift till barnbarnen Love och Malte och sträcker sig från 1700-talet fram till idag 2016". För den göteborgskt jazzintresserade innehåller dock boken många namn på både jazzmusiker och klubbar, som förmodligen inte återfinns i så många andra böcker. Dessutom innehåller boken ett förhållandevis långt kapitel - drygt 50 sidor - om alla de amerikanska jazzmusiker, som besökte Göteborg framför allt på 50-talet, och i samband därmed hade efterparty hemma i hans föräldrars hus på Kungsladugårdsgatan 114.

**Norman, Charlie**

Musikant med brutet gehör

Stockholm: Askild &amp; Kärnekull Förlag AB, 1980

278 sidor

Charlie Norman var aktiv som pianist från slutet av 30-talet till i stort sett sin bortgång 2005. Boken omfattar tiden fram till och med bokens utgivningsår, men Norman hann under den här tiden spela med de flesta av de svenska jazzstorheterna, vilket han berättar om här.

Boken avslutas med en "förenklad" diskografi, där orkestersättningar, inspelningsdatum et cetera utelämnats.

År 2000 – några år efter att han drabbats av cancer – gav Norman på Förlaget Pärlemor ut en ny bok, som han kallade för "En liten bok om stor glädje". Denna bok handlar dock inte om hans liv som musiker utan om lite av varje, men allt genomsyras av hans önskan att få leva vidare så länge som möjligt. Hans förhoppning är också att boken skall underlätta för någon annan människa, som just blivit sjuk.

### **Nyquist, Bengt**

Bas Thore Jederby: en biografi

Stockholm: Carlsson Bokförlag, 1995

201 sidor

Jederby var en av den svenska jazzens verkliga pionjärer och då han dessutom var aktiv ända in på 60-talet – bland annat medverkade han i det band, som Charlie Parker framträdde med under sin legendariska Sverigeturné 1950 – ges läsaren möjlighet att följa den svenska jazzens utveckling en bra bit på vägen.

Sedan Jederby dragit sig tillbaka som musiker, medverkade han också till att den svenska jazzhistorien började dokumenteras.

Biografen över Jederby, som baseras på intervjuer som gjordes av författaren strax före Jederbys bortgång, avslutas med en selektiv biografi, – "Jederby på CD" – samt "Litet slanglexikon över Thore Jederbys mustiga språk". Boken är till viss del dessutom skriven på talspråk. I förordet berättar Nyquist om Jederbys instruktioner beträffande de inspelade kassetbanden: "Du kan göra va fan du vill med det men ger du ut det, glöm inte att skriva som jag snackat!"

### **Nyquist, Bengt**

Helt frankt med Erik Frank: dragspelaren bakom Novelty Accordion

Stockholm: Carlsson Bokförlag, 1996

132 sidor

För de flesta är förmodligen namnet Erik Frank synonymt med just melodin "Novelty Accordion" – enligt uppgift i boken utnämnd av Benny Andersson i ABBA till "världens bästa dragspelslåt".

Här skildras inte bara hur just denna melodi kom till, utan läsaren får följa Franks långa jazz- och dragspelskarriär ända tillbaka till 30-talet. Dessutom skildras hans problem med alkoholen och hans engagemang i Länkarna.

**Nyquist, Bengt**

Å inte nog me' de': Gunnar Svensson berättar om jazzen, Hasse & Tage och Helmer Bryd  
Uppsala: Uppsala Publishing House, 1997  
237 sidor

För de allra flesta är namnet Gunnar Svensson nog synonymt med just Helmer Bryd – Hasse & Tages mångårige pianist. Han framträdde med dem i nästan 25 år, vilket innebar att han faktiskt medverkade i de flesta av deras revyer, filmer, radio- och TV-produktioner.

Därutöver var han också en av Sveriges mest anlitade jazzpianister. Sin första skivinspelning gjorde han i slutet på 40-talet och därefter var han i stort sett aktiv fram till sin bortgång 1995. Svenssons minnen är med andra ord en sannskyldig exposé över den svenska jazzhistorien och sträcker sig, som det skrivs på bokomslaget, från "Norrländ till Skåne till Stockholm".

Boken avslutas med en förteckning i urval över Svenssons STIM-anmälda kompositioner, hans filmmusik, CD-utgivningar med mera.

**Oliver, Paul**

Bessie Smith  
Stockholm: Hörsta, 1959  
Översättning: Holmqvist, Bo  
Originaltitel: Bessie Smith  
93 sidor

1959 påbörjade det engelska förlaget Cassell utgivningen av en serie jazzbiografier, som de kallade för "Kings of Jazz". Serien, som till slut kom att omfatta tolv böcker, hade som målsättning att på ett kortfattat – ingen av böckerna var på mer än 100 sidor – men ändå substantiellt vis skildra de mest kända jazzmusikernas liv och musik. Som författare anlätades flera av den tidens mest kända jazzskribenter och ofta innehöll böckerna både kortfattade diskografier och källförteckningar.

Utgivningen verkar ha varit mycket framgångsrik, för serien gavs ut inte bara i Storbritannien utan även i andra länder. Huruvida serien var framgångsrik eller ej i Sverige vet vi inte, men här gavs bara de första åtta böckerna i serien ut.

I den här volymen, som är nummer två i serien, skildras bluesångerskan Bessie Smith.

**Olson, Lars**

Grav-Olle, grabben från Ulricehamn: musikern, konstnären, drömmaren  
Göteborg: Prefou, 2012  
318 sidor

Den så kallade revival-jazzen hade inte många år på nacken i USA, när den fick efterföljare även i Sverige. Redan i mitten på 40-talet anordnades det skoldanser med dixielandmusik och ungefär samtidigt gjordes också de första svenska skivinspelningarna med denna form av jazz.

En av pionjärerna för denna företeelse var kornettisten Olle "Grav-Olle" Grafström, vars liv vi här får följa. Grafström var emellertid inte bara musiker utan också konstnär och, verkar det som, framför allt bohem (eller drömmare som författaren väljer att kalla det). Med sin

iögonfallande båt, "Mariska", drog han från hamn till hamn och lockade med sin kornett – och ett piano, som han på något sätt lyckats få ner i kajutan! – ständigt till sig nya nyfikna jazzentusiaster.

Boken avslutas med en diskografi över Grafströms inspelningar samt en förteckning över hans konstutbildningar och konstutställningar. Likaså finns ett kapitel, som enbart behandlar båten.

Med boken följer också en CD.

### **Reit, Claes**

Gilbert Holmström: jazzmusiker

Göteborg: Tid och Rum, 2020

235 sidor

Saxofonisten Gilbert Holmström har varit en framträdande representant för den svenska jazzens freeformpionjärer ända sedan mitten av 60-talet. Dock försökte sig Holmström aldrig på att bli heltidsmusiker utan höll hela tiden fast vid sitt yrke som tandläkare. Inte heller flyttade han, som så många andra, till Stockholm - i stället förblev han sin hemstad, Göteborg, trogen. Holmström hade säkert varit betydligt mer länd om det inte varit för dessa två faktorer.

Författaren Claes Reit återger inte bara de "sedvanliga uppgifterna" om spelningar, skivutgivningar, skivrecensioner etc utan dessa varvas med många underhållande anekdoter. Han berättar till exempel om Holmströms svårigheter med att hitta en lämplig övningslokal (inte ens fläkt- och hissrummen på tandläkarhögskolan i Malmö var tillräckligt välisolerade, berättas det, utan var det inte professorerna som klagade var det hundarna, som användes som försöksdjur, som protesterade...). Man får också ta del av hans försök att driva det så kallade Jazzgalleriet - en jazzklubb som inte bara var jazzklubb utan också ett konstgalleri.

Eftersom Holmström hela tiden haft Göteborg som sin hemmaarena, blir boken extra intressant för den göteborgskt jazzintresserade, eftersom man här får ta del av göteborgska jazzlivet under en epok, som annars inte är speciellt dokumenterad.

Boken, som är rikligt illustrerad, avslutas med en Holmström-diskografi.

### **Rellmark, Janne**

Bara en trumpetare: ett sätt att leva

Alingsås: Eget förlag, 2013

77 sidor

Trumpetaren Janne Rellmark återger här sina minnen. Rellmark har aldrig varit någon av de mer kända jazzmusikerna i Sverige, men varit aktiv under ett flertal decennier – företrädesvis på Västkusten – och det är dessa år, som han med inlevelse skildrar.

### **Russell, Ross**

Bird lever: biografien över Charlie Parker

Stockholm: Gidlunds Förlag, 1974

Översättning: Hedlund, Magnus

Originaltitel: Bird lives! The high life and hard times of Charlie (Yardbird) Parker

398 sidor

Ross Russell drev under 40-talet en skivaffär i Los Angeles. Där kom han i kontakt med många av den tidens yngre jazzmusiker och startade därför skivbolaget Dial. Skivmärket blev inte långvarigt men under de år det fanns, hann Russell spela in många av den moderna jazzens ledande utövare. Och däribland, inte minst, Charlie Parker.

Russells bok blev, som det står på omslaget, klassisk redan när den kom ut. Russell har bemödat sig om att inte bara ge en närbildsstudie av Parker och hans musik utan också försökt teckna bilden av den kaotiska tid – den så kallade beatnikeran – som gick hand i hand med den moderna jazzen.

Boken är fackgranskad av Börje Räftegård.

### **Sandberg, Conrad**

Conny Rich: jubileumsbok

Huskvarna: Eget förlag, 1990

190 sidor

Conrad Sandberg – eller Conny Rich som var hans artistnamn – var en klarinettist och saxofonist, som föddes 1920 och som bland annat ledde ett band med gitarristen och den sedermera berömde författaren Sture Dahlström. Sandberg framträdde företrädesvis i Jönköpingstrakten och boken skildrar inte bara Sandbergs liv utan ger också en bra bild av jazzlivet i denna del av landet. Eftersom Sandberg till yrket var fotograf, innehåller boken också många fina foton.

I början på 2000-talet skänkte Sandberg sin och sonen Jonnys samling av negativ till Jönköpings läns museum, som gav ut boken "Foto Conny Rich". "Foto Conny Rich" innehåller endast ett fåtal jazzfoton, men är ett utmärkt tidsdokument från en svensk småstad runt mitten på 1900-talet.

### **Tellemar, Hasse**

Det var i alla fall roligt att komma fram

Stockholm: Hjalmarson & Högberg Bokförlag, 2005

247 sidor

För de allra flesta är nog Hasse Tellemar mest känd som programledare för det klassiska radioprogrammet "Ring så spelar vi". Programmet, som sändes varje lördagsmorgon mellan klockan åtta och tio, blev under Tellemars ledning oerhört populärt och hade, enligt omslagstexten, som mest tre och en halv miljoner lyssnare - en, minst sagt, imponerande siffra!

Tellemar var dock inte bara radioproducent utan också en framstående dragspelare och basist och framträdde under många år med bland annat Thore Ehrlings orkester och gjorde även en hel del grammofoninspelningar. I sina memoarer berättar han omväxlande om sina minnen från musiklivet och Sveriges Radio.

**Wallén, Göran**

Arne Domnérus: tidsbilder med Arne Domnérus egna kommentarer

Sollentuna: Eget förlag, 2016

359 sidor

Arne Domnérus är tvivelsutan en av de största jazzmusikerna, som Sverige haft under 1900-talet och i motsats till exempelvis Lars Gullin och Jan Johansson blev hans karriär inte bara framgångsrik utan också långvarig. Karriären började redan i början på 40-talet och sträckte sig några år in på 2000-talet.

Därför är det lite förvånande att ingen bok publicerats om honom förrän detta verk utkom 2016. Medmusikanterna var ju nästan oräkneliga och anekdoterna likaså, så det borde ha funnits nästan hur mycket som helst att skriva. Här får i alla fall läsaren följa Domnérus liv och karriär ingående – ibland med Domnérus egna ord, ibland med goda vänners och medmusikers ord och ibland med författarens ord. Två kapitel ägnas också åt "Arnes funderingar" och "Blandade kommentarer och fakta".

De första 200 sidorna av boken ägnas Domnérus liv och gärning – denna del är också rikligt illustrerad – och de resterande 150 sidorna utgörs av Domnérus diskografi.

**Werner, Mats**

Lasse Werner – en lycklig skit : den svenska jazzens gossen Ruda

Möklinta: Gidlunds förlag, 2014

397 sidor

Pianisten och kompositören Lars Werner var under många år inte bara en av den svenska jazzens stora profiler, utan han var också verksam som skribent, radiopratare, musiklärare och skådespelare (titeln till boken, "en lycklig skit", är tagen från Vilgot Sjömans film "Lyckliga skitar", vilken Werner skrev musiken till och även medverkade i).

Det finns med andra ord mycket att skriva om denne man, vilket författaren, hans bror Mats, också gör. Dessutom har ett stort antal jazz- och andra kulturpersonligheter fått möjlighet att lämna sina bidrag.

Boken avslutas med en kronologi, diskografi samt ett requiem, vilket skrivits av deckarförfattaren Raymond Chandler och sedan översatts av Maj Sjöwall – med vilken Werner bodde ihop – och tonsatts av Werner.

Dessutom medföljer en CD med tio av Werners tidiga inspelningar samt en DVD med nio avsnitt ur olika filmer, där Werner på ett eller annat sätt medverkar.

**Werner, Mats**

Lasse Werner - en lycklig skit!: den svenska jazzens gossen Ruda: extranummer!

: Eget förlag, 2014

96 sidor

När Mats Werner sammanställde sin bok, "Lasse Werner: En lycklig skit - Den svenska jazzens gossen Ruda", fanns det inte plats för allt material. Därför tryckte han i efterhand upp detta så kallade extranummer i ett hundra numrerade exemplar, som han skänkte till alla, som

på olika vis hjälpt honom med hans första bok.

I detta extranummer finns inte bara en diskografi, inklusive recensioner, utan också olika litterära alster med tillhörande illustrationer av Lars Werner, ett antal nekrologer som skrivs i samband med Werners bortgång med mera.

### **Westin, Bo**

Från Skånska Lasse till Benny Goodman

Hedemora: Gidlunds Förlag, 1991

Publikationer från jazzavdelningen vid Svenskt visarkiv nr 7

77 sidor

Författaren skildrar här en familj, som under nästan ett sekel kom att spela en icke obetydlig roll inom svensk underhållning – alltifrån bondkomikern och visdiktaren Skånska Lasse (eller Theodor Larsson, som han egentligen hette) till de många barnen, som i flera fall också blev artister. Bland dessa kan nämnas Nils (som bytte namn till Lasse Mollby, eftersom namnet Nils Larsson redan var upptaget i artistkretsar av den så kallade "Banjo-Lasse"), Margit, Gun, Walter och inte minst pianisten Rolf Larsson, som i början av 70-talet fick framträda tillsammans med Benny Goodman.

### **Westin, Bo**

Gösta Törner: musikanare, tecknare

Stockholm: 1993

Publikationer från jazzavdelningen vid Svenskt visarkiv nr 10

106 sidor

Född 1912 var trumpetaren Gösta Törner en av den svenska jazzens pionjärer och var under flera decennier en av dess främsta förgrundsgestalter. Härigenom får läsaren – trots bokens ganska ringa volym – möjlighet att ingående följa den svenska jazzens utveckling under dess första dryga trettio år.

Törner var inte bara en eminent trumpetare utan också en framstående tecknare, varför boken är rikligt illustrerad med Törners egenhändiga teckningar.

Boken avslutas med en diskografi.

### **Westin, Bo**

Stig Holm: Sveriges meste pianist

Stockholm: 1989

Publikationer från jazzavdelningen vid Svenskt visarkiv nr 6

39 sidor

Under sitt arbete med boken om Thore Ehrlings orkester, kom författaren, Bo Westin, i kontakt med Stig Holm (1911-1999), som var en av den svenska jazzens tidigaste och mest anlitade pianister. Detta resulterade i denna kortfattade levnadsteckning, vilken avslutas med en selektiv diskografi.

**Westin, Bo**

Säg det med musik: Thore Ehrling & hans orkester  
Stockholm: Gidlunds i samarbete med STIM, 1987  
Publikationer från jazzavdelningen vid Svenskt visarkiv nr 5  
171 sidor

Trumpetaren, kompositören och arrangören Thore Ehrling var inte bara en av den svenska jazzens pionjärer utan också en av de mångsidigaste. Det är visserligen som orkesterledare han förmodligen är mest känd – under ungefär trettio år ledde han sin framgångsrika dans- och jazzorkester – men dessutom hann han med att vara musikkribent, fackligt engagerad, musikchef för folkparkerna, programledare i Sveriges Radio, musikpedagog med mera.

Författaren skildrar i sin bok (som är uppkallad efter radioprogrammet med samma namn) i första hand Thore Ehrling som orkesterledare, men bemödar sig också om att belysa Ehrlings alla andra sidor. Boken avslutas med ett antal bilagor, där bland annat en filmografi, en selektiv diskografi samt förteckningar över Ehrlings medmusiker under åren redovisas.

**Westin, Lars**

Åke "Stan" Hasselgård  
Bollnäs: Bollnäs Jazzklubb, 1988  
32 sidor

Under sin korta levnad – han blev bara 26 år – hann klarinettisten Åke "Stan" Hasselgård göra bestående intryck inte bara i Sverige utan även i USA. 1988 – 40 år efter hans alltför tidiga bortgång – anordnades det i uppväxtstaden Bollnäs en utställning om honom.

I samband med utställningen publicerades denna korta men rikligt illustrerade biografi.

**Westin, Martin**

Charlie Parker i Sverige: med en avstickare till Köpenhamn  
Stockholm: Premium Publishing, 2014  
181 sidor

Charlie Parkers turné i november 1950 är tvivelsutan ett av de mest mytomspunna besöken i svensk jazzhistoria.

I den här boken får läsaren följa turnén dag för dag – det vill säga från den 19 till den 27 november – och i den ges många av svaren på varför just den här turnén blivit så mytomspunnen. Medverkande musiker – och andra delaktiga – citeras flitigt och författaren har grävt omsorgsfullt i tidningsarkiven på de orter, där Parker framträdde. Man får också ta del av förberedelserna inför turnén (bland annat återges en kopia av originalkontraktet) och boken innehåller många tidigare opublicerade fotografier.

Boken avslutas med en diskografi över de amatörinspelningar som gjordes med Parker på två av konserterna samt på en nattlig jam session.

**Westin, Martin**

Farlig pardans på Vinterpalatset!: Lulle Ellbojs Orkester 1943–1947

Stockholm: Premium Publishing, 2008  
183 sidor

Vinterpalatset i Stockholm var Nordens största danspalats och invigdes annandag jul 1943. På estraden på invigningsdagen och i ytterligare tre år stod saxofonisten Rune "Lulle" Ellboj med sin orkester. Trots detta långa engagemang och trots att Ellbojs orkester under årens lopp innehöll så tongivande musiker som bland andra Arne Domnérus, Rolf Ericson och Gösta Theselius, fick orkestern inte göra speciellt många grammofoninspelningar och kanske är det därför den inte är mer känd än vad den är.

Även om boken är koncentrerad på åren på Vinterpalatset, får läsaren följa Lulle Ellbojs hela karriär - från 1929 till hans bortgång 1960. Boken avslutas med ett kapitel om de musiker och vokalister som medverkade i orkestern under just åren 1943-1947 samt en diskografi, som omfattar samma period.

### **Williams, Martin**

King Oliver

Stockholm: Hörsta, 1960

Översättning: Melin, Bengt

Originaltitel: King Oliver

95 sidor

1959 påbörjade det engelska förlaget Cassell utgivningen av en serie jazzbiografier, som de kallade för "Kings of Jazz". Serien, som till slut kom att omfatta tolv böcker, hade som målsättning att på ett kortfattat – ingen av böckerna var på mer än 100 sidor – men ändå substantiellt vis skildra de mest kända jazzmusikernas liv och musik. Som författare anlätades flera av den tidens mest kända jazzskribenter och ofta innehöll böckerna både kortfattade diskografier och källförteckningar.

Utgivningen verkar ha varit mycket framgångsrik, för serien gavs ut inte bara i Storbritannien utan även i andra länder. Huruvida serien var framgångsrik eller ej i Sverige vet vi inte, men här gavs bara de första åtta böckerna i serien ut.

I den här volymen, som är nummer åtta i serien, skildras trumpetaren King Oliver.

### **Wistrand, Stefan**

Börje Fredriksson, saxofonist

Göteborg: Bo Ejeby Förlag, 2019

127 sidor

Börje Fredriksson var en tenorsaxofonist och kompositör från Eskilstuna, som tyvärr bara blev 31 år gammal. Trots sin korta levnad hann Fredriksson lämna åtskilliga bidrag till den moderna svenska jazzscenen.

2017 publicerade Visarkivet i sin bokserie, Publikationer från jazzavdelningen vid Svenskt visarkiv, en bok av Joakim Milder, som hette "Börje Fredriksson 31 kompositioner 3 solotranskriptioner; sammanställda, transkriberade och noterade av Joakim Milder". Här följer Visarkivet upp denna bok med en biografi över Fredriksson, som skrivits av Stefan Wistrand. Utöver de rent biografiska uppgifterna om Fredriksson finns det också kapitel med

diskografiska fakta, skivrecensioner, en förteckning över Fredrikssons kompositioner med mera.

### **Wågerman, Ingemar & Möller, Göran**

Göta River Jazzmen 1957-2020: Ett svenskt jazzband med hjärtat i New Orleans

Göteborg: Eget förlag, 2020

271 sidor

Göta River Jazzmen - eller Gota River Jazzmen som man senare döpte om sig till - var under många år ett av landets mera prominenta så kallade tradjazzband - eller revivalband som författarna väljer att kalla bandet i boken. Redan 1957 hade den första upplagan startats men därefter låg orkestern i träda i närmare 30 år innan den åter uppstod.

I den digra boken, som sammanställts av två av bandets mångåriga medlemmar - pianisten Ingemar Wågerman och banjoisten Göran Möller - får man följa bandet under hela dess resa. Här har man - varvat med personliga minnen - försökt att vara så heltäckande som möjligt. Härigenom ges läsaren möjlighet att ta del av den egna lilla värld, som tradjazzen under denna epok utgjorde med spelningar på speciella tradjazzklubbar, kyrkokonserter och tradjazzfestivaler. Då orkestern alltid haft Göteborg som sin hemmabas, blir boken extra intressant för den göteborgskt jazzintresserade, eftersom man här får ta del av en del av det göteborgska jazzlivet, som annars inte är speciellt väldokumenterat. Boken, som är tryckt i stort format - nästan A4 - är dessutom rikligt illustrerad med foton, tidningsurklipp, kopior på festivalprogram et cetera.

Boken avslutas med en sammanställning över bandets samtliga spelningar, en förteckning över musiker som ingått i bandet, en diskografi som inte bara redogör för bandets olika inspelningar utan också redogör för vilka melodier som bandet under årens lopp spelat in kasset, CD eller video.

### **Zetterlund, Monica**

Hågkomster ur ett dåligt minne

Stockholm: Norstedts Förlags AB, 1992

232 sidor

Eftersom Monica Zetterlund inte bara var jazzsångerska utan kanske en av vår tids mest mångsidiga artister och dessutom slog igenom ungefär samtidigt som TV:n gjorde sitt intåg i de svenska hemmen, kom hon att bli uppmärksammad som få.

Anekdoterna i den här boken är många och kanske har Zetterlund och Tom Alandh, som hjälpt henne att sammanställa den, lagt mer vinn om anekdoterna än om de historiska uppgifterna, för på omslaget citeras hon på följande vis:

"Memoarer låter alldeles för högtidligt och detaljerat. Hågkomster passar mycket bättre. Hågkomster ur ett dåligt minne. Det är vad den här boken handlar om."

### **Öberg, Hans-Olov**

A strange tale: sagan om Esbjörn Svensson trio

Stockholm: Kalla Kulor Förlag, 2012

237 sidor

Under drygt femton år höll e.s.t. - eller Esbjörn Svensson Trio - ihop och under dessa år byggde Svensson, Magnus Öström och Dan Berglund oförtrutet upp ett allt större anseende på världens jazzestrader.

Även om fokus ligger på trion och dess framfart från de första konserterna fram till Svenssons tragiska drunkningsolycka 2008, får läsaren följa med även till 60-talets Skultuna, där författaren växte upp tillsammans med Svensson och Öström.

### **Öfwerman, Rune**

Charlie Parker kom aldrig till Vingåker!: i stället för mina memoarer

Stockholm: Premium Publishing, 2015

213 sidor

Rune Öfwerman var i många avseenden en vital del av den svenska jazz- och underhållningsbranschen. Han var inte bara pianist utan dessutom kompositör, orkesterledare och inte minst skivproducent först för det lilla svenska skivmärket Gazell och sedan för det stora, multinationella bolaget Sony.

Listan över musiker som Öfwerman känt, spelat ihop med eller på annat sätt samverkat med kan göras jättelång och "den ende som aldrig fick chansen att lira ihop med Rune var Charlie Parker", skrivs det skämtsamt på bokomslaget. Öfwerman - som tyvärr avled strax innan boken gavs ut - har valt att inte lägga alltför mycket fokus på "den klassiska" historieskildringen. Han prioriterar i stället att berätta historier om sig, sina goda vänner och medmusikanter.

Boken avslutas med ett förord (!) av hans mångåriga vän och kollega, Dag Häggqvist, samt ett urval av Öfwermans inspelningar. Likaså finns en förteckning över några av de artister, som Öfwerman gjort skivor tillsammans med eller producerat skivor för.

### **Österwall, Arthur**

Från Internationalen till Nalen

Stockholm: Ordfronts förlag, 1990

304 sidor

Basisten och orkesterledaren Österwall var tillsammans med sin bror, Seymour, och systemen, Irmgard, en av den svenska jazzens pionjärer och under årens lopp hade han många av jazzens storheter i sin orkester – Rolf Ericson, Arne Domnérus, Putte Wickman, Åke Hasselgård och Lars Gullin för att nu nämna några. Österwall var inte bara aktiv som musiker utan också som musik- och nöjesreporter och dessutom som konsertarrangör. Härigenom ges läsaren i dessa memoarer möjlighet att följa den svenska jazzhistorien en bra bit på vägen.

## Kapitel 3 – Litteratur, foton, konst & jazz

### **Ahlborn, Kenneth & Nilmander, Urban**

Stjärnornas fotograf – Bengt H. Malmqvist

Stockholm: Premium Förlag, 1998

207 sidor

Ända sedan början av 50-talet var Bengt H. Malmqvist en av de kändaste och mest anlitade fotograferna inom den svenska underhållningsbranschen.

I denna bok presenteras cirka 200 av Malmqvists foton från perioden 1952-1987. Även om bokens fokus kanske ligger på den senare delen av Malmqvists karriär, ägnas jazzen vederbörligt utrymme – knappt 40 sidor – vilket ju är naturligt med tanke på att Malmqvist under många år arbetade som fotograf åt landets jazztidskrifter.

Utöver de många vackra fotografierna berättas det i det ledande kapitlet, "Backstage", om Malmqvists karriär.

Med boken följer också vykort, som sitter i en plastficka inuti pärmen.

### **Allan, Jan (bild och minnen), Allan, Ann (text)**

Jan Allan minns sitt femtiotal

Stockholm: Brombergs, 2013

251 sidor

Jan Allan var under många år inte bara en av Sveriges mest eminenta trumpetare utan han var också en hängiven amatörfotograf.

Under sina spelningar och turnéer hade han alltid med sig sin kamera och dokumenterade kolleger – såväl musiker som artister och skådespelare – spelställen, publik med mera. De flesta av hans negativ fick dock ligga oframkallade i drygt 50 år, innan han insåg det historiska värdet och tog itu med att gå igenom materialet. Negativen täckte förmodligen mer än bara 50-talet, men Allan har i denna bok valt att koncentrera sig på detta decennium.

Boken innehåller mycket personliga och tidstypiska bilder på många av våra mest hyllade musiker, artister och skådespelare – de flesta dessutom återgivna med små berättelser.

### **Alström, Ove**

Portrait of my pals

Stockholm: Nordisk rotogravyr, 1965

40 sidor

Mellan den 21/12 1964 och 15/1 1965 hade fotografen Ove Alström en fotoutställning av jazzbilder på Stockholms Stadsteater med just namnet "Portrait of my pals". Denna dokumentation av utställningen, som Svante Foerster skrivit förordet till, gavs ut i efterhand. Här har också ett antal recensioner från utställningen medtagits.

**Baumgartner, Walter, Ljung, Per-Erik & Strauss, Fredrik (red.)**

Skriva om jazz – skriva som jazz: artiklar om ord och musik

Lund: Litteraturvetenskapliga institutionen vid Lunds Universitet, 2001

220 sidor

Understundom har jazzen fått en allt mer "intellektuell prägel" över sig och därför är det kanske inte så konstigt, att många jazzentusiaster velat uttrycka sina känslor för musiken i ord.

Våren 1996 anordnades det i tyska Greifswald ett symposium om jazz och litteratur, där en mängd frågor ventilerades. På omslaget till boken skrivs bland annat följande:

"Vad är det hos Thelonious Monk som får en rad författare att försöka fånga "det monkiska" i ord – som om musiken inte var nog? Går det över huvud taget att skriva om jazz så att det svänger? Vad har Cole Porter gemensamt med svenska barockdiktare som Gunno Eurelius Dahlstierna och Georg Stiernhielm. Vad finns det för förbindelser mellan dagens rappare och västafrikanska griots? Eller mellan svenska femtiotalromantiker och svarta bluesångare? Hur skall man förstå jazzmusikens skiftande funktioner – och dess relationer till andra estetiska och ideologiska uttrycksformer – i den bredare efterkrigskulturen?"

Efter de tre redaktörernas gemensamma förord försöker man – på växelvis svenska, norska, danska och engelska – i den här bokens fjorton kapitel att besvara de ovanstående frågorna.

Boken avslutas med en kort presentation av författarna.

**Breton, André, Menil, René & Rosemont, Franklin**

Svart musik och surrealism

Stockholm: Surrealistförlaget, 1988

50 sidor

Meningen med denna lilla skrift är enligt förordet "att belysa de uppenbara parallellerna mellan jazz och surrealism". I boken återges tre texter, nämligen:

1. "Tystnad är guld" av André Breton
2. "Jazz, poesi och frihet" av René Ménil
3. "Svart musik och den surrealistiska revolutionen" av Franklin Rosemont

Parallellt med texterna återfinns surrealistiska illustrationer av olika konstnärer.

**Everling, Bo**

Blå toner och svarta motiv: svensk jazzlyrik från Erik Lindorm till Gunnar Harding

Stockholm: Brutus Östlings Bokförlag Symposium AB, 1996

336 sidor

I denna akademiska avhandling redogörs för begreppet jazzlyrik.

Läsaren får i det inledande kapitlet följa med ända tillbaka till 1923, då denna litterära form, enligt författaren, uppstod i samband med att den amerikanske poeten Langston Hughes publicerade sin första dikt med jazzmotiv, "Jazzonia". Därefter koncentrerar sig författaren på

enbart svenskspråkiga lyriker. Följande lyriker och poeter analyseras:

Gunnar Björling, Stig Carlsson, Petter Bergman, Johannes Edfeldt, Gustaf Rune Eriks, Gunnar Erikson, Svante Foerster, Gunnar Harding, Alf Henriksson, Erik Axel Karlfeldt, Erik Lindegren, Erik Lindorm, Artur Lundqvist, Gunnar Möllerstedt, Henry Parland, Matts Rying, Olle Snismarck, Sten Selander, Göran Sonnevi och Jaques Werup.

För att underlätta för läsaren att förstå sammanhanget i de återgivna lyriktexterna, skildrar författaren jazzens utveckling i såväl USA som Sverige.

Boken avslutas med en omfattande not- och litteraturförteckning samt ett namnregister och en sammanfattning på engelska.

### **Everling, Bo & Yrlid, Rolf (red.)**

Svenska texter om jazz

Stockholm: En bok för alla, 1997

234 sidor

I denna antologi ingår alla tänkbara texter om jazz – prosa, lyrik, recensioner, essäer och så vidare.

Tidsomfånget är, som det står i förordet, nästan lika långt som jazzens historia. Det äldsta bidraget, "Varning för jazz" av dirigenten Hjalmar Meissner, stod att läsa i tidskriften Scenen redan 1921 och det färskaste, en artikel av Ingmar Glanzelius, återfanns i Dagens Nyheter 1995.

Antologin avslutas med summariska beskrivningar av författarna, texterna och musikerna.

### **Godbolt, Jim**

Jazzens värld

Göteborg: Sälta AB, 1992

Översättning: Möllerstedt, Gunnar

Originaltitel: The world of jazz

160 sidor

En fotografisk historik över jazzen från New Orleans dagar till bopens. Några direkta överraskningar bjuder inte författaren på, utan kapitelindelningen följer den som de flesta läsare vant sig vid i sådana här sammanhang – med början i New Orleans, fortsättning i Chicago och så vidare. Boken är illustrerad med 250 bilder, varav cirka hälften i färg.

Boken har översatts och bearbetats av författaren Gunnar Möllerstedt. Han har enligt uppgift tillfört texten mer material av svenskt intresse än vad som från början stod att finna i den engelska originalutgåvan – bland annat en sammanställning över böcker om jazz på svenska.

### **Grane, Knut**

Hot jazz: måleri, teckning, collage

Malmö: 1983

36 sidor

Under hösten 1983 pågick Knut Granes utställning "Hot jazz" i Lunds konsthall, till vilken den här katalogen trycktes. Här återges några av de verk som förevisades på utställningen, samt, verkar det som, ytterligare några – samtliga dock med jazzmotiv.

Dessutom presenteras Grane i två korta kapitel av Marianne Nanne-Bråhammar och Sven Sandström. I ytterligare ett kapitel, "Synligt och osynligt", funderar Georg Oddner på vad som får en konstnär att försöka avbilda musik. Dessutom återges Jan Mårtenssons dikt "De eviga spåren".

### **Grane, Knut**

Jazz mood

Lund: Ellerströms, 2012

115 sidor

Knut Grane har varit verksam som bildkonstnär – hans verk består inte bara av "klassiskt måleri" utan också av teckningar, collage, grafik med mera – i mer än 50 år och förmodligen har många stiftat bekantskap med hans alster utan att veta att det är han som är upphovsmannen – väggpartiet ovanför estraden på danspalatset Amiralen är ett sådant exempel och bokomslaget till "Jazzen i Malmö" är ett annat.

I förordet av Jan Torsten Ahlstrand ges en mycket kort och summarisk skildring av Granes liv. Annars är det Granes utställningar och verk som får den mesta uppmärksamheten i denna, som det kallas, "collageartade memoarbok".

### **Grane, Knut, Oddner, Georg, Österlin, Anders, Linde, Ulf & Millroth, Thomas**

Rytm

Lund: Lunds konsthall, 2001

116 sidor

På våren 2001 arrangerade konstnärerna Knut Grane och Anders Österlin tillsammans med fotografen Georg Oddner en gemensam utställning i Lunds konsthall.

Eftersom alla tre var musik- och jazzinfluerade fick utställningen heta "Rytm", vilket också präglade många av verken. Till utställningen togs denna utställningskatalog fram, varvid Ulf Linde och Thomas Millroth bidrog med texter.

### **Gustafsson, Mats, Hultberg, Teddy, Millroth, Thomas (text) & Olofsson, Pierre (illustrationer)**

Solo improvisation & interpretation

Stockholm: Almlöf, 1992

42 sidor

Här har tre författare och en illustratör gått samman och sammanställt inte mindre än arton kortfattade porträtt över olika företrädare för i huvudsak den fria jazzen. De artister som presenteras är följande:

\* Magnus Andersson

- \* Derek Bailey
- \* Marilyn Chrispell
- \* Dror Feiler
- \* Mats Gustafsson
- \* Barry Guy
- \* Linda Hirst
- \* Anders Jormin
- \* Daniel Kientsky
- \* Joëlle Lèandre
- \* Anna Lindahl
- \* Tommie Lundberg
- \* Sainkho Namchylak
- \* Sten Sandell
- \* Robyn Schulkowsky
- \* Kristine Schultz
- \* Irene Schweizer
- \* Raymond Stridh

I förordet resonerar författarna kring skillnaderna mellan improvisation och interpretation. Boken är skriven på engelska.

### **Himsel, Roy**

Bilder av jazz

Växjö: Föreningen Jazz i Växjö, 1983

62 sidor

Denna fotografiska bok gavs ut i samband med Föreningen Jazz i Växjös tioårsjubileum. Nästan samtliga foton är tagna av Roy Himsel och sammanställda i samarbete med Rune Nilsson. Dessutom finns en kort introduktionstext på såväl svenska, engelska, tyska och franska av föreningens dåvarande ordförande Tommy Nilsson.

### **Hällevik Tradjazzfestival**

Hällevik Tradjazzfestival: 6-9 augusti 2015

Sölvesborg: Jazz i Hällevik, 2015

96 sidor

Efter att i drygt tio år ha arrangerat sin årliga jazzfestival i Hällevik - ett litet fiskeläge i västra Blekinge, längst ut på Listerlandet - ansåg arrangören, Jazz i Hällevik, att det var dags att föreviga festivalen i form av en fotobok.

Fotograf har Pelle Ohlsson varit och i den här boken skildras festivalen ur alla tänkbara fotovinklar. Text är det nämligen ont om. Visserligen inleds boken med ett förord av föreningens ordförande, men annars är det i stort sett bara fotona som talar.

### **Jonsson, Hans (foto)**

Sista dansen med Monica

Alingsås: Hammar Förlag, 2005

Övriga medverkande: Sigurd, Jan (text)

110 sidor

Hösten 1997 hade Monica Zetterlund – plågad av sin skolios – bestämt sig för att göra en sista turné. Under två veckor reste fotografen Hans Jonsson med Zetterlund och hennes femmannakorkester Sverige runt. Resultatet av de två veckornas samarbete blev dels en utställning men också den här boken, till vilken det valts ut 61 bilder.

Boken avslutas med ett vänskapsporträtt på drygt 20 sidor av författaren Jan Sigurd, som inte bara skrivit många av Zetterlunds sångtexter utan som dessutom medverkade på turnén som pianist.

### **Karlsson, Bo A. & Wettre, Håkan**

Jazz: 66 svenska konstnärer visar verk på temat jazz

Göteborg: 1986

56 sidor

Den 16 augusti 1986 slogs portarna upp för utställningen Jazz på Konsthallen i Göteborg - en utställning där 66 svenska konstnärer visade upp verk på temat jazz. Arrangörer var Göteborgs Konstmuseum, Föreningen Jazz i Göteborg och Tradjazzföreningen och utställningen vandrade sedan, under drygt ett år, vidare till Västerås, Södertälje, Ystad, Norrköping och Umeå.

Till utställningen trycktes den här katalogen, där många av de utställda verken återges tillsammans med bilder på konstnärerna själva. I katalogen ges konstnärerna dessutom möjlighet att i ord uttrycka vad jazzen betytt för dem.

Likaså innehåller katalogen ett avsnitt som heter "Hur ser jazz ut?", i vilket Bo A. Karlsson skildrar hur olika konstnärer genom åren avbildat jazzen. Ett speciellt kapitel av Torsten Ekbohm ägnas åt Mondrians målningar "Broadway Boogie Woogie" och "Victory Boogie Woogie".

Eftersom utställningen tillkom på göteborgskt initiativ, finns det också ett kapitel av musikern och konstnären Becke Hinnerson, som heter "Göteborgskonstnärerna och jazzen".

### **Landergren, Christer**

Body and soul

Stockholm: Fotograficentrums Förlag & Folket i Bild/Kulturfront, 1987

128 sidor

Landergren var fram till sin bortgång en av landets främsta jazzfotografer. Som ett bevis på detta erhöll han 1986 International Jazz Federations Grand Prix för årets bästa jazzbilder i konkurrens med fotografer från sextio andra länder. Kanske är denna bok en direkt följd av den ovanstående utmärkelsen. Landergren medverkade också med bilder i ett flertal tidningar, tidskrifter och böcker men detta var hans första bok i eget namn. Här får vi stifta bekantskap med kanske ett hundratal av hans bästa foton – alla i svartvitt.

Basisten Red Mitchell har skrivit förordet och tidningsredaktören, programledaren med mera Lasse O'Månsson har bidragit med vad som kallas för "Jazzociationer". Boken avslutas med en bildförteckning, där det redogörs för var och när varje bild togs.

**Nycop, Carl-Adam**

Blue Bird: en jazzhistoria

Kristianstad: Blue Bird Jazzclub, 1991

111 sidor

Boken utkom i samband med den skånska jazzklubben Blue Birds fyrtioårsjubileum – ett 40-årsjubileum som dessutom sammanföll med tjuugoårsjubileet för klubbens årliga jazzfestival i Åhus och Kristianstad.

Visserligen inleds boken med två kortare kapitel om klubbens respektive festivalens historia, men annars får den nog i första hand betraktas som en fotografisk dokumentär, där bildmaterialet klart dominerar. Varje festival ägnas en sida text samt varierande antal sidor med foton.

Boken avslutas med ett "Spelnings-, orkester- och artistindex", där samtliga musiker och orkestrar, som deltagit under festivalens 20 år, redovisas.

För fotografierna svarar Bo-Ingvar Jönsson och Erik Karlsson.

**Oddner, Georg**

Genomresa

Malmö: Malmö Muséer, 2003

456 sidor

Georg Oddner var inte bara en av Sveriges främsta fotografer utan i början av sin karriär också en lovande trumslagare. Runt millenniumskiftet bestämde sig Oddner för att överlåta sin samling på över en miljon negativ till Malmö Muséer. I samband med detta gav Malmö Muséer ut föreliggande praktverk på nästan 500 sidor.

Här får man möjlighet att ta del av Oddners mångåriga och mångsidiga produktion som fotograf och för de jazzintresserade finns ett separat jazzkapitel.

I de olika textavsnitten, som är skrivna av Oddner själv men också Marianne Höök, Tonie Lewenhaupt, Klaus Rifbjerg och Per Svensson får man också följa bland annat hans musikaliska karriär.

**Olsson, Stig**

Jazz på liv och död

Torsby: Heidruns förlag, 2003

95 sidor

I denna bok visas ett stort antal av konstnären (och trumslagaren) Stig Olssons expressiva jazzporträtt. Huvudsakligen är det amerikanska bop-musiker som avporträtteras men även andra - såväl yngre som äldre europeiska musiker - finns med.

Till dessa porträtt har journalisten (och basisten) Johnny Olsson skrivit korta biografiska texter. Dessutom återfinns dikter av Bengt Berg, Gunnar Harding, Bengt Emil Johnson, Olle

Orrje och Staffan Söderlund.

Boken avslutas med en förteckning över Stig Olssons separatutställningar och en sammanställning över vilka institutioner han finns representerad på.

### **Reuterswärd, Carl Fredrik**

Jazz

Stockholm: Bokförlaget Arena, 2010

136 sidor

Konstnären och poeten Carl Fredrik Reuterswärd framställde under åren 2006-2008 en bildsvit, som han, rätt och slätt, kallade för "Jazz" och det är denna som återges i boken.

Ulf Linde och Thomas Millroth har skrivit kompletterande texter, som dessutom är översatta till engelska. Reuterswärds och Ulf Lindes ljudspår från den egna filmen "A nice old lady" – där Reuterswärd spelar trummor och Linde piano – medföljer boken i form av en mini-CD.

### **Snismarck, Olle (red.)**

Den blågula trumpeteten: en svensk jazzantologi

Stockholm: Norstedts Förlag, 1987

203 sidor

Författaren, konstnären och illustratören Olle Snismarck har här ställt samman en jazzantologi med enbart svenska texter. Sammanställningen är uppdelad i fyra sektioner, nämligen:

\* Lyrik

\* Prosa

\* Artiklar och recensioner

\* Ett slags appendix som innehåller två exempel på gårdagens jazzrecensioner samt ett inlägg, som enligt författaren på ett obehagligt sätt har anknytning till nutidens BSS och andra rasistiska företeelser

Boken innehåller ett flertal av författarens egna jazzillustrationer.

### **Wigh, Leif (red.)**

Jazz på fotografiska

Stockholm: Moderna Muséet, 1986

Moderna Muséets utställningskatalog nr 206

52 sidor

Under ett halvår 1986 anordnade Fotografiska Museet i Stockholm en utställning vid namn "Jazz på Fotografiska". Till denna utställning publicerades föreliggande katalog, som, utöver ett förord av Leif Wigh, presenterade de medverkande fotograferna. I katalogen återges ett fotografi av respektive fotograf samt en kort presentation av densamma. Katalogen avslutas med en sammanställning över samtliga foton, som fanns med på utställningen.

### **Zetterquist, Jörgen**

Jazzbilder

Stockholm: Bokförlaget Atlantis, 1992  
63 sidor

Medan Zetterquist studerade vid Valand konstskola i Göteborg, var han den drivande kraften bakom det i göteborgssammanhang legendariska tradjazzbandet the Original Landala Red Hot Stompers (ett band som även innehöll författaren Lars Hesslind och som låtit bandet och dess näste, den så kallade "Kåken", ingå i romanen "Punkt nio" ).

Det är dock främst som konstnär Zetterquist gjort sig känd och i den här boken har han avbildat ett fyrtiotal jazzmusiker.

Förordet är skrivet av Sven Smedberg.

## **Kapitel 4 – Antologier, essäsamlingar & övrig jazzlitteratur**

**Aare, Cecilia & Scherwin, Johan (red.)**  
Perspektiv på musik: en antologi  
Stockholm: Rikskonserter/Sveriges Radio P2, 1999  
191 sidor

Den månatliga musiktidskriften "Musik" utkom från september 1994 till och med december 1998 och var ett samarbete mellan Rikskonserter och Sveriges Radio P2.

Tidskriften återspeglade främst tre genrer – klassisk musik, folkmusik och jazz – och i den här antologin – eller minnesskriften, om man så vill – har man, enligt bokomslaget, samlat det bästa av text och bild.

Eftersom ju tidskriften inte ägnades enbart åt jazz, skildras mycket annat också i den här antologin, men bland annat finns tre artiklar om Esbjörn Svensson, Don Byron och Jonas Knutsson. Dessutom finns ett antal förnämliga fotografier.

**Ahlbom, Peter (red.)**  
Ellington '94: Serenade to Sweden  
Stockholm: Svenska Rikskonserter, 1994  
40 sidor

Under några dagar i maj 1994 arrangerade the Duke Ellington Swedish Society i Stockholm den tolfte internationella Duke Ellington-konferensen.

Upplägget är oerhört ambitiöst och programpunkterna avlöste varandra under tre hela dagar från tidig morgon till sen kväll.

Till konferensen hade det också framställts ett 40-sidigt häfte på engelska. Utöver välkomsthälsningar, konferens- och konsertinformation et cetera hade Alice Babs bidragit med ett kapitel som hette "My memories of Duke". Likaså bidrog Jan Bruér med ett annat kapitel som hette "Ellington and Sweden".

Dessutom medföljde en CD-skiva på fyra spår från Ellingtons första Sverigebesök 1939. Förutom tre melodier består skivan av en intervju med Ellington på hans 40-årsdag, som han den 29 april det året firade i Stockholm.

### **Arnberg, Sverker**

Blå kraft: Chet Baker, Charlie Parker, Stan Getz: nu träder jazzen åter fram i ljuset  
Stockholm: Telegram, 2014  
21 sidor

Telegram är förlaget, som i en serie, som de kallar för Telegram Journalistik, börjat ge ut gamla tidskriftsartiklar – "vintage journalism" kallar de det skämtsamt för – i bokform.

I föreliggande verk skildrar författaren läget för den svenska jazzscenen såsom han uppfattade det 1991. Artikeln publicerades ursprungligen i tidskriften Clic nr 7 1991.

### **Arvidsson, Alf**

Musik och politik hör ihop: diskussioner, ställningstaganden och musikskapande 1965-1980  
Möklinta: Gidlund, 2008  
Etnologiska skrifter, Umeå Universitet, nr 46  
436 sidor

60-talet var "ingen lätt period" för jazzen i Sverige. Det var inte bara det att jazzen som musik konkurrerades ut av den framryckande rock- och popmusiken. Dessutom började musiken att bli alltmer politiserad.

I sin bok "Musik och politik hör ihop" skildrar professorn Alf Arvidsson diskussioner, ställningstaganden och musikskapanden under åren 1965-1980. Även om det är all musik från denna epok som Arvidsson redogör för, finns det ett specifikt kapitel om jazz på cirka 20 sidor. Eftersom den svenska jazzen från dessa år inte är speciellt väldokumenterad, utgör detta kapitel ett tacksamt bidrag för den intresserade.

För den som vill fördjupa sig i ämnet, finns också en utförlig käll- och litteraturförteckning att tillgå.

### **Ask, Sven B.**

Kulturen från urskogen  
Mjölby: Eget förlag, 1944  
86 sidor

Denna bok utgör ännu ett angrepp på jazzen, dansen som jazzen framförs till och "allt annat modernt", som vände ut och in på 40-talets vardag. Kanske är detta dock det mest rabiata angreppet av alla. Invektiven haglar och på ett ställe skriver författaren att grisars grymt och skrik utgör "en utmärkt komponent för modern musik". Och på ett annat skriver han, att "det vilar något svinaktigt över den moderna dansen" och så vidare.

**Bjerstedt, Sven**

Storytelling in jazz improvisation: implications of a rich intermedial metaphor

Lund: Lund University, Malmö Academy of Music, 2014

379 sidor

För många är nog jazzen själva sinnebilden för den fria improviserade musiken och i sin doktorsavhandling tar musikforskaren, och tillika pianisten, Sven Bjerstedt sig an uppgiften att beskriva hur en jazzmusiker genom sin improvisation kan vilja förmedla en berättelse, ett budskap, en känsla, en sinnesstämning eller vad det nu är musikern i fråga vill skildra.

För att kunna skildra och, för den delen, även att förstå vad som särpräglar en historia eller ett budskap, som framförs genom jazzimprovisation måste man förmodligen också förstå vad som skiljer jazzimprovisationens framförda budskap i förhållande till andra konstformer.

Boken rör sig med andra ord på ett högt och akademiskt konstnärligt plan. Boken är dessutom skriven på engelska, vilket även det ställer krav på den svenske läsaren.

**Borg, Christer**

Mina nöjesbekanta: från A till Ö

Malmö: Kira förlag, 2018

232 sidor

I ett drygt halvsekel arbetade Christer Borg som nöjes- och TV-journalist – huvudsakligen på den i Malmö stationerade tidningen Kvällsposten. Under alla dessa år kom han självklart i kontakt med många karismatiska artister – såväl kända som mindre kända.

I den här boken skildrar han i korta men humoristiska och färgstarka kapitel sina möten med ungefär 40 av dessa musiker/artister. Alla musiker och artister är inte av direkt jazzintresse, men eftersom ju Borg var en stor jazzentusiast, får man nog säga att tyngdpunkten trots allt ligger på jazzen. Följande jazzpersonligheter tillägnas var sitt litet kapitel:

- \* Leif "Smoke Rings" Andersson
- \* Ray Anthony
- \* Alice Babs
- \* Chet Baker
- \* Rosemary Clooney
- \* Benny Goodman
- \* Dexter Gordon
- \* Quincy Jones
- \* Mills Brothers
- \* Modern Jazz Quartet
- \* Gunnar "Siljabloo" Nilson
- \* Charlie Norman
- \* Mel Thormé
- \* Östen Warnerbring
- \* Monica Zetterlund
- \* Rune Öfwerman

**Bruér, Jan & Westin, Lars**

Jazz: handledning för dig som vill lyssna

Stockholm: Brevskolan, 1974

48 sidor

Den här handledningen utgjorde tillsammans med boken "Jazz: musik, människor, miljöer" av samma författare och LP-albumet "Jazz från det svenska 70-talet" det studiematerial som i första hand var avsett för cirklarna inom de olika studieförbunden och ingick som en del i det så kallade "jazzpaketet" – det samlande namnet på en mängd studie- och informationsmaterial kring jazz, som framstälts i samverkan mellan Brevskolan, Rikskonserter, bokförlaget Prisma och Sveriges Radio.

Avsikten med studiematerialet var att på ett brett plan belysa jazzens sociala och musikaliska utveckling fram till våra dagar och att visa på de förhållanden som vid utgivningstillfället rådde för musikformen.

**Centerwall, Erik & Landergren, Christer (red.)**

Jazz: en kärlekshistoria

Stockholm: Föreningen Faschings Vänner, 1992

151 sidor

1977 köpte Föreningen Sveriges Jazzmusiker (FSJ) AB Fasching, som därmed blev en renodlad jazzklubb. Till femtonårsjubileet bestämde sig föreningen för att ge ut en bok, där både svenska och utländska musiker, som spelat på klubben, fick ge sin personliga hyllning till jazzen.

Följande musiker medverkade:

Joakim Milder, Bobby McFerrin, Jan Wallgren, Tuomo Haapala, Arne Forsén, Bernt Rosengren, Lester Bowie, Bosse Broberg, Red Mitchell, Lars Sjösten, Fredrik Norén, Elvin Jones, Jan Allan, Ulf Adåker, Puppe Lundmark, Carla Bley, Elise Einarsdotter, Pat Metheny, Geri Allen, Terri Lyne Carrington, Kim Clarke, Palle Danielsson, Wayne Shorter, Steve Dobrogosz och Palle Mikkelborg.

Dessutom bidrar Erik Centerwall med två kapitel - ett om Fasching och ett om jazzen som en levande konstform. Likaså bidrar Lars Westin med ett kapitel om den stockholmska jazzscenen före Fasching.

**Charters, Samuel B.**

New Orleans: staden, stormen, musiken

Lund: Ellerströms Förlag, 2009

Översättning: Thörnvall, Olle

Originaltitel: New Orleans: playing a jazz chorus

251 sidor

Under i stort sett hela 50-talet bodde Samuel B. Charters i New Orleans och jobbade då med att färdigställa sitt idag klassiska verk "Jazz: New Orleans", som gavs ut första gången 1958.

Även om Charters sedan flyttade därifrån ungefär samtidigt som detta verk blev klart, så hade

han en son kvar i staden och fortsatte därför att regelbundet besöka densamma. 2005 drabbades så New Orleans av stormen Katrina, som fick vallarna runt staden att rämna, varvid stora delar av staden lades under vatten.

Charters återvände då ett längre tag för att se hur staden drabbats och skrev i samband med detta den här boken. Här varvar han gamla minnen från 50-talet med utförliga beskrivningar om konsekvenserna av Katrina, men dessutom berättar han om musiken i dagens New Orleans.

Boken är dessutom illustrerad med författarens egna fotografier.

### **Condon, Eddie & Gehman, Richard (red.)**

Eddie Condons jazzbar

Stockholm: Rabén & Sjögren, 1958

Översättning: Lindgren, Carl-Erik & Petrini, Olle

Originaltitel: Eddie Condon's treasury of jazz

336 sidor

Eddie Condon var en mycket mångsidig jazzpersonlighet. Han var inte bara en mycket anlitad gitarrist, utan han drev i många år dessutom ett av New Yorks mest kända jazzställen, som rätt och slätt hette Eddie Condon's. Han var också en av de första som arrangerade jazzkonserter för en större publik och sist, men inte minst, var han också verksam som jazzskribent och författare. Sin första bok – en memoarbok som hette "We called it music" – skrev han redan 1947 och den sista, "Eddie Condon's scrapbook of jazz", gavs ut 1973, samma år som han avled.

I den här antologin återges 23 artiklar, där jazzen belyses ur alla tänkbara synvinklar. Även om dessa 23 artiklar – varav några är skrivna av Condon själv och andra inte – delats in i fyra huvudavsnitt – "Eddie och musiken", "Några vänner till Eddie", "Nya vägar" samt "Musik till salu" – är de helt fristående från varandra. Visserligen berörs även den nyare jazzen, men fokus ligger helt klart på de stilarter, som Condon själv associeras med – dixie och mainstream.

Inför utgivningen utökade det svenska förlaget antologin med ett nyskrivet svenskt bidrag – "Duke Ellington – behövs det någon annan rubrik?" av Gustav-Adolf Mannerberg.

### **Dahlberg, Erik**

Möte med jazzen

Stockholm: Svenska Dagbladets Förlags AB, 1996

226 sidor

Erik Dahlberg, som själv trakterade vibrafon, ger oss här sin personliga skildring av den svenska jazzhistorien – dock med tyngdpunkten på perioden 1946–1966.

Med boken följer en CD, "Amerikanska jazzmusiker i Sverige 1933–1995", som sammanställts av Gösta Hägglöf.

**Danielsson, Eva m.fl. (red.)**

En brokig samling: en bok om samlingar och samlare: Svenskt visarkiv 50 år, 1951–2001  
Stockholm: Svenskt visarkiv, 2001  
157 sidor

Svenskt visarkiv, som numera är en del av Statens musikverk, var från början (1951) en fristående stiftelse, som hade till uppgift att registrera och systematisera svenskt vismaterial. Idag täcker Svenskt visarkiv inte bara in folkliga och andra äldre visor utan också dans, spelmansmusik, äldre populärmusik samt svensk jazz.

I samband med Visarkivets 50-årsjubileum gavs föreliggande bok ut. Som sig bör, så täcker boken in hela Visarkivets verksamhet. Vad just jazzen anbelangar har Jens Lindgren, dåvarande chef för Jazzavdelningen vid Svenskt visarkiv, bidragit med ett kapitel som heter "Att samla jazz" ([ladda ner pdf](#)).

**Dernevik, Leif**

En olycklig rysk kompositör, en bortglömd svensk jazzpianist och andra musikaliska typer: en samling musikhistorier  
Gnosjö: minbok.nu, 2015  
158 sidor

Efter att ha gått i pension, började thoraxkirurgen Leif Dernevik att medverka i Orkester Journalen. Dessutom började han studera musikvetenskap på universitetet. I den här samlingen – som han skämtsamt skriver "passar för en smalare publik, sådana bisarra typer som kanske rent av lyssnar på radions P2 ibland" – har han samlat sina skrivelser från Orkester Journalen, några uppsatser från universitetet, som han ansåg vara av allmänt intresse samt, som han själv uttrycker det, "några få opublicerade stycken".

Av de sammanlagt 26 kapitlen upptar kapitlet om Dmitrij Sjostakovitj – "den olycklige ryske kompositören" – samt de tre kapitlen om Hans Roland Orgenius – "den bortglömde svenske jazzpianisten" – halva boken. Resten utgörs av småkapitel.

**Eckert-Lundin, E. (red.)**

Sveriges underhållnings-, dans- och restaurangorkestrar samt militära musikkårer  
Uppsala: Ringström & Ringström, 1944  
648 sidor

I detta verk återfinns biografiska uppgifter – oftast med foto – om en enorm mängd musiker och orkestrar, som alla var verksamma runt utgivningsåret 1944. Redovisningen sker länsvis och orkestervis och med tanke på mängden musiker som redovisas, är det med tacksamhet som det väl genomarbetade personregistret noteras.

Utöver alla biografier finns det dessutom ett antal artiklar, varav många är jazzrelaterade, som upptar nästan femtio sidor. Bland författarna till dessa kan nämnas Georg Enders, Thore Ehrling och Harry Nicolausson.

**Edlund, Märten (red.)**

Jazzhistorier: från blues till bop

Stockholm: Folket i Bilds Förlag, 1960

Översättning: Edlund, Mårten, Gund, Berit, Holmberg, Nils, Lindgren, Carl-Erik, Petrini, Olle och Rådström, Pär

316 sidor

Folket i Bilds Förlag gav under ett antal år ut en bokserie, som de kallade för Omnibusböckerna. Där gav de ut antologier med olika teman och däribland denna, vars utgivning de motiverar med följande ord:

"Jazzmusikens livfulla och färgsprakande miljöer har lämnat stoff till många goda historier. Det har skrivits både självbiografiska berättelser av jazzens egna män och skönlitterära ting av författare som fascinerats av musiken och dess skapare."

I boken kommer följande musiker till tals: Louis Armstrong, Big Bill Broonzy, Billie Holiday, Mezz Mezzrow, Jelly Roll Morton samt Artie Shaw.

Dessutom medverkar följande skribenter/författare: Alston Anderson, Charles Beaumont, Richard O. Boyer, Monty Culver, Shely Foote, James Jones, John Clellon Holmes och Langston Hughes.

Författarna presenteras av Lars Kleberg.

### **Egerbladh, Berndt**

Jag minns mitt 40-tal

Höganäs: Bokförlaget Bra Böcker, 1991

304 sidor

Berndt Egerbladh var inte bara en framstående kompositör och jazzmusiker – han var dessutom TV-producent och ämneslärare i historia. I denna bok får läsaren följa 40-talets utveckling sett ur Egerbladhs synvinkel. Det innebär att boken handlar om såväl stort som smått. Några djupare studier handlar det inte heller om, utan det rör sig uteslutande om fragmentariska tillbakablickar – idrott i allmänhet, Rekord-Magasinet, Tysklands delning et cetera. Men med tanke på Egerbladhs musikaliska bakgrund, ges musiken och framför allt jazzen också stort utrymme. Här kan man bland annat läsa om Dizzy Gillespies besök, Nalen, Parisorkestern med mera.

Boken fick sedan en efterföljare, som logiskt nog hette "Jag minns mitt 50-tal".

### **Egerbladh, Berndt**

Jag minns mitt 50-tal

Höganäs: Bokförlaget Bra Böcker, 1992

222 sidor

Berndt Egerbladh var inte bara en framstående kompositör och jazzmusiker - han var dessutom TV-producent och ämneslärare i historia. I denna bok får läsaren följa 50-talets utveckling sett ur Egerbladhs synvinkel. Det innebär att boken handlar om såväl stort som smått. Några djupare studier handlar det inte heller om, utan det rör sig uteslutande om fragmentariska tillbakablickar - Koreakriget, Gustav V:s död, VM i fotboll 1958, Gustaf "Stålfarfar" Håkansson med mera. Med med tanke på Egerbladhs musikaliska bakgrund ges

musiken och jazzen också stort utrymme.

Boken hade också en föregångare, som logiskt nog hette "Jag minns mitt 40-tal".

### **Elmquist, Karl-Axel**

Jazzmusiken: en ungdomsfråga

Stockholm: Missionsförbundets Förlag, 1959

35 sidor

Efter de hätska angreppen som jazzen utsattes för under 40- och 50-talen från framför allt frireligiöst håll, lugnade kritiken så småningom ner sig och här försöker författaren att på ett sakligt sätt att reda ut förhållandet mellan jazz, kyrka och ungdom.

Stor vikt läggs vid frågan om jazz i sig kan vara syndigt. I sitt förord skriver författaren att boken inte skall ses som någon propagandaskrift åt någotdera hållet, men skriver samtidigt att "lösningen på problemet ungdom-jazz-kristen tro, är dock att jazz inte betraktas som synd eller ges några som helst moraliska epitet utan bedöms som en musikform..."

### **Englund, Björn**

Svenska jazzarr: förteckning över tryckta orkesterarrangemang 1923–1960

Stockholm: 2000

Publikationer från jazzavdelningen vid Svenskt visarkiv nr 14

64 sidor

Fram till ungefär 1960, när nya musikformer gjorde sitt intåg, fanns det för landets olika jazzorkestrar färdiga musikarrangemang att köpa i musikhandeln. Till exempel skriver Sandviken Big Bands Arne Eriksson följande i "Alla dessa prickar" av Lennart "Jonken" Jonsson: "Orkesterns besättning var på den tiden den mycket vanliga: trumpet, altsax, tenorsax, barytonsax och komp. Eftersom sättningen var så vanlig, fanns många så kallade tryck-arr tillgängliga på marknaden."

Englund har här utarbetat en bibliografi på närmare 450 svenska kompositioner, som utkommit som tryckarrangemang för minst kvartettbesättning under åren 1923-1960 på 22 förlag och i en tidskrift.

För orkestrar, som vill utöka sin repertoar, kan detta referensverk vara en viktig inspirationskälla.

### **Ericson, Uno Myggan**

A star is torn

Stockholm: Scendamm, 1985

40 sidor

1979 - I Melbourne - uppförde den australiensiska sångerskan Robyn Archer för första gången sin musikal "A star is torn". Några år senare, 1982, uppfördes den i London och ytterligare några år efteråt var det dags för Sverige och Stockholm - nu med Evabritt Strandberg på scenen.

Musikalen behandlar elva kvinnliga artister, som alla nådde toppen men som sedan aldrig fick någon hjälp att leva stjärnlivet utan i stället gick tragiska öden till mötes. Följande artister fick musikalbesökarna stifta bekantskap med:

- \* Bessie Smith
- \* Helen Morgan
- \* Judy Garland
- \* Billie Holiday
- \* Edith Piaf
- \* Marie Lloyd
- \* Jane Froman
- \* Patsy Cline
- \* Marilyn Monroe
- \* Dinah Washington
- \* Janis Joplin

Till den svenska uppsättningen producerades ett programblad med så ambitiöst skrivna artistporträtt av Uno Myggan Ericson att Kungliga Biblioteket valt att betrakta detsamma som en bok. Även bildmaterialet är fint och dessutom finns ett förord av Rune Blom.

### **Eriksson, Magnus**

Porträtt: essäer om diktare och musiker

Röstånga: Trolltrumma, 2016

124 sidor

Musik- och litteraturkritikern Magnus Eriksson har i denna volym samlat fjorton essäer om olika författare, sånglyriker och musiker. Delar av essäerna i den här boken är omarbetningar av artiklar, som under de senaste två decennierna publicerats i huvudsakligen Svenska Dagbladet.

Samlingen innehåller, som sagt var, fjorton kapitel och av dessa är följande av intresse för jazzentusiasten:

- \* Miles Davis
- \* John Coltrane
- \* Lee Morgan
- \* B B King
- \* Povel Ramel

### **Erixon, Walter**

Bland människojobbare och jitterbuggar

Örebro: Evangeliipress, 1947

93 sidor

I den här boken fortsätter författaren sina angrepp på jazzen, vilka han påbörjade i sin bok från 1942, "Swing it (Synkoperad synd)". Dessutom angriper han den amerikanska filmindustrin, den moderna dansen och den kolorerade veckopressen, vilka alla, enligt honom, ofelbart leder till ungdomlig massdegeneration.

**Erixon, Walter**

Swing it (synkoperad synd)

Stockholm: Kvartettens Förlag, 1942

22 sidor

Detta häfte utgavs inte mindre än i fem upplagor och utgör därför förmodligen tillsammans med "Jazzen anfaller" av Erik Walles den mest kända av de jazzpamfletter som publicerades under främst 40-talet. Här går författaren – en känd svensk evangelist, musiker och kompositör – främst till angrepp mot jazzen inte bara som musikstil utan också det degenererade leverne, som denna, enligt honom, leder till.

Som en travesti på den klassiska filmen från 1940 "Swing it, magistern" med bland andra Alice Babs avslutas boken med orden "Swing it, devil!"

**ESTRAD**

Dansmusikerns kalender 1942

Stockholm: Musiktidningen Estrad, 1941

88 sidor

Precis som titeln anger är detta i första hand en kalender för dansmusiker, där de första tolv sidorna tas upp av månadstablåer, i vilka musikerna skall ange plats, tid och gage för sina spelningar.

Dessutom finns det såväl många musikrelaterade annonser som korta musikteoretiska artiklar av olika kända jazzinstrumentalister samt några artiklar av mer allmän karaktär såsom "Schlagertillverkning" av Hoagy Carmichael och "Att sälja musik" av Nils Hellström.

**ESTRAD**

Dansmusikerns kalender 1943

Stockholm: Musiktidningen Estrad, 1942

88 sidor

Precis som titeln anger är detta i första hand en kalender för dansmusiker, där de första tolv sidorna tas upp av månadstablåer, i vilka musikerna skall ange plats, tid och gage för sina spelningar.

I likhet med föregående års kalender finns det såväl många musikrelaterade annonser som korta musikteoretiska artiklar av olika kända jazzinstrumentalister. Dock har man i den här utgåvan utökat antalet artiklar av mer allmän karaktär.

**ESTRAD**

Dansmusikerns kalender 1944

Stockholm: Musiktidningen Estrad, 1943

96 sidor

Precis som titeln anger är detta i första hand en kalender för dansmusiker, där de första femton sidorna tas upp av månadstablåer, i vilka musikerna skall ange plats, tid och gage för sina spelningar.

Därutöver finns en stor mängd musikrelaterade annonser samt noter till olika soli. I den här utgåvan har man utökat antalet allmängiltiga artiklar än mer jämfört med tidigare års kalendrar. Ett flertal skribenter, såväl kända som mindre kända, medverkar, till exempel Duke Ellington, H.H. Stuckenschmidt och Nils Castengren

**Everling, Bo & Yrlid, Rolf (red.)**

Nio jazzliv

Stockholm: Atlantis, 2009

265 sidor

I den här antologin har Everling och Yrlid, som de själva uttrycker det, sammanfört nio jazzliv. Jazzlivet i fråga är Lester Young, Billie Holiday, Thelonious Monk, Art Blakey, Charlie Parker, Charles Mingus, Miles Davis, Chet Baker och Sonny Rollins. Sammanlagt rör det sig om nitton texter.

Även om texterna huvudsakligen handlar om 50-talet och musiker som hade sin storhetstid då, är inte syftet med boken att framhäva epoken i fråga som den främsta inom jazzen. Syftet är i stället, skriver författarna, "att lyfta fram ett antal texter om jazz som både har något väsentligt att säga om en enskild musiker och som sammantagna fördjupar förståelsen av jazzmusiken som företeelse."

**Franzén, Mats (red.)**

Från flygdröm till flygscen: ungdom och modernitet på 1930-talet

Lund: Arkiv Förlag, 1998

352 sidor

Författaren skildrar i detta verk i första hand hur gammalt bröts mot nytt i Sverige under 1930-talet. Sammanlagt består boken av fem olika kapitel av lika många författare, men det är egentligen bara ett – "Det är tidens melodi" av Olle Sjögren – som är av direkt jazzintresse.

Här eftersträvar författaren, för att citera honom själv, "att klargöra ett par historiska brytpunkter genom att analysera de filmer, som ingick i jazzens omvandling från mondänt societetsnöje till ungdomsdominerad swingvåg." Härigenom ges läsaren en hel del underhållande bakgrundsinformation om både det ena och det andra – dessutom jämförs också inhemska filmer med amerikanska förebilder.

**Fremer, Björn & Anderson, Leif (red.)**

Jazzrevy

Stockholm: Nordiska Musikförlaget, 1959

100 sidor

Boken utgörs av en samling essäer, skrivna av ett flertal olika författare, som på ett lättfattligt sätt försöker återspegla hela jazzfältet. Följande kapitel ingår i boken:

- \* "Det livaktiga 50-talet"
- \* "Blues när som helst"
- \* "Instrumental folkmusikalisk jazz"

- \* "Blixtljus på swingeran"
- \* "Bop och hard bop"
- \* "Ett stycke jazz i ord och bild"
- \* The song is ended – nekrologer över Billie Holiday, Lester Young och Sidney Bechet
- \* "Selektiv LP-diskografi"

Boken är dessutom rikligt illustrerad med foton av Bengt H. Malmqvist och Georg Oddner.

### **Glanzelius, Ingmar**

Jazz bland annat

Stockholm: Albert Bonniers Förlag, 1968

108 sidor

Ingmar Glanzelius var en altsaxofonist från Göteborg, som medverkade till att den moderna jazzen gjorde sitt intåg i Sverige efter andra världskriget.

Han lämnade dock tidigt musikerbanan och övergick till att skriva om musik i diverse olika publikationer - Estrad, Aftonbladet, Göteborgs-Posten, Dagens Nyheter med flera. I den här samlingen, som är en återblick på Glanzelius skrivelser fram till utgivningstillfället, blandas korta och långa artiklar, snabba dagsrecensioner och resonerande essäer med varandra.

### **Glanzelius, Ingmar**

Sjätte sinnet är ditt: om jazz som personlig spegling

Stockholm: Bokförlaget Atlantis AB, 1995

Staffan Söderblom (redigering)

225 sidor

Ingmar Glanzelius var en altsaxofonist från Göteborg, som medverkade till att den moderna jazzen gjorde sitt intåg i Sverige efter andra världskriget.

Han lämnade dock tidigt musikerbanan och övergick till att skriva om musik i diverse olika publikationer – Estrad, Aftonbladet, Göteborgs-Posten, Dagens Nyheter med flera. I den här samlingen, som är en återblick på Glanzelius skrivelser fram till utgivningstillfället, blandas korta och långa artiklar, snabba dagsrecensioner och resonerande essäer med varandra.

I förordet skriver Glanzelius att han "vill helst inte läsa vad han skrivit". Urvalet av de texter, som ingår i denna samling, har sålunda gjorts av Staffan Söderblom. Texterna återges dock inte alltid som de såg ut, när de ursprungligen publicerades, utan författarna anger, att "de flesta texterna har ändrats, förkortats, förlängts, skrivits och kastats om sedan de en gång tryckts någonstans – de flesta i Dagens Nyheter, några i Aftonbladet och olika tidskrifter – eller sänts i radio."

### **Grahm, Åke & Krigström, Åke (red.)**

Jazz me blues: från New Orleans till Liverpool

Lund: Bokförlaget Natur & Kultur, 1974

96 sidor

Detta är en antologi, som var avsedd att täcka väsentliga delar av svenskämnets "moment läsa" för i första hand grundskolans högstadium men som också var användbart för gymnasieskolan och vuxenundervisningen. Syftet med boken var att öka elevernas kunskap om 1900-talets moderna musik och stor tonvikt läggs på den moderna musikens rötter – det vill säga jazzen, som får merparten av bokens utrymme – men även mer moderna musiker som Beatles och 60-talets protestsångare skildras. I boken låter man bland andra musiker som Louis Armstrong, Jimmy McPartland, Mezz Mezzrow, Mahalia Jackson och Eddie Condon komma till tals men även poeter som Artur Lundqvist och Stig Carlsson och författare som Stanley Dance medverkar.

### **Grundberg, Svante**

Nattsudd

Värnamo: Raptus, 2000

131 sidor

I mitten på 80-talet och en bit in på 90-talet sände Sveriges Television en serie med Svante Grundberg och Björn Walldé som programledare, som hette just "Nattsudd" – en serie som enligt egen utsägo "växlade mellan nattsuddarnas ovanligt begripliga svammel och gammal god nöjeskult". Den röda tråden i programmen utgjordes av korta musikfilmer – så kallade "soundies" – där mycket fin musik presenterades, ofta på ett spektakulärt vis. Programserien var dock inte enbart inriktad på jazz utan "med insikt och glöd presenterades hot chicks, cool cats, cocktails, diverse boogie och talande åsnor från nöjeshistoriens absoluta guldålder", vilket gjorde att man som tittare fick ett utmärkt smakprov på allehanda amerikansk musik från perioden (cirka) 1935–1960.

I TV-serien gavs programledarna inte tillfälle att närmare presentera vilka musikerna på dessa "soundies" var, men det gör i stället Grundberg här och oftast tillsammans med illustrationer.

Vad som inte var möjligt när TV-serien sändes eller när boken gavs ut, men som sedan går att göra, är att använda boken som idékälla till Youtube. De flesta filmer, som Grundberg omnämner i boken, verkar finnas på Youtube.

### **Gustafson, Klas**

Levande musik i hela landet: Rikskonserter från början till slut

Göteborg: Bo Ejeby Förlag AB, 2011

208 sidor

Rikskonserter var en statlig stiftelse, som lydde under Kulturdepartementet, och som i drygt 40 år, fram till 2010, arrangerade konserter och turnéer över hela Sverige inom olika – företrädesvis "smala" – genrer såsom kammar-, kör- och sist, men inte minst, jazzmusik. Lite förenklat skulle man kunna säga att det var en musikalisk motsvarighet till Riksteatern. Rikskonserter arrangerade dock inte bara turnéer och konserter utan var också den drivande parten bakom flera festivaler och gav dessutom ut skivor, böcker och tidskrifter.

I sin bok skildrar författaren, som under många år medverkade i Rikskonserterns olika tidskrifter, stiftelsens verksamhet från början till slut och eftersom jazzen var en vital del av organisationens utbud, får den sin beskärda del av utrymmet.

Med boken följer dessutom en CD, som skall representera utbudet från Rikskonserter.

**Gustafsson, Sven**

Nyfiken på New Orleans  
Stockholm: CKM, 2002  
255 sidor

Författaren har i sin bok sammanställt det mesta han hittat av värde om New Orleans. Långt ifrån allt handlar om jazz utan mycket berör sevärdheter och annat av allmänt intresse, men för den jazzintresserade finns här mycket matnyttig information att hämta.

Den första upplagan, som utkom 2002, reviderades redan 2003.

**Götselius, Thomas, Haux, Caroline, Olsson, Jesper & Wiktorsson, Per Anders (red.)**

Tal, makt, vansinne: en vänbok till Ulf Olsson  
Höör: Brutus Östlings bokförlag Symposion, 2013  
240 sidor

Ulf Olsson, som främst är känd för sina litteraturvetenskapliga insatser, är också aktiv som musiksribent och har bland annat skrivit "Konstruktion av en kropp" från 1992.

I den här vänboken – eller festskriften – som gavs ut 2013, när Olsson fyllde 60 år, handlar de flesta av bidragen om litteratur. Två av kapitlen ägnas dock åt Miles Davis Bitches Brew (av Erling Bjurström) och Billie Holidays Strange Fruit (av Lars Kleberg), varför boken är av intresse även för den jazzintresserade.

**Haage, Torbjörn**

Ace Baby Canal: en ABC-bok om tvåhundra låtar ur New Orleans- och Dixielandrepertoaren  
Stockholm: Eget förlag, 1997  
136 sidor

Författaren – en dixielandmusiker från Stockholm – har här gjort en sammanställning på drygt 200 låtar ur New Orleans- och dixielandrepertoaren, där han inte bara redogör för upphovsmännen, inspelningsdata et cetera, utan också kryddar det hela med lite udda information, som till exempel vem mannen, Bill Bailey, som det sjungs om i "Bill Bailey, won't you please come home?" var.

Boken avslutas med en kompositörsförteckning, källförteckning samt vissa personfakta.

**Hahn, Ove**

Jazz, kyrka och ungdom  
Lund: Gleerupska Universitetsbokhandelns Förlag AB, 1956  
55 sidor

Denna bok är ett svar på de många angrepp - framför allt Gösta Roséns bok från 1952, "Kriget om den moderna dansen" - som riktats mot jazzen i allmänhet och från frireligiöst håll i synnerhet.

Författaren - som vid bokens utgivning själv var teologie studerande - går i boken till storms mot alla de fördomar och förutfattade meningar, som genomsyrade debatten vid den här tiden och försöker övertyga läsarna om att jazz och kyrka inte alls står i något motsatsförhållande till varandra.

Boken avslutas med ett kapitel om fem jazzartister - Louis Armstrong, Duke Ellington, Mahalia Jackson, Thelonious Monk samt Joe "Tricky Sam" Nanton - betraktade ur religiös synvinkel.

### **Harding, Gunnar**

Kreol: bland voodookvinnor, pianoprofessorer, trumpetkungar och bluesdrottningar i Den nya världen

Stockholm: Gedins Förlag, 1991

299 sidor

Boken, som är helt inriktad på den tidigaste jazzen är inte någon jazzhistorik i egentlig mening utan en essäsamling, där författaren valt ut ett antal intressanta ämnen och personer – nästan undantagslöst med anknytning till New Orleans – som han velat belysa. Den första upplagan innehöll tio kapitel och avslutades med en selektiv biografi, i vilken läsaren upplystes om böcker, som utförligare beskriver de av författaren behandlade personerna/ämnena.

Tio år efter den första upplagan, det vill säga 2001, gavs en andra och väsentligt omarbetad upplaga ut på nytt förlag. Många av kapitlen hade ändrats och två nya hade tillkommit. Dessutom hade Nils-Gunnar Anderby försett boken med en selektiv biografi.

### **Helander, Olle**

I jazzens kvarter

Stockholm: Sveriges Radios Förlag, 1962

202 sidor

1962 hade Olle Helander ett flertal jazzböcker och en stor mängd radioprogram bakom sig. "Radions skäggige jazzprofet" kallade Wennerbergs förlag honom i samband med utgivningen av "Ungdomens jazzkalender".

Men trots detta hade han aldrig varit i USA. Om det var han eller Sveriges Radio – hans arbetsgivare – som tyckte att en studieresa behövdes, framgår inte riktigt av boken. Resultatet av resan blev inte bara en serie radioprogram, där Helander skildrade jazzens miljöer såsom dessa såg ut i USA våren 1961, då han företog sig sin resa dit. Dessutom skrev han föreliggande bok, i vilken följande "kvarter" beskrivs:

- \* New York
- \* San Francisco
- \* Los Angeles
- \* Las Vegas
- \* New Orleans
- \* Mississippifloden
- \* Chicago

**Helander, Olle**

Jazzkalendern 58

Stockholm: Wennerbergs, 1957

80 sidor

Även om det inte står någonstans, utgör boken förmodligen en fortsättning på samme författares "Ungdomens jazzkalender" från 1955 och upplägget är detsamma – "fakta och funderingar om och kring jazzmännens verksamhet", som författaren själv uttrycker det. De dryga tio kapitlen, som ingår i boken, har inget samband med varandra utan berör vart och ett sin lilla jazzföreteelse. Följande kapitel ingår:

- \* Den svenska jazzscenen
- \* Amerikaner i Sverige
- \* Ungdomen och jazzen
- \* Harry Arnold och radiobandet
- \* HI-FI och LP – en ny tidsålder
- \* Parker's mood
- \* Om regnvåt asfalt och det förlorades färg
- \* Här är Claes Dahlgren i New York
- \* Svenska jazzjournalister
- \* Nalen – en institution i svensk jazz
- \* Svensk jazzalmanack

**Helander, Olle**

Ungdomens jazzkalender

Stockholm: Wennerbergs, 1955

79 sidor

Författaren har inte bara som syfte att beskriva jazzläget i Sverige vid tidpunkten för bokens utgivning utan vill också att den skall utgöra en introduktion till en seriösare syn på jazzen för den ännu ej så jazzinvidde. Följande kapitel ingår:

- \* Modern svensk jazz
- \* Amerikaner i Sverige
- \* Svenska skoljazzband
- \* Svensk jazzalmanack
- \* Jazzens stilarter
- \* Intressant om instrument
- \* Ett kapitel för jazzdiskofilen
- \* Jazzen i filmen
- \* Mr Melody – en presentation av framstående jazzkompositörer
- \* Litteraturtips

**Helander, Olle**

Vi spisar jazz

Stockholm: Brevskolan, 1953

68 sidor

Boken, som är upplagd som en kursbok för korrespondensläsning, syftar i första hand till att sätta in läsaren i jazzens historia och särart. Med hjälp av i texten föreslagna skrivexempel vill man få läsaren att förstå och uppfatta skillnaderna mellan lika stilarter, solister, orkestrar et cetera.

Boken är indelad i fyra kapitel (eller brev):

1. Jazzen – dess form och uttrycksmedel
2. Tidig jazz
3. Mot moderna tider
4. Vår tids jazz

En omarbetad och utökad upplaga, som reviderats av Lars Resberg, publicerades 1958.

### **Holmqvist, Mats**

Svensk Jazzbibliografi

Mölnadal: NollTrettioEtt Kultur AB, 2019

Holmsten, Christian & Johansson, Martin (foto)

111 sidor

Den första versionen av Svensk Jazzbibliografi publicerades digitalt 2015 på Musikverkets hemsida, men medan den digitala versionen ständigt kompletteras, omfattar den föreliggande boken endast de böcker som publicerats till och med 2018 – cirka 330 stycken.

I motsats till den digitala versionen är boken försedd med en omfattande registerdel – det finns såväl personregister som titelindex och en kronologi – vilket väsentligen underlättar sökandet för läsaren. Boken är även illustrerad.

För fotona i boken svarar Christian Holmsten och Martin Johansson.

### **Hölaas, Odd**

Nederst vid bordet: de svarta i U.S.A.

Stockholm: Bonniers, 1937

Översättning: Bergvall, Sonja

Originaltitel: Nederst ved bordet

216 sidor

Som titeln indikerar, är detta primärt inte någon jazzbok utan en skildring av de svartas situation i USA på 30-talet. Boken berättar om de svartas religion och konst, om Harlem, om de svartas utbildning och inte heller väjer författaren för att ta upp ett så kontroversiellt ämne som lynchingarna i Södern. Och sedan – sist men inte minst – finns det ett förhållandevis fylligt kapitel om jazzen i Harlem.

### **King, Johnny**

Jazz: att lyssna och förstå

Stockholm: Wahlström & Widstrand, 2000

Översättning: Heckscher, Einar

Originaltitel: What jazz is: an insider's guide to understanding and listening to jazz

196 sidor

Den amerikanske pianisten Johnny King försöker i sin bok förklara jazzens idé, dess språk och dess olika element – såväl för den nyfikne nybörjaren som för den "redan frälste". Han redogör för termer lyssnaren bör känna till, likaså för de grundläggande musikaliska särdragen och de olika instrumentens betydelse. I ett särskilt kapitel hjälper han läsaren att lyssna genom att guida lyssnaren genom några utvalda inspelningar (som dock läsaren själv måste införskaffa, eftersom det inte medföljer någon skiva till boken).

Till den svenska upplagan har översättaren, Einar Heckscher, skrivit ett efterord med titeln "Om jazzmusikens förförelser".

**Lagerqvist, Lars O., Lindgren, Jens, Rasmusson, Ludvig, Sundquist, Torbjörn, Wiséhn, Ian & Öhman, Anders R.**

Jazzmusiker på medalj

Stockholm: Kungliga Myntkabinettet, 2000

48 sidor

Boken gavs ut i samband med en utställning, som slog upp portarna våren 2000 på Kungliga Myntkabinettet i Stockholm. Här beskrivs sammanlagt tjugofem medaljer, varav arton gestaltar musiker ur olika jazzepoker och sju gestaltar något annat jazzrelaterat. I boken ingår dessutom följande kapitel:

- \* Parisorkestern
- \* Jazz och stålar
- \* Jazz
- \* Ett urval personligheter
- \* Litteratur rörande medaljer

**Larsson, Peter (red.)**

Ingen jazznost i Prag

Stockholm: Charta 77-stiftelsen, 1987

40 sidor

Michail Gorbatjov tillträdde som Sovjetunionens högste ledare 1985 och genomdrev som sådan tämligen omgående det som han i efterhand kommit att förknippas med för eftervärlden: glasnost (öppenhet) och perestrojka (nydaning). Vissa av Sovjetunionens allierade var med på nyordningen, medan andra inte var lika trakterade.

I den här lilla skriften, som gavs ut blott två år innan det östeuropeiska kommunistsystemet föll samman, får vi följa det tjeckoslovakiska musikerförbundets förbjudna Jazzsektions historia och betydelse.

**Linde, Ulf**

Jazz: kåserier i Orkesterjournalen 1950–1953 och två artiklar sammanställda och med efterord av Lars Nygren

Stockholm: Hjalmarson & Högberg Bokförlag, 2004

134 sidor

För de allra flesta är Ulf Linde förmodligen mest känd för sina insatser inom konsten. Redan 1968 blev han till exempel professor vid Konsthögskolan i Stockholm och han är dessutom en av de få som kunnat stoltsera med att ha varit ledamot av både Svenska Akademien och Akademien för de fria konsterna.

Icke desto mindre var han på sin vibrafon runt 1950 en av de ledande svenska jazzmusikerna och spelade under de här åren in ett inte föraktligt antal titlar. Samtidigt var han aktiv som skribent i Orkesterjournalen. Litteraturkritikern och författaren Lars Nygren har här, tillsammans med två artiklar hämtade ur Morgon-Tidningen, samlat alla hans kåserier - eller essäer - från den tiden.

Lindes artiklar skildrar på ett förtjänstfullt sätt de "jazzistiska" strömningarna och idéerna från en epok, när traditionalisterna stod mot de bopfrälsta och när den moderna ungdomskulturen tog sina första stapplande steg. Likaså åskådliggör boken hur kritiker "av motsatta trosuppfattningar" gärna gick till angrepp mot varandra.

Boken avslutas med ett efterord om Linde av Lars Nygren samt en sammanställning över Lindes skivinspelningar.

### **Lundberg, Dan, Malm, Krister, Ronström, Owe**

Musik, medier, mångkultur: förändringar i svenska musiklandskap  
Hedemora: Gidund i samarbete med Riksbankens jubileumsfond, 2000  
Ahlbom Sundqvist, Ann (illustrationer)  
465 sidor

"Musik, medier, mångkultur" var ett forskningsprojekt i regi av Musikaliska akademien, som påbörjades 1996 och pågick i ungefär fem år. Projektets övergripande syften formulerades så här:

\* att i ett samtids- och framtidsorienterat perspektiv studera *produktion och organisation av social och kulturell mångfald*, med tonvikt på mångfaldens expressiva former, i synnerhet *musik och dans*;

\* att genom fördjupat studium av ett urval problemområden av avgörande betydelse för *svenskt musikkliv* bidra till dess *förnyelse och vitalisering*.

I boken får man sedan följa projektet från start till mål. Under resans gång genomfördes det också ett antal fallstudier, varav ett – "Snubbarna – klassisk jazz" är av direkt jazzintresse. Här skildras på knappt 20 sidor den klassiska jazzen och dess diggare – de så kallade snubbarna.

Till boken hör också en CD med musikexempel.

### **Milder, Joakim**

Börje Fredriksson 31 kompositioner 3 solotranskriptioner : sammanställda, transkriberade och noterade av Joakim Milder  
Stockholm: Svenskt visarkiv/Musikverket, 2017  
Publikationer från jazzavdelningen vid Svenskt visarkiv nr 27  
67 sidor

Börje Fredriksson var en tenorsaxofonist och kompositör från Eskilstuna, som tyvärr bara blev 31 år gammal. Trots sin korta levnad hann Fredriksson lämna åtskilliga bidrag till den moderna svenska jazzscenen.

I den här boken återfinns 31 kompositioner av Fredriksson samt tre solotranskriptioner. Dessutom skildras Börje Fredrikssons liv kortfattat av Stefan Wistrand och Joakim Milder – som sammanställt, transkriberat och noterat bokens kompositioner och solotranskriptioner – har också skrivit verkcommentarer till dessa.

### **Millroth, Thomas**

Man får förlora sig  
Stockholm: Almlöf, 2010  
162 sidor

Konsthistorikern Thomas Millroth har inte bara författat en ansenlig mängd konstböcker, utan har under många år också varit verksam som jazzskribent.

2010 gav Millroth ut föreliggande verk, som är en personlig sammanställning av hans musikartiklar med en biografisk och essäistisk grundton.

### **Nielsen, Ronny (red.)**

Ystad Sweden JazzFestival 5 år: 2010-2014  
Ystad: Ystad Sweden Jazz Festival, u.å.  
224 sidor

När Ystad jazzfestival - eller Ystad Sweden JazzFestival, som är festivalens officiella namn - arrangerades för femte gången, tyckte man från arrangörshåll, att detta var värt att uppmärksammas med en jubileumsbok.

Denna jubileumsbok - som kanske närmast skulle kunna liknas vid en så kallad "coffee table book" - domineras av foton på de många artister som under åren framträtt på festivalens olika scener. I sin summering skriver festivalens konstnärlige ledare, Jan Lundgren, att hans målsättning med festivalen också har varit "att skapa en festival där framstående jazzartister av idag står i fokus". Men även om fokuset ligger på de deltagande musikerna är det också många andra personer, som på olika sätt varit involverade i festivalen, som får komma till tals och synas.

### **Nylander, Erik**

Skolning i jazz: värde, selektion och studiekarriär vid folkhögskolornas musiklinjer  
Linköping: Institutionen för beteendevetenskap och lärande, Linköpings Universitet, 2014  
255 sidor

Från att från allra första början ha varit en musikform, där de oskolade musikerna var långt ifrån ovanliga, har jazzen på senare tid alltmer kommit att institutionaliseras. Likaså har den blivit etablerad som konstnärligt uttryck.

I denna bok, som är en akademisk avhandling, analyseras i fyra empiriskt orienterade artiklar

musiklinjernas sociala rekrytering, inträdesregler, relationer till högre utbildning och professionella yrkesfält i musik.

Avhandlingen är, som det också skrivs, "av intresse för den som vill förstå hur det samtida svenska utbildningslandskapet i musik ser ut och vilka som lyckas i den stränga selektion som sker på vägen mot jazzen som professionellt fält".

### **Olsson, Ulf**

Konstruktion av en kropp  
Stockholm: Norstedts, 1992  
139 sidor

I den här boken återges sex essäer (varav vissa är nyskrivna och andra publicerade tidigare i olika tidningar eller tidskrifter), som i huvudsak behandlar jazz. Boken innehåller följande essäer om inom parentes angivna musiker/grupper:

- \* Det lågas höghet (Anthony Braxton)
- \* Monkvariationer (Thelonious Monk)
- \* Coltranes sanning (John Coltrane)
- \* Kropp och själ (Rova Saxophone Quartet)
- \* Alla behagfulla instrument (Grateful Dead)
- \* Konstruktion av en kropp (Anthony Braxton)

### **Panassié, Hugues**

Jazzmusik och swing  
Stockholm: Forum, 1945  
Översättning: Lantz, Vanja  
Originaltitel: La musique de jazz et le swing  
136 sidor

Trots att det var i USA, som jazzen uppstod, dröjde det förvånansvärt länge innan man där insåg dess höga konstnärliga värde. Sålunda dröjde det till 1939 innan den första stora jazzstudien, "Jazzmen" av Charles Edward Smith och Fredric Ramsey, gavs ut, vilket kan jämföras med att "Jazz" av Nils Hellström gavs ut i Sverige 1940.

Då hade fransmannen Hugues Panassié förekommit amerikanerna med fem år med sin bok, "Le jazz hot", från 1934. Genom denna utgivning av det första seriösa verket om jazz – samt att han dessutom var ytterst verksam i en av de första stora seriösa jazzsammanslutningarna, "Hot Club de France" – med allt vad det innebar, uppnådde Panassié en särställning som internationell jazzkritiker. Han var dock inte okontroversiell i sina uppfattningar och genom att envist hålla fast vid att det endast var den gamla jazzen som kunde betraktas som äkta, framstod han allt mer och mer – i alla fall för dem som inte delade hans uppfattningar – som en bakåtsträvar.

I den här boken, som är utformad som en dialog mellan en expert och en lekman inom jazzens område, försöker författaren förklara vad jazz egentligen är och inte är – ur bland annat musikalisk, historisk och sociologisk synvinkel. Symptomatiskt för boken och Panassié är att dess första kapitel heter "Den äkta jazzmusiken" och att den avslutas med följande mening:

"Och även om de yngre jazzmusikerna på det hela taget utgör en besvikelse, finns det ingenting som bevisar att det inte kan komma en reaktion och att vår kära musik inte under långa tiden ännu kan komma att uppleva stora dagar."

### **Persson, Hasse "HP"**

Svängdags

Skånes Fagerhult: Byahornet AB i samarbete med Helsingbords dagblad, 2004

101 sidor

Även om författaren själv var aktiv som trumslagare i de nordvästra delarna av Skåne och dessutom skrivit andra böcker med lokal jazzanknytning, är detta ingen egentlig jazzbok utan i förordet uppmanar författaren läsaren att ta hans "anrättning för vad den är – en samling lättsamma hågkomster från en tid som många människor ännu minns med behållning".

Många kapitel i boken är dock utpräglade jazzinriktade – både av lokal, nationell och internationell karaktär. Boken är inte bara försedd med talrika foton utan dessutom illustrerad med författarens egna illustrationer.

### **Rosén, Gösta**

Kriget om den moderna dansen

Stockholm: Harriers förlag, 1952

61 sidor

Boken utgör ännu ett angrepp mot främst den moderna dansen, vilken, enligt författaren, är roten till ungdomens degeneration, men då den moderna dansen – "den farliga pardansen" som det på vissa håll hette – vid tillfället för bokens utgivning utfördes till tonerna av jazzmusik, går det till kraftigt angrepp även mot denna. På ett ställe frågar till exempel författaren – en frikyrkopastor – retoriskt:

" – Skall den moderna jazzen bli vårt avkristnade Sveriges jamande och haltande begravningspsalm?"

### **Selander, Marie**

Inte riktigt lika viktigt: om kvinnliga musiker och glömd musik

Stockholm: 2012

Publikationer från jazzavdelningen vid Svenskt visarkiv nr 23

240 sidor

Författarinnan började spela och turnera med tjejgruppen Nursey Rhymes i mitten på 60-talet och kan med andra ord själv skildra hur det är att få uppleva kommentarer som "de var söta men kunde spela ändå" eller att i England bli lanserade som "The Beauties and the beat". Tyngdpunkten ligger dock inte på Selanders egen karriär utan hon vill skildra hur svårt det faktiskt kan vara för kvinnliga artister att bli seriöst betraktade.

Även om det kanske inte är det första, som de flesta jazzentusiaster tänker på när jazz diskuteras, så var faktiskt jazzen en föregångare med att släppa fram kvinnor på scenen – kanske inte med stormsteg men ändå... I boken ägnas därför flera kapitel åt enskilda –

företrädesvis amerikanska – kvinnliga instrumentalister såsom Lil Hardin-Armstrong, Mary Lou Williams, Valaida Snow med flera. Det finns även ett kapitel om svenska pionjärer.

**Sjögren, R & Harryson, L**

Långa benet före – om jazzdans i studiecirkel  
Stockholm: Kursverksamhetens Förlag, 1989  
32 sidor

"Långa benet före: om jazzdans i studiecirkel" hör intimt ihop med "Långa benet före: om jazzens rötter". Men medan den senare är teoretisk och kortfattat beskriver jazzens bakgrund och historia, är detta mer en vägledning i hur man arrangerar en studiecirkel i jazzdans. Följande kapitel finns:

- \* Studiecirkel – vad är det?
- \* Arbetsmiljö och pedagogiska hjälpmedel
- \* Metodiska tips – teori och praktik i blandning
- \* Metodiska tips – övningar
- \* Musik
- \* Kroppen i rörelse
- \* Studieplan samt litteraturlista

**Sneeggen, Odd (red.)**

Jazz facts 1997  
Stockholm: Svensk Musik/Swedish Music Information Center, 1997  
111 sidor

Årsboksserien, "Jazz facts", som är skriven på engelska, hade som syfte att lyfta fram svensk jazzmusik och svenska jazzmusiker för utländska intressenter – konsertarrangörer, skivköpare, turister på Sverigebesök et cetera.

I dessa komprimerade böcker hittar man i första hand små kortfattade beskrivningar över tongivande svenska jazzmusiker. Dessutom finns enskilda artiklar om diverse ämnen eller artister samt adresser med mera till jazzklubbar, skivbolag, intresseorganisationer och så vidare.

"Jazz facts" gavs ut under perioden 1997-2001 i en takt av en bok per år och artiklarna, som återfanns i böckerna, var oftast skrivna av Sveriges ledande jazzskribenter.

**Sneeggen, Odd (red.)**

Jazz facts 1998  
Stockholm: Svensk Musik/Swedish Music Information Center, 1998  
127 sidor

Årsboksserien, "Jazz facts", som är skriven på engelska, hade som syfte att lyfta fram svensk jazzmusik och svenska jazzmusiker för utländska intressenter – konsertarrangörer, skivköpare, turister på Sverigebesök et cetera.

I dessa komprimerade böcker hittar man i första hand små kortfattade beskrivningar över

tongivande svenska jazzmusiker. Dessutom finns enskilda artiklar om diverse ämnen eller artister samt adresser med mera till jazzklubbar, skivbolag, intresseorganisationer och så vidare.

"Jazz facts" gavs ut under perioden 1997-2001 i en takt av en bok per år och artiklarna, som återfanns i böckerna, var oftast skrivna av Sveriges ledande jazzskribenter.

**Sneeggen, Odd (red.)**

Jazz facts 1999

Stockholm: Svensk Musik/Swedish Music Information Center, 1998

127 sidor

Årsboksserien, "Jazz facts", som är skriven på engelska, hade som syfte att lyfta fram svensk jazzmusik och svenska jazzmusiker för utländska intressenter – konsertarrangörer, skivköpare, turister på Sverigebesök et cetera.

I dessa komprimerade böcker hittar man i första hand små kortfattade beskrivningar över tongivande svenska jazzmusiker. Dessutom finns enskilda artiklar om diverse ämnen eller artister samt adresser med mera till jazzklubbar, skivbolag, intresseorganisationer och så vidare.

"Jazz facts" gavs ut under perioden 1997-2001 i en takt av en bok per år och artiklarna, som återfanns i böckerna, var oftast skrivna av Sveriges ledande jazzskribenter.

**Sneeggen, Odd (red.)**

Jazz facts 2000

Stockholm: Svensk Musik/Swedish Music Information Center, 1999

128 sidor

Årsboksserien, "Jazz facts", som är skriven på engelska, hade som syfte att lyfta fram svensk jazzmusik och svenska jazzmusiker för utländska intressenter – konsertarrangörer, skivköpare, turister på Sverigebesök et cetera.

I dessa komprimerade böcker hittar man i första hand små kortfattade beskrivningar över tongivande svenska jazzmusiker. Dessutom finns enskilda artiklar om diverse ämnen eller artister samt adresser med mera till jazzklubbar, skivbolag, intresseorganisationer och så vidare.

"Jazz facts" gavs ut under perioden 1997-2001 i en takt av en bok per år och artiklarna, som återfanns i böckerna, var oftast skrivna av Sveriges ledande jazzskribenter.

**Sneeggen, Odd (red.)**

Jazz facts 2001

Stockholm: Svensk Musik/Swedish Music Information Center, 2000

144 sidor

Årsboksserien, "Jazz facts", som är skriven på engelska, hade som syfte att lyfta fram svensk jazzmusik och svenska jazzmusiker för utländska intressenter – konsertarrangörer,

skivköpare, turister på Sverigebesök et cetera.

I dessa komprimerade böcker hittar man i första hand små kortfattade beskrivningar över tongivande svenska jazzmusiker. Dessutom finns enskilda artiklar om diverse ämnen eller artister samt adresser med mera till jazzklubbar, skivbolag, intresseorganisationer och så vidare.

"Jazz facts" gavs ut under perioden 1997-2001 i en takt av en bok per år och artiklarna, som återfanns i böckerna, var oftast skrivna av Sveriges ledande jazzskribenter.

### **Svensk Musik/Swedish Music Information Center**

Swedish jazz: a selective catalogue

Stockholm: Svensk Musik/Swedish Music Information Center, 1988

36 sidor

I mitten på 80-talet bestämde sig Svensk Musik/Swedish Music Information Center för att försöka få till en sammanställning över svenska jazzkompositioner – såväl utgivna som outgivna. Syftet med sammanställningen var att göra jazzmusiken mer tillgänglig för utövare och arrangörer.

Den här boken – eller snarare katalogen – som dessutom är skriven på engelska, redovisar de manuskript och noter, som tack vare denna insats kunde samlas in.

### **Wallis, Erik**

Jazzen anfaller

Stockholm: Bokförlaget Natur och Kultur, 1946

120 sidor

Av de många angrepp som i bok- eller pamflettform riktades mot jazzen främst under 40-talet, är detta det som gjort det mest bestående intrycket.

Författaren angriper jazzen i alla avseenden som tänkas kan, men boken är ändå välskriven och det är förmodligen därför den blivit så ihågkommen som den faktiskt ännu är.

Författarens kommentar om jazzens tillkomst har blivit klassisk och mer eller mindre kommit att symbolisera den jazzfientlighet, som under denna tid grasserade i Sverige, nämligen:

"Man kan inte förstå jazzen utan att taga hänsyn till trenne betydelsefulla fakta beträffande dess tillkomst:

- \* Den har skapats av negrer
- \* Den har skapats av berusade negrer
- \* Den har skapats av berusade negrer i bordellmiljö"

### **Wennhall, Johan**

Från djäkne till swingpjatt: om de moderna ungdomskultureernas historia

Uppsala: Etnolore, 1994

146 sidor

Här skildras, å ena sidan, hur ungdomskulturerna under åren 1820-1945 förändrats och anpassats under trycket av moderniseringsprocesserna samt, å andra sidan, hur ungdomen bidragit till samhällsförändringen. Boken är med andra ord i första hand en etnologisk studie, men eftersom jazzen under 40-talet var en viktig katalysator i den moderna ungdomskulturens framväxt, ägnas den vederbörligt utrymme.

**West, Tore**

Språk, musik och undervisning: olika startpunkter

Stockholm: Kungliga Musikhögskolan, 1999

59 sidor

Den här boken, som ingår i serien "Pedagogiska Publikationer från Kungliga Musikhögskolan", består av fyra ungefärligen lika stora kapitel. Det är dock bara ett kapitel, "Genus i jazzen", som är av direkt jazzintresse. Här redogör författarna för kapitlet, Christina Gustafsson och Ragnhild Sjögren, inte bara för ämnets bakgrund i stort utan man får också ta del av vad lärare i ensemblemetodik har för åsikter i ämnet. Kapitlet avslutas med att författarna redogör för hur de ser på frågan samt ett slutord.

**Westerlund, Roland**

Chattanooga choo choo: minnen från sverigeturnén med Tex Beneke och The Modernaires hösten 1991

Stockholm: Eget förlag, 1994

170 sidor

Hösten 1991 besökte Tex Beneke and his orchestra tillsammans med The Modernaires Sverige. Jazzentusiasten Roland Westerlund följde med på turnén och denna skrift – "reseskildring" kallar författaren själv det för – är hans "insiderreportage" därifrån.

**Westerlund, Roland**

On the road med the world famous Count Basie Orchestra, director Frank Foster: möte med the Modern Jazz Quartet: minnesporträtt över vännen Thore Swanerud

Stockholm: Beaver Books, 1990

334 sidor

Boken är i första hand en beskrivning "inifrån" av de turnéer, som the world famous Count Basie Orchestra genomförde i Sverige under åren 1986–1988 och vid vilka författaren medföljde.

Dessutom ingår en liknande skildring av författarens möte med the Modern Jazz Quartet vid denna gruppens Sverigebesök samt ett minnesporträtt över jazzpianisten Thore Swanerud.

**Westerlund, Roland**

Take the A-train: musikupplevelser och besök vid Johnny Hodges grav

Stockholm: Eget förlag, 1987

66 sidor

Enligt omslagstexten, som är skriven av Bengt Melin, hade författaren, Roland Westerlund, ända sedan ungdomsåren burit på drömmen att få träffa Johnny Hodges, men tyvärr dog Hodges innan något möte blev av.

I stället passade Westerlund på att uppsöka Hodges grav i samband med att han följde med Gugge Hedrenius Big Blues Band till USA i juni 1986. Detta är hans dokumentation ifrån denna resa.

**Westin, Lars (red.)**

Rikskonsorter informerar om Ad Lib 79

Stockholm: Rikskonsorter, 1979

Rikskonsorter informerar om

34 sidor

Under en vecka i augusti 1979 samlades inhemska och utländska jazzprominenser för att spela och undervisa i Stockholm. I detta häfte beskrivs hur projektet, som enligt bedömare "innebar ett lyft för improvisationsmusik i Sverige", kom till och genomfördes.

**Wigerfelt, Berit**

Ungdom i nya kläder: dansbanefröjder och längtan efter det moderna i 1940-talets Sverige

Stockholm: Brutus Östlings Bokförlag Symposium, 1996

206 sidor

Boken, som är en doktorsavhandling i etnologi, beskriver i första hand hur unga människor i 1940-talets Sverige tog del i den moderna ungdomskulturens framväxt. Eftersom jazzen under dessa år var en viktig katalysator just i detta avseende, tillägnas den vederbörligt utrymme i boken.

[E-publikationen finns tillgänglig via Lunds universitets webbplats](#)

**Winqvist, Sven G.**

Musik i svenska ljudfilmer I-V

Stockholm: STIM:s Informationscentral för Svensk Musik, 1983

848 sidor

Musik i svenska ljudfilmer är en bokserie, som består av sammanlagt fem volymer. Serien gavs ut under perioden 1983–1992 och i denna täcker man in de svenska ljudfilmernas musik under perioden 1929–1979. De volymer, som är av störst jazzintresse, är de två som täcker perioderna 1929–1939 respektive 1940–1949. Här redovisas först alla filmtitlar och därefter ett melodiregister. Böckerna avslutas med ett register över alla textförfattare och kompositörer.

**Wågerman, Ingemar**

Lilies of the valley: från Höga visan till New Orleans

Göteborg: Eget förlag, 2020

126 sidor

I en av sina tidigare böcker, "Jazz at Vespers; jazz och religion", tog Wågerman upp sambandet mellan jazz och religion. Där återfanns ett kapitel om religiösa melodier, som spelats av traditionella jazzband och en av de melodier som omnämndes i detta kapitel var "Lilies of the valley".

I föreliggande verk har författaren tillägnat "Lilies of the valley" en hel bok. Melodin belyses ur alla tänkbara synvinklar - inte bara musikaliskt och diskografiskt utan även andra aspekter, som till exempel de bibliska och historiska aspekterna, har beaktats.

Boken är genomgående rikt illustrerad.

### **Yunkers, Adja M. (red.)**

Film & jazz

Stockholm: Universal Press AB, 1935

103 sidor

Kanske är den här skriften mer att betrakta som en tidning, eftersom den ingick som nummer 2 i en tidskriftsserie som hette "Tidsvittnen", men då den faktiskt är ett av de första svenska verken, som behandlar jazz på ett seriöst vis, vore det synd att inte ta med den.

Som titeln anger behandlas både film och jazz. Jazzdelen upptar ungefär en tredjedel och följande kapitel ingår:

- \* "Om jazzen" av H.H. Stuckenschmidt
- \* "Duke Ellington och hans orkester" av Gunnar Erikson
- \* "Dagsvisan – jazzen" av Knut Brodin
- \* "Jazz på grammofon" av Nils Färnström

### **Öfwerlund, Bo**

En värld av filmisar: illustrerad samlarguide över våra älskade filmstjärnor!: filmisar sålda i Sverige 1950-1980 komplett med värderingsguide

Stockholm: Premium Publishing, 2018

444 sidor

Så kallade "filmisar" är kanske inte det första man tänker på i samband med jazzlitteratur, men under de år som dessa samlarbilder producerades, så var det inte bara filmskådespelare som avporträtterades utan också idrottsstjärnor och musiker. Filmisar hade visserligen – även i Sverige – sålts före 1950, men förmodligen var det under 50- och 60-talen, som filmisarnas storhetstid inföll. Detta var ju också en del av jazzens storhetstid och därför föll det sig nog naturligt för producenterna att också avbilda jazzmusiker – såväl svenska som amerikanska. I vissa fall utgavs det till och med hela jazzserier och dessa kunde innehålla så vitt skilda musiker som Mezz Mezzrow, Terry Gibbs, Reinhold Svensson, Hacke Björkstén och så vidare.

I förordet anges det att boken endast innehåller de filmisar, "som hänförs till vad samlarna vanligtvis kallar 'traditionella filmisar' och som är utgivna i Sverige mellan åren 1950 och 1980". För den jazzentusiast som händelsevis råkar samla även på jazzfilmisar, är boken med sina detaljerade uppställningar – och där många av samlarbilderna är avbildade – en värdefull källa att hämta information ifrån.

**Öhrström, Eva & Ramsten, Märta**

Kvinnors musik

Stockholm: Utbildningsradion, 1989

160 sidor

Innehållet i boken skildrar generellt kvinnors musicerande och musikskapande inom olika genrer under de senaste 200 åren. I boken finns dock två kapitel, som behandlar jazz – dels "Kvinnliga jazzmusiker – finns de?", som beskriver såväl svenska som utländska kvinnliga jazzartister samt ett kapitel om pianisten och orkesterledaren Elise Einarsdotter.

**Österwall, Arthur**

Film och jazzmusik

Stockholm: Television och Smalfilm, 1960

27 sidor

Vid tidpunkten för den här publikationens utgivning var dess författare inte längre aktiv som professionell jazzmusiker utan var i stället verksam som bland annat jazzkrönikör och nöjesjournalist.

I den här lilla skriften, som är en studieplan till en kurs om film och jazzmusik, har författaren velat påvisa vilket utmärkt medium för musik som filmen är.

Ljudbandsinspelningarna, som hör till kursen, är sammanställda av Lars Resberg.

## Kapitel 5 – Diskografier

Under ett drygt kvartssekel publicerade Björn Englund och Karleric Lilliedahl – ibland med hjälp av andra – ett flertal bolagsdiskografier. Dessa utgavs först av Nationalfonoteket, därefter av Arkivet för Ljud och Bild (ALB) och sedan av Statens Ljud- och Bildarkiv (SLBA). Dessutom har vissa av diskografierna sedan reviderats och givits ut med ny utgivare eller "slagits ihop" med andra diskografier och redovisats i en ny utgåva med ny titel.

Att söka efter dessa diskografier i olika databaser är med andra ord ingen helt lätt uppgift – ibland får man söka efter författaren, ibland efter utgivaren och ibland efter titeln. För att uppnå, som vi bedömer, högsta möjliga överskådlighet, har vi här valt att ange alla bolagsdiskografier från ovanstående tre institutioner som utgivna från Statens Ljud- och Bildarkiv (SLBA).

Nämnas bör kanske också, att vi inte heller granskat huruvida alla bolagsdiskografierna "platsar" i en jazzbibliografi som denna utan har i stället, för att underlätta för den diskografiskt intresserade, valt att redovisa allt.

**Bielderman, Gerard & Munt, Aart van de**

Bent Persson discography

Zwolle (Nederländerna): Eurojazz Discos, 2007

Eurojazz Discos No. 44 a

Gavs ursprungligen ut 1996 som "Tomas Örnberg/Bent Persson discography" och med nummer 44 i serien.

**Bielderman, Gerard & Elvers, Erwin**

Discography of Swedish Traditional Jazz Bands Vol. 1: Max Lager's New Orleans Stompers / Cave Stompers / Jazz Doctors / Jazzin' Jacks / Jack Lidström  
Zwolle (Nederländerna): Eurojazz Discos, 2015  
Eurojazz Discos No. 201

**Bielderman, Gerard & Elvers, Erwin**

Discography of Swedish Traditional Jazz Bands Vol. 2: Sveriges Jazz Band (Eddie Bruhner's Swedish Jazz All Stars) / Peoria Jazzband / Göta River Jazzmen / Canal City Syncopators  
Zwolle (Nederländerna): Eurojazz Discos, 2016  
Eurojazz Discos No. 209

**Bielderman, Gerard**

Frans Sjöström discography  
Zwolle (Nederländerna): Eurojazz Discos, 2019  
Eurojazz discos No. 227

**Bielderman, Gerard**

Jan Lundgren discography  
Zwolle (Nederländerna): Eurojazz Discos, 2014  
Eurojazz Discos No. 191

**Bielderman, Gerard**

Jens Lindgren discography  
Zwolle (Nederländerna): Eurojazz Discos, 2007  
Eurojazz Discos No. 154

**Bielderman, Gerard**

Lars Erstrand discography  
Zwolle (Nederländerna): Eurojazz Discos, 1999  
Eurojazz Discos No. 91

**Bielderman, Gerard**

Paul Strandberg discography  
Zwolle (Nederländerna): Eurojazz Discos, 1997  
Eurojazz Discos No. 75

**Bielderman, Gerard & Munt, Aart van de**

Tomas Örnberg discography

Zwolle (Nederländerna): Eurojazz Discos, 2012  
Eurojazz Discos No. 44 b

Gavs ursprungligen ut 1996 som "Tomas Örnberg/Bent Persson discography" och med nummer 44 i serien.

**Elfström, Mats**

Scala

Stockholm: SLBA, 1967

**Elfström, Mats & Englund, Björn**

Ultraphon

Stockholm: SLBA, 1976

**Englund, Björn**

Durium/Hit of the week

Stockholm: SLBA, 1967

**Englund, Björn**

Jazz på Cupol

Stockholm: 1982

Publikationer från jazzavdelningen vid Svenskt visarkiv nr 2

**Englund, Björn**

Metronome 1949–1956

Stockholm: 1992

Publikationer från jazzavdelningen vid Svenskt visarkiv nr 8

**Englund, Björn & Frisk, Lars-Göran**

Musica

Stockholm: SLBA, 1976

**Englund, Björn**

Odeon: elektriska inspelningar. Del 1: 1926–1934.

Stockholm: SLBA, 1992

Svenska diskografier nr 7

**Englund, Björn**

Parlophon

Stockholm: SLBA, 1990

Svenska diskografier nr 4

**Englund, Björn**

Polygramkoncernens skivmärken: Polyphon, Polydor, Decca, Brunswick, Siemens, Philips  
Stockholm: SLBA, 1996  
Svenska diskografier nr 10

**Englund, Björn**

Roulette/Triola  
Stockholm: SLBA, 1978

**Englund, Björn**

Sonata  
Stockholm: SLBA, 1968

**Englund, Björn**

Sonora  
Stockholm: SLBA, 1968

**Englund, Björn**

Telefunken  
Stockholm: SLBA, 1975

**Englund, Björn & Elfström, Mats**

Ultrapophon, Telefunken/Pallas  
Stockholm: SLBA, 1994  
Svenska diskografier nr 9

**Gruyters, Sjef**

Second Line Jazzband discography  
Zwolle (Nederländerna): Eurojazz Discos, 2013  
Eurojazz Discos No. 182

**Hedman, Frank, Liliedahl, Karleric & Zackrisson, Lars**

Alice Babs  
Stockholm: SLBA, 1973

**Lee, Raymond**

Lars Edegran discography  
Zwolle (Nederländerna): Eurojazz Discos, 2000  
Eurojazz Discos No. 112

**Lee, Raymond**

Orange Kellin discography

Zwolle (Nederländerna): Eurojazz Discos, 1996  
Eurojazz Discos No. 54

**Liliedahl, Karleric**

Alice Babs  
Trelleborg: Eget förlag, 1972

Ovanstående diskografi omfattar endast Alice Babs 78-varvare.

**Liliedahl, Karleric**

Dacapo  
Stockholm: SLBA, 1969

**Liliedahl, Karleric**

Dixi/Silverton  
Stockholm: SLBA, 1974

**Liliedahl, Karleric**

His Master's Voice 1925–1934  
Stockholm: SLBA, 1990

**Liliedahl, Karleric & Englund, Björn**

His Master's Voice: elektriska inspelningar i Sverige och för den svenska marknaden 1934–1957  
Stockholm: SLBA, 2001  
Svenska diskografier nr 11

**Liliedahl, Karleric**

The Gramophone Co.  
Stockholm: SLBA, 2002  
Svenska diskografier nr 12

**Liliedahl, Karleric**

Turitzkoncernens skivmärken: Cameo, Grand, Lyra, Teco, Tellus  
Stockholm: SLBA, 1983  
Svenska diskografier nr 1

**Lundahl, Mats**

A discography of Bebo Valdés  
Stockholm: Svenskt visarkiv, 2008  
Publikationer från jazzavdelningen vid Svenskt visarkiv nr 20

**Nicolausson, Harry**

Swedish Jazz Discography

Stockholm: Swedish Music Information Centre, 1983

Publikationer från jazzavdelningen vid Svenskt visarkiv nr 3

Uppdatering sker fortlöpande på [Visarkivets hemsida](#)**Nicolausson, Harry**

Svensk jazzdiskografi

Stockholm: Nordiska Musikförlaget, 1953

**Palm, Carl Magnus & Winberg, Thomas**

Monica Zetterlund: en diskografi

Stockholm: SLBA, 1992

**Rittsel, Pär**

Lars Gullin: a discography

Almere: Names &amp; Numbers Discographical Publications, 2006

**Sellers, Chris & Bielderma, Gerard**

Åke Stan Hasselgård discography

Zwolle (Nederländerna): Eurojazz Discos, 2021

Eurojazz discos No. 237

**Winberg, Peter**

The 2:19 Blues: the discography of Jack Lidströms Hep Cats

Visby: Nomen, 2014

68 sidor

**Zackrisson, Lars**

Alice Babs

Vaxholm: Vax Records, 2008

Ovanstående diskografi har aldrig publicerats i bokform utan finns endast i CD-form och medföljer som bonus till dokumentärfilmen om Alice Babs, "Naturröstens hemlighet".

**Åbjörnsson, Ulf**

Jan Lundgren discography: volume 1

Svedala: Eget förlag, 1998

**Åbjörnsson, Ulf**

Jan Lundgren discography: volume 2

Svedala: Eget förlag, 2004

## Kapitel 6 – Tidskrifter/Periodica

De publikationer som tagits med utgörs av såväl kommersiella tidskrifter som stencilerade medlemsblad etc. Många av dem torde idag vara näst intill omöjliga att uppbringa och "deras jazzhalt" har därför inte alltid kunnat kontrolleras. Inte heller utgivningsåren har varit lätta att verifiera. Sammanställningen bygger huvudsakligen på en artikel av Lars Kleberg i Orkester Journalen nr 12/65 s. 47 samt på källförteckningarna i Jan Bruérs "Guldår och krisår" och Erik Kjellbergs "Svensk jazzhistoria".

### **Ad lib**

Norrköping: 1961–

### **Brejket**

Eskilstuna: 1980–1999

### **Estrad**

Stockholm: 1939–1963

### **Hot House**

Katrineholm: 1981–?

### **Jazz**

Göteborg: 1948–1949

### **Jazz Disco**

Malmö: 1960

### **Jazz Guide**

Stockholm: 1950–1951

### **Jazz Stage**

Göteborg: 1995–2003

### **Jazz Times**

Stockholm: 1955–1962

### **Jazzbladet**

Göteborg: 1979–

**Jazznytt från SJR**

Stockholm m fl: 1965–1991

1965–1967 hette tidskriften endast Jazznytt.

**Just Jazz**

Malmö: 1959

**Minton Jazz**

Stockholm: 1956

**Music Inn**

Uppsala: 1958–1959

**Nicopia Jazz**

Nyköping: 1958

**Opus**

Gävle: Gävle jazzklubb, 1966–1970

**Orkester Journalen**

Stockholm: 1933–

Se även <http://libris.kb.se/bib/3422163>

**Stand by**

Malmö: Harry Arnold-sällskapet, 1991–

**Swing: tidskrift för ungdom, modern musik, sport och dans**

Stockholm: 1944–1946

**Swing-Time**

Malmö: 1960

**Tradjazz-nytt**

Stockholm: 1971–1993